EDGAR RICE BURROUGHS

TĂRÂMUL UITAT DE TIMP

I.

Trebuie sa fi fost trecut de trei după-amiază – după-amiază zilei de 3 iunie 1916. Ar putea sa para neverosimil ca toate încercările prin care am trecut – intlmplarile acelea stranii şi înfricoşătoare, s-au petrecut într-un răstimp de numai trei luni. Am trăit mai deqraba un ciclu cosmic, ale cărui mutaiti şi evoluții ar putea fi lucrurile pe care le-am. Văzut cu ochii mei în acest răstimp scurt – lucruri nemaivăzute de vreun alt muritor, imagini ale unei lumi trecute, ale unei lumi moarte, moarte de atâta vreme, încât nici măcar în cel mai de jos strat Cambrian n-a rămas vreo urma a ei. Topindu-se în crusta interioara a pământului, a ieşit pentru totdeauna din cimpul vizual al omului, rămânând doar în coltul acesta pierdut, către care m-a purtat soarta, şi unde ma aşteaptă pieirea. Iată-mă aici, în locul acesta, unde mi-e dat sa rămâN. În veci.

Citind până-aici, curiozitatea mea, aţâţata de însăşi găsirea manuscrisului, a ajuns aproape de punctul de fierbere. Venisem în Groenlanda ca să-mi

1 Prima perioada a erei paleozoice, denumita astfel după rocile şi rămăşiţele descoperite în Wales – străvechea Cambrie rornana.

Petrec vara, urrnind povata medicului meu, si începusem sa ma

EDGAR RICE BURROUGHS

TĂRÂMUL UITAT DE TIMP

I.

Trebuie sa fi fost trecut de trei după-amiază – după-amiază zilei de 3 iunie 1916. Ar putea sa para neverosimil ca toate încercările prin care am trecut – intlmplarile acelea stranii şi înfricoşătoare, s-au petrecut într-un răstimp de numai trei luni. Am trăit mai deqraba un ciclu cosmic, ale cărui mutaiti şi evoluţii ar putea fi lucrurile pe care le-am. Văzut cu ochii mei în acest răstimp scurt – lucruri nemaivăzute de vreun alt muritor, imagini ale unei lumi trecute, ale unei lumi moarte, moarte de atâta vreme, încât nici măcar în cel mai de jos strat Cambrian n-a rămas vreo urma a ei. Topindu-se în crusta interioara a pământului, a ieşit pentru totdeauna din cimpul vizual al omului, rămânând doar în coltul acesta pierdut, către care m-a purtat soarta, şi unde ma aşteaptă pieirea. Iată-mă aici, în locul acesta, unde mi-e dat sa rămâN. În veci.

Citind până-aici, curiozitatea mea, aţâţata de însăşi găsirea manuscrisului, a ajuns aproape de punctul de fierbere. Venisem în Groenlanda ca să-mi

1 Prima perioada a erei paleozoice, denumita astfel după rocile şi rămăşiţele descoperite în Wales – străvechea Cambrie rornana.

Petrec vara, urrnind povata medicului meu, şi începusem sa ma plictisesc de moarte, deoarece uitasem să-mi iau cu mine o cantitate îndestulătoare de cărţi. Nefiind un pescar pasionat, interesul meu pentru acest sport se domoli curând; totuşi, în lipsa altar distracţii, îmi riseam aeum viaţa într-o ambarcaţiune eu totul nepotrivita, plutind în largul Capului Farewell, la extremitatea sudica a Groenlandei.

Groenlanda! Numele ei suna ironic, dacă-l luarn în sens literal, dar povestirea mea nu are nici 0 legătura eu Groenlanda şi nu ma priveşte personal, aşa ea voi isprăvi repede şi eu un subiect şi cu celalalt.

Ambarcaţiunea ajunse în cele din urma sa aeosteze, eu ajutorul unor băştinaşi vârât! Pina la brâu în apa. Am fost dus pe uscat si, în vreme ee se pregătea cina, m-am plimbat pe ţărmul presărat cu stânci sfărâmate. Fâşii de nisip muscate de valuri erau incrustate în granitul sfărâmicios al stâncilor de Ia Capul Farewell, daca nu cumva acestea erau fa cute din vreo alta roca; toemai când păşeam pe una din aceste fi~ii de nisip, pe urmele refluxului, am zărit obiectul eu pricina. Nici daca as fi dat peste un tigru bengalez, în ripa din spatele Bailor Biminin-aş fi fast mai surprins decât eram acum, la vederea aeelui termos de un litru, ee se răsucea pe valurile de lângă Capul Farewell, de la extremitatea sudica a Groenlandei. L-am salvat, virându-mă pina deasupra genunehilor în apa; după aeeea, m-am

1 Bimini – doua insuliţe din arhipelagul Bahama, de Ia sud de peninsula Florida.

Aşezat pe nisip, am deschis termosul si, scoţând din el manuscrlsul bine impaturlt, m-am apucat să-I citesc în lumina asfinţitului zăbavnic, At! Citit paragraful introduetiv, iar daca sunteţi nişte imbeeili eu imaginaţie, cum sunt eu însumi, veţi simţi dorinţa sa citiţi şi restul; de aceea, vi-l transcriu, fara a-l mai pune în ghilimele; peste câteva minute veţi uita cu totul de persoana mea.

Locuiesc Ia Santa Monica. Sin-t, mai bine zis eram, eoasociat în firma tatălui meu. Suntem construotori de nave. In anii din urma ne-am specializat în submarine, pe care le construim pentru Germania, Anglia, Franţa sl Statele Unite. Cunosc un submarin, aşa cum 0 mama îşi cunoaşte pruncul, şi am şi condus câteva în cursele lor de proba. 'I'otusi, prin înclinaţiile mele, ma simţeam atras mai degrabă către aviaţie, Mi-am luat diploma sub îndrumarea lui Curtiss! Si, după 0 lunga lupta eu taică-meu, am obţinut permisiunea lui de a ma înrola în Escadrila Lafayette. Pentru început, am fost repartizat în serviciul american de ambulanta şi m-am îmbarcat spre Franţa, când trei fluierături scurte mi-au schimbat, în tot atâtea seeunde, întreaga viaţă, Şedeam pe punte împreună cu unii dintre viitorii mei colegi în serviciul american de ambulanta, avându-l la picioare pe Nobbler, nobilul meu fox-terrier din Airedale, când prima fluierătură sparse Iinistea ce domnea pe vas. Din clipa când intrasem în zona submarinelor, stătusem mereu cu ochii la pândă, aşteptând sa zărim vreun periscop, şi văitându-ne, ca

1 Gleen H. Curtiss (1878-1930), inventator ~i aviator american.

Nişte copii ce eram, ca 0 soarta vitrega urma sa ne duca a doua zi în Franţa, fara sa ne fi îngăduit sa zărim temutele nave-pirat, Erarn tineri, doritori de senzaţii tari, şi Dumnezeu ştie ca ne era dat sa le trăim în ziua aceea din plin; totuşi, ele se dovediră a fi doar 0 distracţie de bâlci, în comparaţie cu intimplarlle prin care aveam sa tree după aceea.

Nu voi uita niciodată fetele livide ale pasagerilor, în clip a când se repeziră la centurile lor de sigurants – desi fara panica. Nobs se ridica, mârâind. Ma ridicai şi eu; privind peste bord! Am zărit, la 0 depărtare de nici doua sute de iarzi, periscopul unui submarin, precum iji dâra unei torpile care gonea spre vasul nostru. Ne aflam la bordul unei nave americane care, Iireste, nu era inarrnata. Eram cu totul

lipslti de apărare, şi totuşi împotriva noastră era lansata 0 torpila, fara nici un avertisment.

Stăteam nemişcat, parca ţintuit de 0 vraja, urmărind dâra alba a torpilei; aceasta ne lovi vasul la tribord, aproape drept în mijloc. Vasul se zgudui, ca şi cum marea de sub el ar fi fost răscolită de erupţia unui vulcan. De pe puntea pe care am fost azvârliţi, buimaci şi plini de vânătăi, am văzut ridicându-se deasupra vasului 0 coloana de apa, înaltă de sute de picioare, în care se zăreau cioburi de fier ~i de lemn, sl trupuri ornenesti sfârtecate.

Tăcerea ce se aşternu după explozia torpilei fu aproape la fel de sinistra ca şi bubuitura; ea tinu po aţe doua secunde, fiind urmata de ţipetele şi gemetele răniţilor, de înjurăturile marinarilor şi de comenzile aspre ale oftterilor – nişte oameni minunaţi, ca întregul echipaj de altfel. Niciodată nu fusesem mai mândru ca în clipa aceea de nationalita-

: ea mea. In învălmăşeala de după explozie, ruci un a iter şi niciunul din membrii echlpajului nu-şi pierdură capul, şi nu se arătară inspaimintatl sau cuprinşi de panica.

În vreme ce încercam sa lăsăm la apa bărcile, s bmarinul ieşi la iveala, eu tunurile îndreptate asupra no astra. Ofiţerul care-l comanda ne porunci sa ne coborâm pavilionul, dar căpitanul nostru re: uza. Vasul se canarisise rau la tribord, Iacind ea bărcile de la babord sa fie inutilizabile, iar jumătate ln eele de la tribord fuseseră distruse de explozie. Timp ee pasagerii se îmbulzeau spre parapetul de a tribord, ea sa se uree în putinele barci ramase, submarinul ineepu sa bombardeze vasul. Am văzut obuz explodând lntr-un grup de femei şi copii, apoi mi-am întors capul şi mi-am acoperit fata cu palmele.

Când am privit din nou, jalea s-a adăugat groazei, caci mi-am dat seama ca submarinul era un produs al propriulul nostru şantier naval. Il cunoşteam bine, pina la ultimul nit, f'iindca ii supravegheasem construcţia. Şezusem chiar în turnul lui de control şi eondusesem eforturile matelotilorcare asudau dedesubt, când prova submarinului

despiea pentru prima oara apele însorite ale Pacificului; iar aeum, aceasta opera a mintii şi a mâinilor mele devenise un nou Frankenstein, care-mi voia moartea.

Pe punte exploda un al doilea obuz. Una din bărcile de salvare, supraaglomerata, se apleca din grue într-un unghi periculos. 0 schija ii sfărâma palancul de la prova si, în clipa aeeea, bărbaţii, femeile şi copiii din barca fura azvirlitl în mare, în timp ce barca, atârnată într-o singura grue, la pupa, se balansa o clipa, apoi se prăbuşi, cu zgomot, în mijlocul naufragiaţilor care se zbuciumau ~i zbierau.

Am văzut apoi 0 mulţime de oameni repezindu-se spre parapet şi sărind în mare. Puntea se aplecase într-un unghi imposibil. Nebs se propti bine pe to aţe labele Iui, oa sa nu aluneee în vreo gaura de drenaj, şi se uita în ochii mei, scâncind parca întrebător, M-am aplecat sl l-am mângâiat pe creştet.

— Hai, băieţel i-am strigat si, aIel'g [nd spre parapet, m-am aruncat eu capul în jos în apa. Clnd am ieşit la suprafaţă, primul lucru pe care l-am văzut a fost Nobs; înota înnebunit, la vreo câţiva iarzi de mine. Zărindu-mă, urechile i se lipiră de cap, iar buzele i se desfăcură într-un soi de zâmbet.

Submarinul se retrăgea acum spre nord, bornbardind insa mereu bărcile deschise – erau trei barci, lncarcate, toate, pina la copastie, cu naufragiaţi. Din fericire, bărcile erau prea mici ca sa of ere 0 tinta precisa; împrejurarea aceasta, Iaolalta cu faptul ca nerntii nu erau nişte ţintaşi prea buni, Ii salva pe supravieţuitori: peste câteva minute un fuior de fum apăru la orizont, spre răsărit, iar submarinul se făcu nevăzut.

Intre timp, bărcile de salvare se depărtaseră de locul primejdios un de se scufunda transatlanticul, şi acum, desi strigam din răsputeri către ei, oamenii fie ca nu-mi auzeau apelurile, fie ca nu îndrăzneau sa se întoarcă pentru a ma salva. Nobs şi cu mine ne aflam destul de departe de vas, în clipa când acesta se răsturnă şi se duse La fund pentru

totdeauna. Vârtejul nu făcu decât sa ne traga cu vreo câţiva iarzi înapoi, fara sa ne bage la fund. M-am uitat repede în jur, căutând ceva de care sa ma agat.

Ochii ml-erau aţintiţi spre punctul unde dispăruse vasul, când, deodata, din adâncurile oceanului se auzi ecoul înăbuşit al unei explozii sl, aproape simultan, un gheizer de apa ţâşni la 0 mare înălţime deasupra marii, un gheizer în care se zbuciumau bard sfărâmate, trupuri omeneşti, aburi, cărbuni, uletsi rămăşiţele punţii vasului nostru – a coloana Uchida, menita sa slujească, a clips, drept monument funerar inca unei nave îngropate în eel mai mare cimitir oceanic.

Când apele răscolite se mai potoliră, încetând sa mai scuipe sfărâmăturile epavei, m-am încumetat sa înot înapoi irrcautarea vreunui obiect îndeajuns de solid ca sa suporte greutatea mea şi a eiinelui. Intrasem chiar în zona dezastrului, când, la nici şase iarzi în Iată mea, am zărit prova unei barci ţâşnind din ocean, pentru a cădea numaidecât după aceea, cu un plescăit grozav. Pe semne ca se scufundase a data cu vasul, de care era legata cu o singura parâma, oa un prune de cordonul ombilical, iar acea parâmă cedase în cele din urma enormei presiuni la care era supusa. Nu-mi pot explica altfel faptul ca barca a ti:; nit atât de sus deasupra apei – a împrejurare fericita, căreia Ii datorez desigur rămânerea în viaţă, atâta mea, cit şi a unei fiinţe mult mai dragi. Spun ca a fost a împrejurare Iericita, în ciuda faptului ca acum ne aşteaptă a soarta mult mai ingrozitoaredecit aceea de care am scăpat atunci; a fast Iericita, pentru ca gratie ei am întâlnit-o pe fata, pe care altminteri n-aş fi cunoscut-o niciodată; am Întâlnit-o ~i m-am îndrăgostit de ea. Am avut parte măcar de aceasta mare fericire în viaţă; iar grozăviile din ţinutul Caspak nu-mi pot anula experienta pecare mi-a fost dat s-o trăiesc.

De aceea, multurnesc pentru a mia oara ciudatei soarte ce rrii-a trtmis în cale ace a bareş de salvare, azvir liţa din hăul verde către care fusese târâtă – azvârl ita atât de sus, incit

putu sa se golească de apa înainte de a cădea, navatamata, pe fata marii.

Nu rni-a trebuit mult ca sa ma târăsc în bareş, peste copastie, şi să-l trag şi pe Nobs după mine; m-am uitat apoi de jur împrejur, la priveliştea lugubra, rămasă după dezastru. Marea era presărată cu epave, printre care pluteau siluetele jalnice ale unor femei şi copii, ţinute La suprafaţă de centurile lor de salvare, altminteri inutile. Uriele din aceste siluete erau ciopârtite, altele se rostogoleau încet pe valuri, cu Ietele Iinistite şi grave; altele, în sffrsit, purtau pe fata 0 expresie groaznica, de agonie şi spaima. Lângă bordul barcii mele plutea 0 fata. Fata ei – ţinuta de centura de salvare deasupra apei era încadrată de nişte şuviţe de par negru fremătătoare. Era nespus de frumoasa. In viaţa mea nu mai văzusem asemenea trăsături desăvârşite, 0 fata atât de dumnezeiasca, desi în acelaşi timp intens ornenească. Era 0 fata plina de caracter, de forţă şi de feminitate – Iată unei fiinţe menite sa iubească:; i sa fie iubita. Obrajii Ii erau împurpuraţi, de culoarea vieţii şi a sănătăţii, şi totuşi zăcea acolo, la pieptul marii, moarta! Privind acea faptUTa luminoasa, am simţit ca mi se pune un nod în giT. Şi am jurat sa ma răzbun pe ucigaşii ei.

M'-am uitat apoi din nou la fata acee. A de pe apa, iar ceea ceam văzut, aproape ca m-a făcut sa cad peste bord: ochii moartei se deschiseseră, buzele i se desfăcuseră, iar 0 mina se întindea spre mine într-un apel mut. Aşadar, traial Nu murise! M-am aplecat peste copastie şi am tras-o repede pe Iată în vadapostul relativ sigur pe care mi-l hărăzise Dumnezeu. I-am scos centura de salvare şi i-am pus-o la cap împreună cu propria-mi haina, în chip de perna. I-am frecat mâinile, braţele şi picioarele, vreme de 0 ora, pin a când truda mi-a fost răsplătită printr-un suspin adânc şi printr-o privire, a ochilor aceia mari care, deschizându-se, se uitară într-ai mei.

Atunci, m-am cam fâstâcit. N-am fost niciodată un răsfăţat al femeilor: la Leland-Stanford eram de risul întregii clase din pricina tâmpeniei desnadajduite pe care-o manifestam în prezenta unei fete drăguţe; în sohimb, eram iubit de băieţi. Tocmai ii frecam una dintre miirri, când fata deschise ochii; i-am slobozit rnina, de parca ar fi fost un fier înroşit. Ochii aceia ma măsurară Încet din cap până-n picioare, apoi Începură sa se rotească în jurul orizontului, marcat de copastiile bărcilor de salvare ce se ridicau şi coborau mereu. După aceea se uitară la Nabs, cu a expresie mai blinda, şi se întoarseră la mine cu 0 privire întrebătoare.

— E-eu, e-eu, începui eu sa bâigui, depărtându-mă şi irnpiedicindu-mă de un crivac, Fantama zimbi vag.

— Da, da, domnule, îmi spuse ea eu un glas stins, şi din nou buzele i se lăsară, lar genele-i lungi Ii biciuiră parca pielea neteda a Ietei.

— Sper ca va simţiţi mai bine, izbutii eu sa îngaim în cele din urma.

— Ştii ca eram treaza de mult? Îmi răspunse ea după 0 clipa de tăcere. N'-aveam insa curajul sa deschid ochii. Credeam ell. Sunt moarta, şi-mi era teama ca, daca m-aş uita în jur, n-aş vedea altceva decât intuneclc ~i iar întuneric. Mi-e frica de moarte! Spune-mi ce s-a intirnplat după scufundarea vasului. 'fin minte tot ce s-a întâmplat înainte de asta – 0, ce bine-ar fi sa pot uital adăugă ea cu un suspin. Bestiile! Când ma gândesc ca trebuia sa ma mărit cu unul dintre ei – cu un locotenent din marina zerrnanal.

Peste câteva clipe, fata continua, ca şi cum nici n-ar fi încetat sa vorbească:

— Ma scufundam din ce în ce mal adânc, mi se părea ca n-o sa se mai sfârşească niciodată. Dar n-am simţit nirnic neplăcut, până-n clipa când am început, bruse, sa ma malţ cu 0 repeziciune crescândă; atunci, am simţit că-mi plesnesc plaminil, ~i cred ca mi-am pierdut cunoştinţa, fiindcă nu-mi mai amintesc de nimic, până-n clipa când am deschis ochii, auzind un torent de invective la adresa

nemţilor şi a Germaniei. Spune-mi, te rog, ce s-a întâmplat după scufundarea vasului?

I-am povestit, cit am putut mai bine, tot ceea ce vazusern – bombardarea de către submarin a bărcilor deschise şi toate celelalte scene la care asistasem. Fata socotea ca numai printr-un miracol izbutisem sa ne salvam astfel, Iar eu aveam pe buze o fraza frumoasa, dar n-aveam curajul s-o rostesc. Nobs venise intre timp lângă fata sl-şi vârâse nasul în poala ei; fata ii mângâie fata sluta, apoi se apleca şi-şi lipi obrazul de fruntea lul. L-am admirat întotdeauna pe Nobs, dar pentru prima oara mi se întâmplă sa ma gândesc ca as dori sa fiu în locul Iui. Ma întrebam cum 0 sa reacţioneze, fiindea era la fel de stângaci cu fetele ca şi mine. EI, insa, părea sa se simtă la largul lui ca pestele în apa: batrtnul crai Închisese ochii de placere, făcând una din mutrele alea care spun parca „zaharul nu-mi place”, în vreme ce lnghitea la zahar cu nemiluita, şi tot mai cerea. Ma făcea gelos, nu alta!

— Am impresia ca va plac câinii, spusei.

— Îmi place câinele asta, răspunse fa ta.

Nu stiu daca răspunsul ei ma privea personal, dar eu aşa l-am luat, şi m-am simţit straşnic.

Lunecând astfel pe întinderea nemărginită şi pus: ţie, nu-i de mirare ca ne-arn împrietenit repede. Ne uitam mereu în zare, doar-doar vom zări vreun fum, şi făceam presupuneri în legătură cu şansele noastre de a fi salvaţi; dar se lasa noaptea şi 0 bezna neagra ne învălui, fara ca noi sa fi lntrezarlt măcar vreun punct pe apa.

Ne era sete, foame, frig, şi ne simţeam ca vai de noi. Hainele nu ni se uscaseră de tot, iar eu ştiam ca 0 noapte friguroasa pe mare, într-o ambarcaţiune deschisa, fara haine uscate şi fara hrana, 0 poate expune pe fata la un pericol grav. Izbutisern sa scot apa din barca, cu mâinile făcute caus, iar la urma ştersesem scândurile cu batista – 0 treaba nu numai înceată, dar şi una care-ţi frânge spinarea. Ii pregătisem în felul asta fetei un loc relativ uscat în fundul

barcii, unde sa se poată Intlride, la adăpost de vintul rece al nopţii; iar când fata se culca în cele din urma acolo, frtnta de oboseala şi vlăguită, mi-am aruncat haina uda peste ea, ca să-i fie sl mai cald. Dar degeaba: în lumina lunii, care-i scotea în relief Iiniile graţioase ale trupului zvelt 9i tânăr, am văzut-o cum tremura.

— N-al putea oare sa fac ceva pentru dumneata?

Întrebai. Nu se poate sa stai aşa toată noaptea, îngheţată cum eşti, N-ai vreo idee?

— Trebuie sa răbdăm, cu rânjetul pe buze, îmi răspunse ea, scuturând din cap.

Nobbler se aşează ling a mine, pe un crivac, rezemiridu-şi spatele de piciorul meu; state am şi rna uitam tăcut şi deznădăjduit la Iată, îngrozit de gândul ca ar putea sa mcara pina dimineaţă, caci frigul şi socu1 suferit erau de ajuns pentru a răpune 0 femeie. Privind fiinţa asta gingaşă şi neajutorata, am simţit cum încet, încet se înfiripă în mine un sentiment nou, pe care nu-l mai încercasem niciodată pina atunci, şi care n-avea sa ma mai părăsească. Dorearn din suflet sa găsesc vreun mijloc de a-i tine cald sângele în vine. Mi-era şi mie frig, desi nu mi-am dat seama de asta până-n clipa eind Nobbler s-a depărtat de mine, făcându-mă să-rni simt îngheţat piciorul de care se rezemase; abia atunci mi-am dat seama ca piciorul fusese cald plna atunci. Am avut brusc revelaţia unui mijloc sigur de incalztre a fetei, caşi Gum în capul meu s-ar fi Iacut deodata lumina. Am îngenuncheat numaidecât în Iată ei, pentru a-mi pune planul în aplicare, dar m-am simţit stingherit la culme. 0 să-rni dea oare voie s-o fac – admiţând ca as avea curajul să-i propun aşa ceva? Am văzut apoi cum trupul ii tremura violent, ca şi cum muşchii i-ar fi reacţionat la temperatura din ce în ce mai joasa, şi atunoi, lepadindu-mi sfiala, m-am aşezat ling a ea 9i am luat-o în braţe, strângând-o puternic.

Fata Se trase brusc într-o parte, scoţând un mic ţipăt de spaima, şi încercă sa ma împingă mai încolo.

— Iartă-mă, izbutii eu sa îngaim. Nu exista alta cale – 0 sa mori de frig daca nu te încălzeşti putin, iar eu ~i cu Nobs suntem singurii care te putern încălzi.

Si spunând acestea, am strâns-o în braţe, poruncindu-i şi lui Nobs sa se aşeze la spatele ei. Fata nu se mai irnpotrivi când a1fla de intenţiile mele, dar casca de două-trei ori, apoi începu sa plângă inceti- 90r si, mgropindu-şi Iată în adâncitura braţului meu, adormi.

II.

Către dimineaţă am aţipit, cred, şi eu, desi aveam senzaţia ca sunt treaz de nu stiu cite zile, nu ore. Când am deschis în sfârşit ochii, era lumina, iar parul fetei se revărsă peste fata mea; auzindu-I respiraţia, i-am mulţumit Iui Durnnezeu. Peste noapte, fata se întorsese cu fata spre mine, aşa incit, desohizind oohii, am văzut-o 'la. Un deget de a mea; buzele mele aproape ca Ie atingeau pe ale ei.

Nobs fu cel care 0 trezi pina Ia urma; sculându-se, câinele se întinse, se învârti de câteva ori, apoi se aşează la lac, iar fata deschise ochii şi privi într-al mei. La început, fiku nişte ochi mart, apoi păru să-şi aducă încet aminte şi surise.

— Ai fost foarte drăguţ cu mine, iml spuse, când ajutai sa se ridice (desi, la drept vorbind, eu as fi avut nevoie de sprijin mai mult decât ea, caci simţeam că-mi paralizase aproape toată partea stângă). Ai fast foarte drăguţ cu mine.

N'-avea sa mai pomenească nimic des pre asta, dar stiu ca mi-era recunoscătoare şi ca numai pudo area 0 împiedica sa pomenească de 0 situaţie penibila, ca sa nu spun mai mult.

— Penibila, desi inevitabila.

Curând după ce s-a luminat de ziua. Vam zărit un fum care părea ea se îndrepta spre noi, iar peste câtva timp am desluşit silueta turtita a unui remorcher englez – unul din acei neinfrtcati exponenţi ai dominaţiei engleze pe marile lumii; remorcherele astea duc vasele în porturile din Franţa sl Anglia. M'-am suit pe 0 bancheta sl am început să-mi flutur deasupra capului haina uda, Cocoţat pe 0 alta bancheta, Nobs latra de zor. Fata şedea la picioarele mele şi

privea cu ochii încordaţi spre puntea vasului care se apropia.

— Ne-au văzut, îmi spuse ea în cele din urma, Uite ca cineva raspunde la semnalul dumitale. '

A yea dreptate. Am simţit ca mi se pune un nod în git – mai degrabă de grija eij, decât de grija mea. Îmi dădeam seama ca fata era salvata la timp şi di n-ar fi putut sa supravieţuiască unei alte nopţi petre cute pe Canal – n-ar fi apucat sa vadă lumina unei noi zile.

Remorcherul veni Hnga noi ~i un om de pe punte ne azvârli 0 parâma. Mâini binevoitoare ne traseră pe punte, iar Nobs sari singur, cu sprinteneala. Oamenii aceia aspri Ii arătară fetei 0 blândeţe materna. După ceo ne puseră tot felul de intrebarl, sl mie ~i ei, 0 duseră pe fata în cabina căpitanului, Jar pe mine în sala masinllor. Ii spuseseră fetei să-şi scoată straiele ude şi sa Ie lase la usa cabinei, ca sa se usuce, apoi sa se vâre în culcuşul căpitanului sl sa se încălzească. Mie, Insa, nu trebuiră să-mi spună ce sa fac: în clipa când m-am pomenit în sala încinsă a maslnilor, mi-am atârnat hainele acolo unde se puteau usca eel mai repede, iar eu însumi am început sa absorb, prin toţi porii, căldura binefăcătoare a acelei inca peri închise. Oamenii ne aduseră supa sl cafea fierbinte, apoi cei care nu erau de cart se aşezară în jurul meu şi ma ajutară să-l trimit Ia naiba pe Kaiser şi pe toţi ai sai.

De îndată ce hainele ni se uscară, oamenii ne sfătuiră sa Ie îmbrăcăm, întrucât în zona aceea şansele de a întâlni inamicul erau foarte mari, după cum eu însumi îmi dadearn bine seama. Datorita căldurii:; i sentimentului ca fata era Ia adăpost, precum şi convingerii mele ca prin mâncare şi odihna urmările incercarflor grele prin care trecuse în uItimul timp se vor şterge grabnic, ma simţeam mai mulţumit decât fusesem din clipa când cele trei fluierături îmi spulberaseră universul pasnic în care trăisem pina atunci.

Dar în apele Canalului pacea fusese un lucru trecater începând din august 1914. Aşa se dovedi a fi şi in' dimineaţa aceea, caci albia pusesem pe mine hainele uscate şi Ie dusesem pe cele ale fetei în cabin a căpitanului, clnd în saia maşinilor răsună ordinul de a spori viteza la maximum, iar peste 0 clip a auzii bubuitul surd al unui tun. M-am suit numaidecât pe punte, de unde am putut vedea un submarin inamic, cam la vreo doua sute de iarzi depărtare de remorcherul nostru. Submarinul ne semnalizase sa oprim, dar cum căpitanul nostru nesocotise acest or din, submarinul l:; i îndreptase tunul asupra noastră; eel de-al doilea obuz atinse razant.

Cabina, avertizându-I pe vajnicul capitan ca e momentu1 sa se supună. Acesta transmisein sala maşinilor un nou ordin, drept care remorcherul i~i încetini viteza. Subrnarinul înceta sa mai traga şi-i porunei căpitanului nostru să-şi apropie rernorcherul. Cum acesta lunecase ceva mai Încolo de submarin, am fost nevoiţi sa facem un arc de cere, pentru a veni lângă bordul vasului inamic. In vrerne ce stăteam şi priveam manevra, lntrebindu-mă ce 0 sa se întâmple eu noi, am simţit că-mi atinge eineva eotul; când m-am inters, am văzut ea fata stătea ling a mine.

— Par hotărâţi sa ne distrugă, Îmi spuse ea, privindu-rna în oehi cu 0 expresie îndurerată. Am impresia că-i acelaşi vas care ne-a seufundat ieri.

— Aşa e, ii răspunsei. Il cunose bine. Am contribuit la proieetarea submarinu1ui şi l-am seos în prima Iui cursa.

Fata se trase înapoi eu 0 exclamaţie de uimire li'i dezamăgire:

— Te credeam american, nu-mi închipuiam dOi eşti un… Un.

— Pai, nici nu sunt, ii tăiai eu yorba. Amerieanii aueonstruit timp de multi ani submarine pentru toate naţiile. A~ fi preferat totuşi ea eu şi tatăl meU sa fi dat faliment, înainte de a da naştere acestui „Frankenstein”.

Acum ne apropiam de submarineu viteza redusa la jumătate ~i puteam distinge trăsăturile celor de pe pun tea lui. Un marinar veni lângă ~ mine şi-mi strecura în mina un obiect rece ~i aspru. N-a fost nevoie să-I privesc ea sa ştiuca era un pistol greu.

Luaţi-l şi folosiţi-l, îmi spuse omul.

Prova noastră era acum îndreptată spre submarin; deodata am auzit ordinul căpitanului de a porni cu toată viteza înainte, ~i mi-arn dat seama ca viteazul comandant englez avea de gând să-şi îndrepte nava spre submarin şi să-i izbească din plin coca de cinci sute de tone, infrurrtindu-i tunurile. Cu greu m-am putut stăpâni sa nu scot un chiot de bucurie. La început, nemţii nu parura să-i lnteleaga Intenţia. Îşi inchlpuiau desigur ca asista la 0 manevra stângace ~i strigau către remorcher, avertizându-l să-l? I micşoreze viteza şi sa tina bine cirrna în vint.

Ne aflam la vreo cincizeci de picioare în fata submarinului, când nemţii i~i dădură seama de caracterul ameninţător al manevrei. Tunar ii lor, desi luaţi pe nepregătite, se repeziră la baterie şi sloboziră o ghiulea inutila deasupra capetelor noastre. Nobs începu sa sara şi sa latre cu furie.

— Să-i atingem! Ordona căpitanul remorcherului, şi în aceeaşi clip a revolverele ~i puştile noastre deschiseră focul asupra punţii subrnarinului.

Doi dintre tunari se prăbuşiră; ceilalţi îndreptară tunul asupra liniei de plutire a remorcherului ce se apropia. Nemţii ramasl în picioare răspunseră la focul gloanţelor noastre, încercând să-I atingă pe omul de la cârmă rernorcherului.

Am irnpins-o grabnic pe fata pe scara ce cobora spre sala maşinilor, apoi am tras cu pistolul într-un nearnt. Ceea ce s-a petre cut în urrnatoarele clipe s-a petre cut atât de tulgerator, incit detaliile mi s-au earn înceţoşat în memorie. L-am văzut pe timonier prăbuşindu-se peste cirrna, care se învârtea de zor, incit remorcherul se abătu repede din drumul 1ui; tin minte ca mi-am dat seama de zădărnicia

tuturor eforturilor noastre când am văzut ca, dintre toţi oamenii de pe bord, soarta il alesese tocmai pe acesta ca victim a a gloanţelor inamice. I-am văzut pe oamenii din echipajul împuţinat al bateriei de pe subrnarin trăgând 9i am simţit zguduitura, apoi am auzit bubuitul obuzului care, exploda la prova navei noastre.

Am văzut 1} i am observat toate aceste Iucruri chiar în timp ee săream în timonerie, unde, apucând cirrna, m-am suit pe cadavrul timonierului. Opintindu-rna din răsputeri, am îndreptat oirma spre tribord; era 'insa prea târziu ca sa mai pun în aplieare planul căpitanului nostru. Am izbutit dear sa trag vasul în lungul submarinului. Am auzit atunei pe eineva răcnind un ordin în sala maşinilor; vasul s-a cutremurat sub socul brusc al maşinilor frânate, iar viteza noastră s-a micşorat de îndată. Abia atunci mi-am dat seama ce pusese la cale nebunul de capitan după gecu1 planului sau Iniţial.

După ce-şi răcni ordinul, el sari pe pun tea submarinului, iar vitejii sai marinari il urmară. Ieşind din timonerie, am fugit după ei, ea sa nu rămân mai prejos când va fi să-i înfruntăm pe nemţi. De pe scara salii masiriilor ieşiră mecanicul-şef sl fochiştii, aşa ca ne repezirăm eu toţii după eehipaj, în lupta corp la eorp care începuse sa acopere eu sânge roşu puntea lunecoasa. Alături de mine alerga Nobs, care amuţise şi părea îngrozit. Nerntii ieşeau prin bocaport pentru a lua parte la bătălia de pe punte. La început pistoalele răsunară printre injuraturtle oamenilor şi ordinele comandantului 9i loctittorului sau; deodata, ne-am dat seama ca erarn prea amestecaţi eu nemţii ca sa putem trage fara rise 'in ei, aşa ca lupta a devenit 0 lupta corp la corp pentru cucerirea purrtii.

Singurul tel urmărit de fie-care dintre noi era sa azvir le în mare cite un neamţ, Nu voi uita niciodată expresia hidoasa zugrăvită pe fata uriaşului prusac pe eare întâmplarea mi-l scosese ineale. Cu eapul plecat, se repezise la mine, mugind ca un taur. Ferindu-mă repede în Iaturi şi chircindu-mă sub

braţele Iui intlnse, m-am eschivat; iar în clipa când s~a inters din nou spre mine, i-am tras 0 lovitura în barbievcare I-a trimis de-a berbeleacul spre marginea punţii. L-am văzut încercând din răsputeri să-şi reeapete eehilibrul; l-am văzut clătinându-se ca un beţiv pe marginea prăpastiei, apoi căzând în mare, eu un ţipăt strident. In aceeaşi clips, 0 pereche de braţe uriaşe ma apucară pe 1a spate ~i ma luară pe sus. Oricât m-am zbătut sl m-am zbuei um at, n-am fost în stare nici sa ma întorc cu fata spre duşmanul meu, nici sa ma eliberez din strânsoarea 1ui cumpltta. Ma împingea fara iricetare spre marginea punţii şi spre moarte. Nu-l stătea nimeni împotriva, deoarece tovarăşii mei erau, fiecare, ocupaţi eu cite unul pina la trei nemţi deodata. 0 clip a rn-am temut pentru viaţa mea, dar în dipa următoare iam văzut ceva ce m-a făcut sa ma tern şi mai mult pentru viaţa altuia.

Neamţul meu se tira spre bordul submarinului, Iinga eare continua sa plutească remorcherul. Gândul ca voi fi măcinat intre cele doua nave îmi ieşi din cap când 0 văzui pe fata stând singura pe puntea remoreherului, înălţat cu pupa în văzduh, şi cu prova gata-gata sa se scufunde pentru vecie în mare; irni dădeam seama ca moartea e cit pe-aci s-o înhaţe pe fata aceea, pe care acum stiarn ca 0 iubesc.

Deodata am auzit înapoia mea un răcnet furies, amestecat eu strigatul de durere şi de mârâie al uriaşului care ma purta în braţe. In aceeaşi clipa acesta s-a rostogolit de-a-ndoaselea spre punte ~i, ca sa se salveze, şi-a întins braţele în aer, slobozindu-mă astfel. M-am prăbuşit peste el, dar m-am ridicat numaidedT. Şi atunci, i-am aruncat 0 privire: nu avea sa ma mai amenințe niciodată, nici pe mine nici pe altcineva, caci fălcile enorrne ale lui Nobs se închiseseră peste beregata Iui. M-am repezit atunci spre marginea punţii, cit rnai aproape de fata de pe remorcherul care se scufunda.

— Sari! L-am strigat. Sari!

Si am intlns braţele spre ea.

Fata sari numaideeit peste parapetul remorcheruIui, pe puntea inclinata şi lunecoasa a submarinului, ca ~i cum s-ar fi arătat pe deplin încrezătoare în capacitatea mea de a 0 salva. Mi-am întins clt am putut braţele cO. Să-i apuc mina. In vaceeasi clipa remorcherul lsi îndrepta pupa spre cer ~i dispăru în adâncuri. Mina mea nimeri cu 0 fracţiune de centimetru alături de mina fetei, iar aceasta căzu în apa; dar abia atinsese fata apei, ca m-am şi aruncat după ea.

Remorcherul care se scufunda ne tin pe amândoi, caci în clip a când cazusern în apa 0 apucasem de mina, iar afara am ieşit tot împreună – la vreo câţiva iarzi de submarino Primul sunet pe care l-am auzit a fost lătratul furios al lui Nobs; îmi constatase lipsa şi macauta. 0 singura privlre spre puntea vasului fu de ajuns ca sa ma încredinţez ca bătălia se terminase şi di noi 0 câştigasem, caci r-am văzut pe ai noştri – c: îţi mai rămăseseră în viaţa – ţinându-i la respect cu pistolul pe vreo câţiva nemtl; ceilalţi membri ai echipajului ie9ira din interiorul vasului, rând pe rând, şi se înşirară pe punte, lângă ceilal ti prizonieri.

Pe când înotăm spre submarin irnpreuna cu fata, lătrăturile necontenite ale câinelui atrăseseră atenţia unora dirrtre marinarii remorcherului, astfel in<;'it am fost ajutaţi sa ne urcam la bordo Am întrebat-o pe Iată daca suferise vreo vătămare, dar ea m-a încredinţat ca aceasta noua baie în mare nu-i fa cuse mai mult rau decât prima 9i nu părea sa fi suferit de pe urma socului. A veam sa descopăr curând ca făptura asta firava şi gingaşa e înzestrată cu inima curajoasa a unui războinic.

Revenind printre ai ncstri, l-am văzut pe secundul remorcherului făcând numărătoarea supravietultorilor. Rămăseseră în viaţa zece dintre noi, afara de Iată. Bravul nostru capitan lipsea la apel, împreună cu alti opt oameni. Fuseserăm nouăsprezece la început 9i izbutisem sa venim de hac într-un fel sau altul la şaisprezece nemţi, luând prizonieri alti noua, inclusiv pe comandant; locţiitorul acestuia fusese omorât.

— Nu e rau ca bilanţ, zise Bradley, secundul, după ce-şi sfârşi apelul. Partea cea mai prcasta e ca l-am pierdut pe comandant, adăugă el. Era un om straşnic, da, straşnic.:

Olson – care, în ciuda numelui sau scoţian era irlandez 9i care Iucrase ca mecanic-sef al remercherului – stătea de verba cu Bradley şi cu mine.

— Da, încuviinţă el, Iacuram 0 treaba buna, dar ce-o sa facem aeu', după ce-am făcut-o?

— 0 sa ducem submarinul incel mai apropiat port englezesc, apoi 0 sa coborâm eu toţii pe ţărm?! I-o sa căpătăm cite 0 „Cruce a Victoriei', rise Bradley.

— Dar cum 0 să-l dueem? Întrebă Olson. Pe nemţii ăştia nu te poţi bizui.

— Presupun ca ai dreptate, admise Bradley, scărpinându-se în creştet. Eu, unul, n-am habar cum se conduce un submarino

— Eu ma pricep, l-am asigurat en. Cunosc submarinul acesta mai temeinic deoit 11 curios tea ofiţerul ee-l comanda.

Amândoi ma priviră uluiţi; a trebuit sa Ie explie şi lor totul, a'?! A cum ii explicasern feteL Bradley 1li Olson se arătară mcintatl. Mi s-a mcredintat de îndată comanda submarinului, şi prima mea grija a fost sa cobor împreună cu Olson pentru a cerceta îndeaproape vasul, ca sa vedem ce pagube suferiseră maşinile, şi ca să-Icautam pe nemţii ascunşi eventual acolo. N-am găsit nici un neamţ, iar maşinile erau intacte?! I în cea mai perfects stare. Le-arn dat apoi ordin tuturor marinarilor sa coboare în sala maşinilor – reţinându-l pe unul singur, ca sa stea de veghe. Interogându-i pe nemţi, am constatat ca toţi, în af ara de comandant, erau dorriici să-?! I rei a posturile şi sa ajute Ia aducerea submarinului într-un port englezesc. Cred ca Ie surâdea ideea de a fi închişi într-un lagăr englez ptna la terminarea războiului, după toate pericolele sl privaţiunile prin care trecuseră. Comandantul, insa, ma asigura ca nu va lua niciodată parte la capturarea propriulul sau vas.

Nu ne rarrrinea, de aceea, nimic altceva decât să-l punem în lanţuri. Tocmai când ne pregăteam s-o facem, fata cobori de pe punte în sala maşinilor. Cei doi se vedeau pentru prima oara de când nimerisem la bordul submarinului. Eu 0 ajutam pe Iată sa coboare scara ~i inca nu-l lăsasem braţul – desi po,: te ca nici nu mai avea nevoie de sprijinul meu – când decdata ea se întoarse cu fata spre ofiţer, privindu-l drept în ochi. Amândoi scoaseră cite 0 exclarnatie de uimire.

— Lys! Striga el consternat, fadnn un pas în direcţia fetei.

Aceasta se trase înapoi, cu nişte oohi mari, care se umplură incetde spaima. Apoi trupul ei firav se îndrepta ca acela al unui sold at si, inaltlndu-şi bărbia, Ii întoarse spatele ofiţerului, far a sa scoată un cuvânt.

— Luaţi-l de aici! Poruncii eu celor doi: oameni care-l păzeau. Puneţi-l în Ianturi.

După plecarea lor, fata i1ili întoarse privirile spre mine şi-mi spuse:

— El e neamţul despre care ţi-am vorbit. E baronul von Sehoenvorts.

Mi-am plecat capul. Aşadar, fata Il iubisel Ma întrebam daca, în adâncul inlmii ei, nu continua să-I iubească. M-a cuprins numaidecât 0 gelozie nebunesca, Il uram pe baronul Friedrich von Schoenverts cu atâta intensitate, Incit simţeam un sol de exaltare.

N -arn prea avut ins a răgazul de a savura fiorii urii mele, caci aproape numaidecât după aceea marinarul de veghe i9i vârî capul în luminator 1ili ma anunţă ea văzuse fum la orizont, drept înaintea submarinului. M-am ureat de îndată pe punte ca sa vad care-t situaţia; Bradley veni cu mine.

— Dacă-l un vas prieten, 0 sa stam de verba cu oaI?

— Enii Iui, dar daca nu, 0 să-I scufundam, nu-i asa, căpitane? Îmi spuse el.

— Da, loeotenente, i-am răspuns eu, făcându-l sa zâmbească.

Am arborat drapelul britanic şi am rămas pe punte, cerându-I lui Bradley sa coboare şi să-i trimită pe toţi membrii echipajului la posturile lor, având grija ea lângă fiecare neamţ sa stea cite un englez eu pistolul în mina.

— Cu jumătate viteza înainte! Adăugai eu.

Când ne-arn apropiat de va suI strain, am putut vedea ca acesta arbora pavilionul roşu al marinei comereiale britaniee. Îmi creştea inima de mândrie la gândul ea marinarii englezi ne vor felicita în curând, plini de admiraţie, pentru eaptura noastră; cam tot atunci, cred ea nava străină ne-a observat la rmdu-i. Vcaci vira brusc spre nord, iar peste câteva elipe din coşurile ei începură sa iasă nori groşi de fum. Navigând în zigzag, fugea de noi de parca am fi fost ciumaţi. Am sehimbat cursul submarinului; i am pornit după nava aeeea, dar cum aeeasta era mai rapida decât noi, ne-a lăsat eu mult în urma.

Cu un zâmbet amar, am ordonat ea submarinul să-şi reia vechiul curs, aşa ca ne-am îndreptat din nou spre tarrnul veselei Anglli. Asta s-a jntimplat acum trei luni şi inca n-am ajuns la destiriatie ~i nu prea sunt şanse sa ajungern vreodată.

Vaporul zărit de noi transmisese pe semne prin radio un avertisment, caci după niei 0 jumătate de ceas am văzut la orizont alte dlire de furn, dar de data asta vasul arbora pavilionul alb al Marinei de Război regale şi avea tunuri la bard. Nu se îndrepta spre nord sau spre vreo alta direcţie, ci venea: repede spre noi. Tocmai ma pregăteam să-i semnalizez, când la prova navei ţâşni a flacără si, a clipa mai 'tirziu, apa din fata noastră fu răscolită de explozia uriui obuz.

Bradley venise pe punte şi stătea lângă mine.

— Inca putin şi-o sa ne nlmereasca, îmi spuse el.

Nu pare sa se sinchisească prea mult de drapelul nostru britanic.

Un al doilea obuz zbura deasupra noastră; am dat atunci ordinul sa fie schimbata direcţia submarinului, eerindu-i

tow data lul Bradley sa coboare şi sa ia masuri pentru Imersiunea lui. I l-am dat în grija sl pe Nabs, apoi am ordonat sa fie închis bocaportul.

Niciodată nu mi s-a părut ca rezervoarele de apa se umplu atât de încet. Am auzit deodata 0 bubuitura puternica, drept deasupra submarlnului parca; acesta se cutrernura sub explozie, care ne azvirIi pe toţi spre punte. Ma aşteptam sa urmeze invazia apei, dar nu s-a întâmplat asa. In schimb, am continuat sa ne scufundam, pina când manometrul a Înregistrat patruzeci de picioare – şi atunci mi-arn dat seama ca suntem în afara pericolului. Îmi venea sa zirnbesC. Il schimbasem pe Olson, care rămăsese în turn, deoarece avea oarecari cunoştinţe, dobândite pe r vremea când Iucrase într-unul din primele submarine britanice. Bradley, care rămăsese lângă mine, rna privea întrebător:

— Ce naiba ne facem? Navelecomerciale fug de noi, vasele de război ne ataca.

— Nici unele nici celelalte n-au sa creadă în pavilionul nostru ~i n-au sa ne dea rag azul sa ne explicam. Ba, ne-ar aştepta o primire şi mai proasta daca ne-am apropia de vreun port englezesc – am nimeri în reţeaua lui de mine, de plase, sl aşa mai departe. Nu ne putem apropia.

— Sa mai incercarn 0 data, după ce vasul asta 0 sa ne piardă urma, sugerai eu. Poate ca 0 sa intllnim un vas care 0 sa ne creadă, şi chiar aşa am făcut: ne-am îndreptat spre un cargobot uriaş, care insa era cit pe ce sa ne zdrobească. Ceva mai târziu, un distrugător trase asupra noastră, iar doua vase comerciale 0 luară la sănătoasa când ne văzură ca ne apropiem. Timp de doua zile am navigat în sus ~i în jos pe Canal, încercând sa găsim pe cineva căruia să-i putem spune ca suntem prieteni, dar nimeni nu voia sa ne asculte. După Întâlnirea noastră cu primul vas de război, dadusern ordinul sa fie transmis prin radio un mesaj în legătură cu situaţia în care ne aflam, dar, spre rnihnirea mea, am constatat ca aparatele noastre de radioemisie sl radio-recepţie dispăruseră.

— Nu exists decât un singur loc unde ati putea merge, ~i anume Kiel, îmi trimise verba von Schoenvorts. Nu puteţi acosta nicăieri altundeva. Daca doriţi, va voi conduce acolo şi va prom it ca veţi fi trataţi bine.

— Exista sl un alt loc un de ne putern duce, i-am răspuns eu. $i anume, iadul: acolo ne vorn duce, înainte de a mergE. În Germania!

III.

Au fost zile pline de nelinişte, în timpul cărora am avut prea puţine ocazii de a ma apropia de Lys. Ii dadusern cablna căpitanului, eu şi cu Bradley instaIindu-ne în cabina ofiterulul de punte, lar Olson şi doi dintre cei mai buni oameni ai noştri ocupând cabin a rezervata de obicei subofIterilor, Pentru ca fata sa nu se simtă chiar atât de. Singura, i-am Iacut lui Nobs un culcuş în cabina ei.

Nu s-a Întâmplat nimic deosebit câtăva vreme după ieşirea no astra din apele engleze. Lunecam la suprafaţă eu mare viteza. Primele doua nave zărite de noi s-au depărtat cu repeziciune, iar a treia, un cargou enorm, a tras împotriva noastră, silindu-ne sa ne dam la fund. Abia după aCeea au început şi necazurile. Într-o dimineaţă, unul dintre motoarele noastre Diesel s-a defectat sl, în timp ce încercam să-I reparam, rezervorul de apa de la babord a început sa se umple. Ma aflam tocmai atunci pe punte, aşa ca am observatcanarisirea treptata A. Vasului. Ghicind numaidecât ce se întâmplă, m-am repezit spre bocaport sl, închizându-l deasupra oapului meu, am coborât în centrala. Intre timp, submarinul se scuf'undase cu prova în jos, canarisindu-se la babord într-un chip foarte neplăcut; n-am mai aşteptat sa dau ordine cuiva, ci am alergat cit am putut de repede la supapa prin care pătrundea apa în rezervorul de la babord. Supapa era deschisal Ca s-o închid şi ca sa pun în funcţiune pompa era 0 treaba de un minut, dar ma treceau fiori la gândul primejdiei prin care trecusem.

Ştiam ca supapa nu se deschisese singura. 0 deschisese eineva – cineva care ar fi fast dispus să-lid dea şi viaţa daca

astfel ar fi putut sa ne omoare pe toţi.

După aoeea l-am. Pus pe unul dintre ai noştri sa patruleze de-a lungul punţii strirnte a submarinuluL Toată ziua şi toată naaptea, apăi a jumătate din ziua următoare am muncit la Dieselul acela. Mai tot timpul pluteam: în deriva la suprafaţă, dar către amiaza am zar it îmra de furn la apus. Dându-mi seama ea Iumea era locuita numai de duşmani, am poruncit sa fie pus a în funcţiune şi cealaltă maşină, ca sa ne putem feri din calea vaporului ce venea spre noi. In clipa când motorul ineepu sa se invirteases, am auzit un scrâşnet de otel chinult, iar când am oprit măţarul am văzut ca cineva vârâse înăuntru a dalta.

Au mai trecut doua zile pina sa ne putem urma drumul, cu vasul reparat doar pe jumătate, In noaptea de dinaintea terminării reparaţiilor, marinarul de cart veni în cabina mea:; i ma trezi; era un englez destul de isteţ sl de familie buna, în care aveam mare încredere.

— Ei, ce e, Wilson? 11 întrebai eu. Ce s-a mai întâmplat?

Wilson 'isi duse un deget la buze şi-mi şopti, apropiindu-se.

— Cred ca stiu cine-i făptaşul, şi făcu un semn eu eapul spre eabina fetei. Adineaori am zărit-o iesirid pe furls din cabina echipajuluL A stat de yorba cu comandantul neamţ. A văzut-o şi Benson aseară, dar n-a zis nimie pina n-am intrat eu în post

— Benson asta e cam greu de cap şi nu pricepe nimie pina nu-l larnureste careva.

Ni-aş fi dimas mai uirnitnici daca omul mi-ar fi tras 0 palma pe neaşteptate!

— Sa nu spui nimănui nimic despre toate 'astea, i-arn spus. Fii eu ochii în pa tru şi eu urechile. Ia pândă şi raportează tot ce ti se pare suspect.

Omul ma saluta ~i ieşi, dar eu ma zbuciumai mal bine de 0 ora în culcuşul meu tare, prada unei crize de gelozie amestecata cu spaima. In cele din urrna am căzut într-un somn agitat, din care m-am trezit abia în zori. Submarinul luneca încet la suprafaţă, caci dădusem ordinul de a înainta

doar cu jumătate viteza pina când vom stabili pozttla vasului. Cer1.11 fusese noros toată ziua şi toată noaptea din ajun, dar în dirnineata aceea, când am păşit în cabina de comanda, am văzut cu încântare ca soarele strălucea. Oamenii arătau bine dispuşi şi totu1 părea sa ne fie prielnic. Temerile din noaptea trecuta mi-au ieşit din cap în clipa când m-am apucat sa iau relevmen tele.

Ce lovitura ma asteptal Sextantul 9i cronometrul fuseseră sparte peste noapte şi nu mai puteau fi reparate. Fuseseră sparte chiar în noaptea când Lys fusese văzută stând de vorba cu Schoenvorts. Gândul acesta ma durea cel mai multo Puteam face fata eu curaj celuilalt dezastru, dar faptul ca Lys m-ar fi putut trada ma îngrozea pur şi simplu.

Lam ehemat pe punte pe Bradley şi pe Olson 9i le-arn povestit cele intirnplate, dar n-am fost în stare sa Ie repet eeea ce-mi spusese în ajun Wilson. De Iapt, glndindu-mă bine, îmi venea greu sa ered ca Iată ar fi putut treoe prin cabina în care dorrneam eu şi Bradley, pentru a SI1Ja apoi de verba, in cabina echipajului, eu Schoenvorts, care dormea acolo, far a a fi văzută decât de un singur om.

— Nu pricep, zise Bradley scuturând din cap. Unul din nemţii ăştia 0 fi tare deştept daca ne duce de nas în felul asta. Dar nu ne-a pricinuit cine ştie ce paguba, fiindcă avem instrumentele de rezerva.

Era rândul meu sa scutur din cap.

— Nu exista instrumente de rezerva, le-arn spus, întristat. Au dispărut 9i ele, la fel caaparatul de radio.

Cei doi rna priviră ell uimire.

— Ne mai rarnine soarele ~i compasul, spuse Olson.

S-ar putea sa ne fure compasul într-o noapte, dar peste zi n-au cum sa şterpelească soarele – prea suntem multi!”

În clipa aceea, unul dintre marinari îşi vârî capul prin bocaport si, vazindu-rna, îmi ceru voie sa iasă pe punte ca sa respire putin aer proaspăt. Era Benson, ~ omul care.

— Potrivit spuselor lui Wilson – rapertase ca 0 văzuse pe Lys stirid de verba cu Schoenvorts cu doua nopţi înainte. I-

am f'acut semn sa vina pe punte si, trăgându-l ceva mai la 0 parte, l-am întrebat dad remarcase cumva ceva neobişnuit sau suspect în timpul cartului sau din noaptea din ajun. Omul se scarpina 0 clipa în creştet şi îmi răspunse:

— Nu.

Apoi, ca şi cum i-ar fi venit 0 idee, adaoga ca, desi văzuse pe f, ata stând de verba la miezul nopţii cu comandantul german, în cabina echipajului, nu raportase, întrucât nu i se păruse nimic rau [n asta. După ce i-am ordonat să-mi raporteze pe viitor orice lucru neobişnuit, l-am lăsat sa plece.

În curând îmi cerură voie sa iasă pe punte şi alti marinari, astfel incit aproape toţi membrii echipajuIui, afara de cei ocupaţi cu vreo treaba urgenta, stăteau aeum pe punte şi fumau şi sporovăiau, cit se poate de bine dispuşi. Profitând de împrejurarea ca oamenii erau pe punte, am coborât să-mi iau micul dejun, pe care bucătarul tocrnai mi-l pregatca pe soba electrica. Când am intrat în cabina, a apărut sl Lys, urrnata de Nobs.

— Buna dimineaţa, ma Întâmpină ea, pe un ton vesel, dar eu Ii răspunsei pe un ton rnai degrabă silit şi aeru.

— Vrei sa iei micul dejun împreună cu mine? 0 întrebai apoi pe neaşteptate, hotărât să-mi fac datoria întreprinzând personal 0 ancheta.

Fata scutura din cap eu blirideta, acceptând invitaţia mea, aşa ca ne-am aşezat amândoi la măsuţa din careul of'iterilor.

— Ai dormit bine ieri noapte? 0 întrebai.

— Da, toată noaptea, irni răspunse ea. Dorm straşnic.

Vorbea atât de deschis şi pe un ton atât de sincer, incit nu puteam sa ered în duplicitatea ei: totuşi, am exclamat, cu gândul de a-i provoca, prin surprindere, mărturisirea vinovatiel sale:

— Cronometrul!: Ii sextantul au fost distruse ieri noapte! Printre noi se afla un trădător.

Fata nu vădi insa prin nimic ca ar fi fost la curent eu aceasta catastrofa.

— Cine-o fi făptaşul? Izbucni ea. Nemţii ar fi riiste nebuni daca arface aşa eeva, caci vieţile lor sunt în joc la fel ca ale noastre!

— Oameriii sunt adesea dorriici sa moara pentru un ideal, poate un ideal patriotic, iar dorinţa de deveni martir irnplica voinţa de a-i sacrifica pe alţii, chiar pe cei care-i îndrăgesc. Femeile sunt la fel cu bărbaţii, cu deosebirea ca ar fi capabile sa meargă ~i mai departe decât ei, adică sa sacrifice totul, pina ~i onoarea pe altarul dragostei.

Ma uitam atent la Iată ei, în timp ce vorbeam, şi mi se păru ca observ 0 uşoară roşeaţă urcându-i în obraji. Văzând în asta un indiciu, am încercat să-I exploatez în folosul meu:

— Ia-l de pilda pe Schoenvorts. Ar fi desigur bucuros sa moara şi Sa ne dlstruga pe toţi odată cu el, daca n-ar putea sa hnpiedice pe alta cale căderea vasului sau în mâinile inamicului. Ar fi în stare sa sacrifice pe oricine, chiar şi pe dumneata; iar daca inca il mai iubeşti, ai putea fi unealta lui de niidejde. Pricepi?

Fata se uita la mine 0 clipa eu nişte ochi mari, consterriati, apoi se rrdica, foarte palida, în ciuda roşeţii din obraji.

— Da, îmi răspunse si, întorcându-mi spatele, se depărta grabnie spre cabin a ei.

Am pornit după Iată, caci, chiar crezând ceea ce credeam despre ea, îmi pare a rau ca 0 jignisem. Am ajuns la usa eabinei eehipaju1ui taman 1a timp pentru a-I vedea pe von Sehoenvorts aplecându-se spre fata ~i şoptindu-i ceva Ia ureche; ea trecu insa mai departe, bănuind pe semne ca a1' putea fi urrnarita.

În după-amiază acelei zile ceru1 se acoperi de nori; vintul începu sa bata tare, iar valurile se stârniră, înalte, inert vasu1 avea un tangaj îngrozitor. Aproape toţi cei de pe bord aveau rau de mare; aerul devenise apăsător. Timp de douăzeci şi patru de ore nu m-am mişcat, de la postu1 meu din turnul de control. Deoarece atât Olson cit şi Bradley

erau bolnavi. In cele din urrna am simţit ca trebuie neapărat sa ma odihnesc putin, aşa ca am căutat pe cineva care sa rna schirnbe în post. Se oferi Benson, care nu suferea de rau de mare sl care ma asigura ca lucrase cândva în Marina Regala, fiind der asat timp de peste doi ani pe un submarino Eram bucuros ca tocmai el mil schimba în post, deoarece aveam 0 încredere depl i na în Ieal itatea Iui, aşa ca m-arn dus în cabins 9i m-arn culeat cu un sentiment de linişte.

Am dorm it douăsprezece ore în sir, iar când m-am trezit ~i mi-arn dat seama ce f'acusem, m-am dus repede în turnul de control. Acolo şedea, cit se poate de treaz, Benson, iar compasul arata ca ne indreptamspre vest. Furtuna continua sa bântuie şi nu s~a potolit decât în a patra zi. Eram cu toţii destul de obosiţi 9i abia aşteptam sa ieşim pe punte şi 'sa ne umplem plămânii cu aer proaspăt. In aceste patru zile n-o vazusern de loc pe Lys, care stătea desigur închisă în cabina ei; iritre timp nu se petrecuse la bordul vasului nici un incident neobişnuit, ceea ce făcea ca pJasa dovez ilor sa s~ strângă şi mai tare în jurul Iete i.

Timp de alte şase zile, după ce furtuna s-a mai potolit, am avut parte de 0 vreme destul de urtta; soare1e nu s-a arătat nici 0 clipa. Era 0 furtuna neobişnuită pentru aceasta perioada a anului – ne aflampe la mijlocul Iui iunie – dar fi ind de felul meu din sudul Californiei, eram deprins cu capriciile vremii. De fapt, am remarcat ca vremea neobişnuită predomina în tot timpul anului în întreaga lume.

N e îndreptăm mereu spre vest si, ştiind ca submarinul „U-33” era unul dintre cele mai. Rapide submersibile fabricate de firma noastră, eram convins di trebuie sa fi ajuns aproape de coasta Americii de Nord. Ceea ce ma nedumerea eel mai mult era faptul ca, în decurs de şase zile, nu zărisem nici un vapor. Mi se părea uimitor sa strabatern Atlanticul aproape în vecinătatea coastei continentului american fara a observa vreun fum sau vreo

pânză ~i în cele din urma am ajuns la concluzia ca ne-am abătut din drum, insa nu-mi puteam da seama daca spre nord ori spre sud.

În a şaptea zi, in, zori, marea era relativ calma. Pe apa plutea 0 ceata uşoară, care ne împiedică sa vedem stelele; dar toate semnelo arătau ca ne aşteaptă 0 dimineaţa seriina şi ma plimbam nclinistit pe punte, pindirid rasarrtul soarelui. Ochii mi-erau îndreptaţi spre ceata de nepătruns de la pupa, cad acolo, la răsărit, trebuia sa zăresc primele raze ale soare1ui, menite sa ma asigure ca ne aflam inca pe drumu1 cel bun. Treptat cerul se limpezi, dar la pupa nu desluşeam nici 0 straluciro mai intensa, care să-mi vădească soarele ascuns înapoia cetei. Bradley, care stătea lângă mine, îmi spuse deodata, atingându-mi braţul şi arătând spre miazăzi:

— Priveşte, căpitane.

M-am uitat şi am rarnas cu gura căscată, caci 1a babord am zărit profilându-se prin ceata cununa rosie a soarelui ce răsărea. Am dat fuga în turn sl ill-am uitat la compas: acesta arata ca ne urrnam drumul drept spre vest, ceea ce insernna fie ca soarele răsărea la miazăzi, fie ca busola fusese dereglata! Conduzia era limpede.

M-am întors la Bradley şi i-am comunicat descoperirea mea, spunându-i în încheiere:

Fara combustibil nu putem înainta nici cinci sute de noduri, iar proviziile noastre sunt pe sfârşite, ca şi apa, Numai Dumnezeu ştie cit de de parte spre sud ne-am abătut.

— NU-i nimic altceva de făcut, decât sa ne schimbarn direcţia, pornind inca 0 data spre vest, îmi răspunse el. Daca nu dam peste uscat în curând, ne-am dus cu toţii pe copca.

I-am cerut sa schimbe direcţia, apoi m-am apucat sa improvizez un sextant rudimentar, cu ajutorul căruia ne-am făcut măsurătorile într-un mod foarte aproximativ, neputând sa ştim cit de departe de adevăr erau indicatille

sale. Sextantul ne arata ca suntem cam la 20° nord şi la 30° vest ~ adică ne abătusem din drum cu vreo doua rnii cinci sute de mile. Pe scurt, daca interpretarn cit de cit corect indicaţiile sextantului, însemna ca navigasern spre sud vreme de şase zile. Bradley il schirnba pe Benson, caci ne împărţisem în aşa fel carturile incit Benson i? I Olson sa stea de veghe noaptea, în timp ce Bradley şi cu mine ne schimbam în timpul zilei.

J-am luat la întrebări pe Olson şi pe Benson în legătură cu compasul, dar fiecare dintre ei afirma sus i? I tare ca nu se atinsese de el în timpul cartului sau. Benson îmi adresa şi un zirnbet complice, ca şi cum ar fi spus: „Dumneata şi cu mine ştim cine-a Iacut isprava asta!” şi totuşi nu putearn crede ca fata făcuse.

Navigam de mai multe ore spre vest, când marinarul de veghe striga ca zăreşte 0 pânza la orizont. Am dat ordin sa fie schimbat cursul submarinului sl am pornit drept spre vasul strain. Luasem aceasta hotărâre sub imperiul necesităţii: nu puteam rămâne aici, In: mijlocul Atlanticului, caci ar fi însemnat sa murim de foame daca nu găseam nici 0 ieşire. Vasul strain ne observa inca de la mare distanta, caci păru dorriic sa se depărteze grabnic. Cum lnsa nu batea vintul, situaţia Iui era deznădăjduită, iar când am ajuns aproape de vas şi i-am Iacut semn sa stopeze, vasul veni în vint şi ramase cu pânzele flulturind leneşe. Ne-am apropiat 9i mai multo Era cargoul BALMEN din Halmstad, Suedia, care transporta 0 lncarcatura din Brazilia spre Spania.

J-am explicat comaridantului situaţia în care ne gaşe~m şi l-am rugat sa ne dea apa, combustibil şi ceva de rnincare, dar când omul aHa ca nu eram nernti, se arata foarte supărat şi arţăgos, şi începu să-9i depărteze nava. Neputând rabda un asernenea afront, m-am în tors spre Bradley, care se afla în turnul de control,?! I i-am strigat:

— Tunarii pe punte! La posturile de imersiune! N-aveam timp pentru 0 rnanevra în lege, dar totl oamenii noştri iiii

cunoşteau datoria, iar membr ii germani ai echipajului pricepură ca pentru ei moartea era singura alternativa a supunerii, deoarece fiecare fusese dublat de cite un om în arm at cu un pistol. Mai toţi erau foarte bucuroşi sa ma asculte.

Bradley transmise jos ordinul, iar peste câteva clipe tunar ii se căţărară pe scara îngustă si, la comanda mea, îşi îndreptară tunul spre corabia suedeza care se depărta încet.

— Trage un foe asupra provei vasului! I-am 0[donat capeteriiei tunar ilor.

Va rag sa ma credeţi ca suedezului nu i-a trebuit mult timp ca să-şi dea seama de eroarea savlrsita, caci arbors pe catargul principal pavilionul roşu si alb, care însemna: „Inte1eg”. Inca 0 data, pinzelevasului ineepura sa fluture leneşe. I-am poruncit apoi căpitanului suedez sa vina într-o ambarcaţiune şi sa ma ia. Împreună cu Olson şi doi dintre eng1ezi m-am urcat 1a bordu1 vasului, 9i am ales din incareatura lui tot ce ne trebuia – combustibil, merinde 9i apa. I-am dat cornandantului vasului BALMEN 0 chitanţă pentru. Toate lucrurile acelea, precum şi 0 declaraţie sernnata de mine, de Bradley şi de Olson, în care' relatam pe scurt cum pusesem stăpânire pe submarinul „D-33” şi cit de urgenta era nevoia noastră de a lua ceea ce luasem. Ambele documente erau adresate unui agent britanic imaginar, căruia ii cere am sa ramburseze proprietarilor vasu1ui BALMEN suma respectiva; dar nu stiu daca aceştia au fost sau nu rambursati-'

Cu apa, mâncare şi combustibil la bord, ' am simţit ca ni s-a prelungit viaţa. Ştiam acum. Timpede, unde ne aflam, şi eram botarit sa ma îndrept spre Georgetown, în Guiana britanica – dar aveam sa încerc din nou 0 dezamăgire crunta.

, Şase dintre membrii loiali ai echipajului ieşiseră pe punte, fie pentru a fi servanţi la tun, 'fie pentru a aborda corabia suedeza, iar acum, unul citeunul, coborrra pe scara

în sala centrala, Eu am coborrtultirnul-darcjnd am ajuns jos, m-arn pomenit privind în ţeava uriui pistol ţinut de Baronul Friedrich von „:R

1 Fe la srirsltul lui 'iul ie 1916, 0 ştire publicata Ia, rubrica navala. A unui ziar menţiona ca. Vasul suedez BALMEN, plecai din Rio de Janeiro spre Barcelona, a'iost”scu {fund at de. Un vas german, într-o zi din Iunie. Un singur supravieţuitor a fost pescuit dintr-o arnbarcatiune deschisa, în largul Insulelor Capului Verde. Omul, In agoriie, a rnurrt tara a apuca sa dea vreun detaliu. (N, A.)

Schoenvorts; toţi oamenii mei erau înghesuiţi într-o parte, sub paza celor opt nemţi care mai rămăseseră din echipajul submarinului german.

Nu-mi puteam da seama cum s-e întâmplase, dar se întâmplase. Mai târziu aveam sa aflu ca il legaseră întâi pe „Benson, care dormea buştean în hamacul lui, Ii Iuasera pistolul, apoi Ii dezarmaseră cu usurrnta pe bucătar şi pe cei doi englezi rămaşi jos. După care, le venise destul de user sa se posteze la piciorul searii 9i să-i aresteze pe rând pe toţi, pe măsură ce coborau.

Primullucru pe care-I făcu von Schoenvorts fu sa trimită după mine sl să-mi comunice ca urma sa fiu impu?! Cat, ca pirat, în zorii zilei următoare. Apoi ma încunoştiinţa ca „U-33” va naviga câtăva vreme în aceste ape, scufundând vaselc neutre şi inamice, fara nici 0 deosebire, şi căutând unul din vasele de război nemţeşti, care se afla probabil prin apropiere.

Nu m-a împuşcat a doua zi dimineaţă, aşa cum îmi făgăduise,?! I n-aveam sa înţeleg niciodată ce l-a făcut sa amine executarea sentinţei. In schimb, m-a ţinut Iegat în Ianturi, întocmai cum il ţinusem eu pe el; apoi I-a scos pe Bradley din cabina mea, ca s-o oeupe el însuşi.

Am navigat multa vreme, scufundând numeroase nave, dar n-am dat peste nici un vas germa. N de război. Am constatat cu uimire ca von Schoenvorts ii îngăduia adesea lui Benson sa preia comanda, ceea ce mi se părea totuşi

explicabi. L prin faptul ca Benson cunoştea îndatoririle unui comandant de submarin mult mai temeinic decât oricare dintre nemţii aceia greoi -Ia minte.

Lys a trecut.pe Iinga mine 0 data sau de doua ori, Dar rammea îndeobşte In cabinaei. Prima oara a şovăit, ca şi cum ar fi vrut să-mi vorbească, dar văzând ca eu nu-mi ridic capul, a trecut mai departe, Într-o bun a zi, ni s-a transmis ca urma sa ocolim capul Horn şi di lui von Schoenvorts ii venise ideea nebunească de a naviga In lungul coastei nord-americane a Pacificului şi de a ataca tot felul de vase comerciale.

— 0 sa le vir în suflet spaima de Dumnezeu şi de Kaiser! Spunea el.

Chiar în prima zi când am intrat în Pacificul de Sud am' avut parte de 0 aventura – cea mai tulburătoare aventura pe care mi-a fost dat vreodată s-o trăiesc. S-a întâmplat earn asa.

Pe la mijlocul cartului de dimineaţă am auzit un strigat dinspre punte, apoi zgomot de pasi – parca se înghesuiau pe scara toţi membr ii echipajului.

Cineva striga către cei ce nu ajunseseră inca la nivelul punţii:

— E un vas de război, vasul de război german GEIER!

Mi-am dat seama ca ne sunase ceasul. Dedesubt era Iiniste – nu rămăsese nimeni acolo. La capătul coridorului îngust se deschise 0 u~a sl deodata Nobs veni în fuga, îmi linse f'ata ~i sel rostogoli pe spate, întin= zindu-sl spre mine labele mari, stângace. Apoi se auziră alti pasi, care se apropiau. Ştiam ai cui ~rau şi rn-am uitat în jos: Lys ajunse numaidecât lângă mine.

— Uite! Striga ea. Repede!

Şi-mi strecura ceva în mina. Era 0 cheie, 0 cheie pentru lanţurile mele. Îmi mai puse alături şi un pistol, apoi intra în centrala. Când trecu pe lângă mine, Am văzut ca avea ea lnsasi un pistol. Nu mi-a trebuit mult ca sa ma eliberez, după care am alergat la ea.

— Cum să-ţi multumesc? Exclamai.

Dar Lys irni re teza elanul, cu vorbele-i reci:

— Nu-mi mulţumi l N-am nevoie de mulţumirile dumitale şi nu vreau, sa te mai aud. Nu te uita aşa la mine. Ţi-am oferit 0 şansă de a face ceva – fă-o!

Era un ordin atât de categoric, incit am sărit ca ars. Ridicându-mi pr ivirea, am văzut ca turnul e gol şi m-am suit repede pe punte, cu ochii la pândă, Cu vreo suta de iarzi mai încolo se zarea un crucişător rnic şi rapid, care arbora pavilionul flotei de război germane. Tocmai lansaseră la apa 0 ambarcaţiune, care se îndrepta spre noi, încărcată cu ofiţeri ~i maririari. Crucişătorul încremenise pe apa în f'ata noastră.

~ Doamne, ce tinta grozava! Mi-am spus.

Dar gândul era prea îndrăzneţ Ca să-I pot duce pina Ia capăt. Fata se afla dedesubt. I-am aruncat 0 privire întrebătoare. Ma puteam oare încrede în ea? De ce ma eliberase tocmai acum? Trebuie, trebuie! Nu exista alta cale., M-am inters jos.

— Spune-i te rog lui Olson sa coboare aici, i-arn spus. Ai grija sa nu te vadă nimeni că-i vorbeşti.

F'ata ma privi cu uimire timp de 0 fr acţiune de secunda, apoi îmi întoarse spatele şi porni în sus pe scara. 0 clipa mar târziu Olson i~i facuaparitia, urmat de Iată.

~ Repede! I-am şoptit irlandezului şi am pornit spre compartimentul de la pro va, unde sunt ţinute torpilele. Fata ne însoţi,. Iar când pricepu ce aveam. De gând, pas! Înainte şi ne dădu 0 mina de ajutor la vir irea în tub a mare1ui cilindru aducător de moarte şi distrugere. După ce am virtt torpila ~i am închis tubul, m-am întors în fuga Ia turnu1 de control, rugându-mă în sinea mea -ca submarinul sa nu se fi abătut de la tints. Nu, ULl se abătuse, slava Domnului!

Tinta mai straşnică decât aceasta nu cred ca s-a pomenit vreodată. I-am Iacut semn lui Olson sa traga. Submarinul se zgudui de Ia prova la pupa in: clip a când torpila ţâşni din

tubul ei. Am văzut dâra alba gonind drept spre crucişătorul inamic. Un cor de strigate se inaita de pe pun tea submar inului nostru; i-am văzut pe ofiţer i ridicându-se în picioare în ambarcaţiunea ce se apropia de noi, şi am auzit zbierete 9i înjurături dinspre crucişător. Mi-am îndreptat insa atenţia asupra propriilor mele treburi. Mai toţi oamenii de pe pun tea submarinului stăteau parca paralizaţi, zgâindu-se la torpila. Bradley privi din întâmplare spre turnul de control şi ma văzu. Atunci am sărit pe punte 9iJ am alergat spre el.

— Repede! I-am şoptit. Trebuie să-i imobilizam cit sunt inca năuciţi!

Chiar în fata lui Bradley states un neamţ. Englezul Ii trase un pumn zdravăn în ceafa 9i-i zmulse din teaca pistolul. Von Schoenvorts 19i venise repede în fire 9i pornise spre bocaportul principal ca sa examineze situaţia. I-am barat drumul cu revolverul; în aceea9i clip a torpila atinse crucişătorul: Înfricoşătoarea explozie acoperi ordinul dat de ofiţerul neamţ oamenilor sai.

Bradley alerga acum printre oamenii noştri, şi desi câţiva dintre nemţi il văzură şi-l auziră, păreau prea buimăciţi ca sa poată face ceva.

Olson se afla jos, astfel incit pe punte eram noua, contra opt nemţi: neamţul lovit de Bradley zăcea inca pe punte. Numai doi dintre noi eram înarmaţi, dar curajul părea să-i fi părăsit pe nemţi, caci ne opuseră 0 rezistenta slaba. Von Schoenvorts era cel mai înverşunat: turbat de ciuda şi de minie, se repezi spre mine ca un taur zălud, trăgând cu pistolul. Daca s-ar fi oprit îndeajuns ca sa ţintească, m-ar fi putut dobori, dar alerga pre a repede, aşa ca niciunul din gloanţele lui nu ma nimeri. Apoi ne-arn încăierat şi ne-am rostogolit pe punte; doi dintre oamenii mei puseră grabnic mina pe cele doua pistoale ramase libere. Baronul nu era pentru mine un adversar periculos într-o lupta corp la corp, aşa ca în curând l-am ţintuit pe punte, strivindu-l sub greutatea mea.

Cu 0 jumătate de ceas rnai târziu lucrurile se liniştiră şi totul redeveni aproape la fel ca înainte de revolta prizonierilor – doar ca acum il supravegheam mult mai strict pe von Schoenvorts. GEIER se scufundase în timp ce noi inca ne mai luptam pe puntea submarinului; după aceea ne-am depărtat spre nord, lăsându-I pe supravieţuitori în seama ambarcaţiunii care se îndreptase spre noi în clip a când Olson lansase torpila. Presupun ca nenorociţii n-au ajuns niciodată la liman, sau daca au ajuns, au pierit desigur pe vreun ţărm rece şi neospitalier; nu putearn să-i primese la bordul submarinului nostru – aveam destui nemţi şi asa.

În seara aceea, fata rmi eeru voie sa iasă pe punte ca sa se mai aerisească, după 0 şedere pre a îndelunga în cabins. Am fost bucuros să-i lndeplinesc rugămintea. N-o puteam înţelege şi abia aşteptăm 0 ocazie de a sta din nou de verba cu ea, pentru a-i sonda intenţiile; de aeeea, am pornit după ea pe scara. Era o noapte senina şi răcoroasă Marea era liniştită, eu excepţia spulberului de spuma alba de la prova şi a celor doua dâre ce se prelungeau pina departe la pupa, de-o parte ~i de alta, alcătuind un imens V, pe care elicele noastre il umpleau cu valuri retezate. Benson se afla în turn, submarinul se îndrepta spre San Diego şi totul părea în perfects ordine.

Lys şedea cu trupul firav înfăşurat într-un pled gros; auzind paşii ce se apropiau de ea, se întoarse sa vadă cine e. Când ma recunoscu, tsi feri numaidecât privirea.

— Vreau să-t; mulţumesc pentru curajul şi lealitatea dumitale, i-am spus. Ai fost admirabila. Irni pare rau ca ţi-am dat, mai înainte, ocazia sa crezi ca ma îndoiesc de dumneata.

— Te-ai îndoit efectiv de mine, replica fata cu 0 voce calma. Ba chiar m-ai acuzat că-l ajut pe baronul von Schoenvorts. Nu te voi putea ierta niciodată!

Atât vorbele cit şi to nul ei vade au 0 hotărâră de neînduplecat.

— Nu-mi venea sa cred, i-am răspuns, şi totuşi doi dintre oamenii meirni-au raportat ca te-au văzut stând de verba cu von Schoenvorts noaptea târziu, ~i nu 0 data, ci de doua ori, şi de fiecare data am constatat, a doua zi, cite 0 stricăciune grava adusa vasului. Nu voiam să-ţi pun la îndoială lealitatea, dar întrucât port întreaga răspundere pentru vieţile acestor oameni, pentru siguranţa vasului, pentru viaţa dumitale şi a mea, trebuia sa te tin sub supraveghere ~i sa te împiedic sa săvârşeşti vreo Iaptă necugetata.

Lys ma întrebă, privindu-mă cu ochii aceia mad şi rotunzi:

— Cine ţi-a spus ca am stat de verba cu baronul von Schoenvorts?

— Nu-ţi pot raspunde, Lys, dar am aflat din doua izvoare diferite.

— Atunci, amândoi oamenii au rnintit, zise ea, fara patima. N-am vorbit cu baronul von Schoenvorts decât în prezenta dumitale, în z iuă când ne-am urcat Ia bordul submarinului. $i te-a~ ruga sa nu uiţi, când îmi vorbeşti, ca pentru toţi oamenii, af'ara de prietenii mei intirni, eu nu sunt Lys, ci Miss La Rue.

Daca n-aţi fost niciodată pălmuiţi pe neaşteptate, nu va puteţi închipui cum m-arn simţit eu în clipa aceea. Simtearn că-mi năvăleşte sângele în obraji, pe git, peste urechi, pina la rădăcina paruluI. Şi m-am îndrăgostit ~i rnai mult de Lys, jurindu-mi solemn să-! Cuceresc inima.

IV.

Vreme de câteva zile totul se desfă~ura cam după acelaşi tipic. In fiecare dimineaţă luam relevmentele cu sextantul meu rudimentar, dar rezultatele erau întotdeauna extrem de nesatisfăcătoare: sextantul irnl arata mereu ca ne îndreptăm spre vest, când eustiarn bine ca navigasem spre nord. Dădeam vina pe bietul instrument ~i mergeam mai departe. Într-o după-amiază, fata veni la mine şi-mi ispuse:

— Scuză-mă, dar daca as fi In locul dumitale, eu l-aş tine sub supraveghere pe Benson, mai ales când e de cart.

Am iritrebat-o ce vrea sa spună, banuirid ca ar putea fi verba de 0 intriga a lui von Schoenvorts, care urmarea poate sa mi-l facă suspect pe unul dintre oamenii cei mai de increder e.

— Daca vei observa cursul submarinului la a jurnatate de ora după ce intra Benson în cart, vei înţelege ce vreau Sa spun i? I vei şti de ce prefers carturile de noapte, îmi răspunse fata. Vei mai înţelege, po aţe, sl alte lueruri care s-au întâmplat la bard.

Lys se retrase apoi în cabina ei, punirid astfel capăt discuţiei. Am aşteptat sa treacă 0 jurnatate de ceas după intrarea lui Benson în cart, apoi m-am dus pe punte; trecând prin turnul de control, unde şedea Benson, m-am uitat la compas. Acesta arata ca submannarul se îndreaptă spre nord-vest, poziţia fiind indicata printr-un punct, care mi se părea a fi destul de exact. Am răsuflat uşurat vazirid ca totul e în regula, Iiindca vorbele fetei rrra neliniştiseră adânc. Tocmai ma pregăteam sa ma întorc în cabina mea, când irni veni 0 idee care ma făcu să-mi schimb din nou gândurile şi care era cit pe-aci sa ma coste viaţa.

Cu a jumătate de ceas înainte, când ieşisem din turnul de control, observasem ca valurile izbesc' în babord, iar acum păreau sa se dezlănţuie în sens invers, desi era putin probabil ca ele să-şi fi schimbat într-un rastirnp atât de scurt direcţia: vlnturile se pot schimba repede, nu ins a şi marea:

;

Nu exista decât 0 singura explicaţie: de când par~” '

!:' sisem turnul de control, cursul submarinului fusese schimbat cu vreo opt puncte. Întorcându-mă grabnic, m-am căţărat pe platforma turrrului. 0 singura privire aruncata cerului mi-a confirmat bănuieli le: constelaţiile se aflau la tribord, în lac sa fie drept în Iată noastră. Navigam, aşadar, spre vest.

Am mai rămas 0 clipa ca să-mi verific calculele voiam sa fiu sigur înainte de a-I acuza pe Benson de trădare – şi era cit

pe ce să-mi găsesc moartea, aproape singura certitudine cu care avearn sa ma aleg.

Nici acum nu-mi dau seama cum de am scăpat. Stăteam pe marginea platformei turnului de control, când deodata 0 palma grea ma izbi drept intre umeri şi ma azvârli în spatiu, Căzând pe puntea triunghiulara din fata turnului de control, mi-aş fi putut lesne zdrobi un picior, sau as f'i putut aluneca peste bord; dar soarta ţinea cu mine, aşa ca am scăpat doar cu câteva zgârieturi. Ridicându-mă în picioare, am auzit cum capacul turnului se închide cu zgomot. M-am urcat repede pe scara care duce de pe punte spre vârful turnului, dar Benson închisese bine capacul, înainte ca eu sa fi ajuns sus.

Am rămas 0 clip a acolo, mut de consternare. Ce avusese de gând individul? Ce se petrecea oare în interiorul submarinului? Daca Benson era un trădător, de unde puteam sa stiu daca nu exista printre noi ~i alti trădători? Mi-am blestemat zilele pentru prostia pe care 0 Iacusem ieşind pe punte; iar gândul acesta zămisli un altul – unul oribil: cine era vinovat de ieşirea mea pe punte?

Pentru a atrage atenţia celor din interiorul vasuIUi, m-am căţărat iarăşi pe scara ~i apoi pe puntea aceea îngustă, dar capacele de otel ale ferestrelor turnului erau închise; rezemându-mă cu spatele de turn, m-am muştruluit pentru prostia mea.

M-am uitat spre prova. Marea părea din ce în ce mai agitata, iar talazurile ei treceau acum peste puntea de jos, inundind-ocu totuL După ce le-arn privit o clipa, m-am înfiorat din cap până-n picioare. Nu erau fiorii pe care ţi-i dau nişte haine ude, sau spulberul apei; nu, erau chiar fiorii mortiil Într-o clipita, trecusem hotarul dintre viaţă şi moarte şi-I priveam acum drept în fata pe Cel Atotputernic: submarinul „U-33” se scufunda cu încetul mi-ar fi greu, ba chian cu neputinţă, sa aştern pe hârtie senzariile încercate de mine în acel moment. Singurul lucru de care-mi amintesc limpede este ca am izbucnit în ris, dar nu dintr-un

spirit de bravada; i nici din isterie. Tin minte de asemenea ca as fi vrut sa fumez. Doarnne! Ce porta avearn sa fumez! Dar era cu neputinţă.

Vedeam cum creste apa sub mine. Când mica punte pe care stăteam a fost acoperita de valuri, m-am căţărat din nou spre creştetul turnului. Ştiam, după Însăşi încetineala scufundaril submarinului, ca Benson făcea singur toată treaba – lăsând pur; i simplu rezervoarele sa se umple. Pulsaţia maşinilor contenise, iar în 'locul ei se auzea vibraţia egala a motoarelor electrice. Apa ajunsese pina la jumătatea turnului! Mai aveam probabil dear vreo cinci minute de stat pe punte. Ma întrebam ce sa fac după ce voi fi luat de apa: sa înot pina la ultima suflare, ori sa capitu-'lez 9i să-mi pun capăt agoniei inca de la prima scufundare?

De jos se auziră doua zgomote înăbuşite. Parca ar fi fost nişte impuscaturl. Benson întimpina oare vreo împotrivire? Pentru mine personal, aceasta nu putea însemna mare lucru, deoarece chiar daca oamenii mei l-ar fi doborât pe ticălos, niciunul n-ar fi avut cum sa afle de starea mea înainte de a fi prea tirztu ca sa ma poată ajuta. Vârful turnului era acum sub apa. M-am agăţat de antena de radio, în vreme ce talazurile uriaşe ma acopereau, uneori în întregime.

Ştiam ca sfârşitul e aproape. Agăţat de antena, aşteptam – dar apa nu crescu şi mai multo Dimpotrivă, începu sa scadă: acum, partea de sus a turnuIui de control era atinsa doar de crestele talazurilor mai înalte. In curând, mica punte triunghiulara ieşi la vedere! Ce se întâmplase oare în interiorul submarinului? Nu cumva Benson scotea la suprafaţă submarinul tocmai fiindcă ma socotea pierdut? Sau fusese poate înfrânt, imprcuna cu nemţii lui? Tensiunea asta era şi mai greu de suportat decât aceea prin care trecusem aşteptându-mi pieirea. Deodata, pun tea principal a ieşi la iveala, apoi turnul de control se deschise înapoia mea, dezvăluindu-mi fata neIinistita a lui Bradley, pe care se zugr avea a expresie de uşurare.

— Slavs Domnului! Exclarna e1, intinzrndu-şi mâinile spre mine ~i trăgându-mă în turn.

Eram ud leoarca şi eam buimac. Inca vreo câteva minute şi sunt sigur ca s-ar fi isprăvit eu mine, dar căldura din lnteriorul vasului, laolaltă cu rachiul pe care Bradley mi-l turna pe git – gata, gata sa mi-l arda – ma ajuta să-rni vin în fire. Raehiul acela ar fi putut trezi Ia viaţa şi un mart!

Când am coborât în centrals, i-am văzut pe nemţi înşiraţi într-o parte, sub paza a doi dintre oamenii mei înarmaţi eu pistaale. Van Schoenvorts era şi e1 acolo. Benson zăcea pe padea gemând, iar dincolo de el stătea fata, eu un revolver într-o mina.

— Ce s-a petrecut aici? Întrebai eu, aruncirid in: us 0 privire năucă. Spuneţi-mi!

— Cred ca vezi ce, domnule! Lrni raspuse Bradley.

Dar rezultatul ar fi putut sa fie cu totul altul, daca n-ar fi fost domnişoară La Rue. Dormeam cu toţii. Benson 11 schimbase pe omul de cart la începutul serii şi nu era supravegheat de nimeni – decât de domniscara La Rue. Ea a simţit ca submarinul se scufunda şi a ieşit din cabins ca sa cerceteze situatla. A ieşit taman la timp ca să-I vadă pe Benson manevrând dispozitivul de scufundare. Când a zărit-o, Benson ~i-a scos pistolul ~i a tras, dar n-a nimerit-o; dornnisoara, insa, a tras în el; i I-a nimerit. Cele doua împuşcături ne-au trezit pe toţi,; i cum oamenii noştri erau înarmaţi, rezultatul a fost inevitabil, precum se vede: dar.ar fi fost cu totul altul daca n-ar fi inter venit dornnisoara La Rue. Ea a irichis supapele rezervoarelor de apa şi ne-a trezit pe mine. I pe Olson, ~i tot ea a pus în Iunctiune pompele ca sa golească rezervoarele.

Iar eu 0 banuisern pe Iată ca ma ademenise, prin uneltirile ei, pe punte ca să-mi găsesc moartea! Îmi venea sa cad în genunchi în Iată ei; i să-I cerşesc iertarea – ~i as fi Iacut-o, daca n-a; fi fost un anglo-saxon! N-am fost în stare insa decât să-mi scot pălăria uda şi sa ma inclin, bâiguind nişte cuvinte de Iauda. Lys nu-mi răspunse, ci se întoarse şi porni

foarte repede spre cabina ei. Auzisem bine? Sa fi fast chiar un suspin, ceea ce auzearn prin coridorul îngust al submarinului „U-33”?

Benson muri în aceeaşi noapte… Ramase sfidător aproape pina în ultimul moment, dar înainte cu câteva clrpe de a-; i da duhul, îmi Iacu sernn, iar eu ma aplecai peste gura lui pentru a-i prinde euvintele abia şoptite:

— Singur am făcut-o. Am făcut-o Iiindca te urăsc

— Te urăsc pe dumrieata sl pe toţi din neamul dumitale. Am fost concediat de la şantierul vostru naval din Santa Monica. Am fost concediat apoi din California. 'Sint un LW. W.1 Am devenit un agent al nemtiler – nu f ilndca ci-aş iubi, cad Ii urăsc $i pe ei – ci Iiindca voiam sa le fac rau americanilor, pe care-i uram $i mai multo Am azvârlit peste bord aparatul de radio. Am distrus eronometrul $i sextantul, Am făcut sa devieze busola, după bunul meu plac. I-am spus lui Wilson ca am văzut-o pe fata stând de yorba cu Schoenvorts şi l-am făcut pe dobitocul ala sa creadă ca a văzut-o $i ell Iml pare rau – îmi pare rau ca planurile mele au dat gr? Te urăsc!

A mai trăit 0 jurnatate de ceas, dar n-a mai vorbit, n-a mai vorbit tare, adică; lnsa cu vreo câteva secunde înainte de a porni spre lumea cealaltă, buzele i se mişcară într-un murmur stins. M-am aplecat şi am desluşit urrnatoarele cuvinte:

— $i acum, ma due 1a culcare.

Atâta tot. Benson era mort. I-am azvârlit peste bord cadavrul.

Vintul aduse în noaptea aceea a vreme destul de urrta, cu a sumedenie de nori negri, care zăboviră câteva zile. Habar n-aveam în ce direcţie naviga s em şi nici n-avearn cum sa aflam, deoarece nu ne mai putearn bizui pe busola, neştiind ce-i făcuse Benson. Am navigat la întâmplare, pina ee am zar.it din nou

1 INTERNATIONAL WORKERS OF THE WORLD, organizaţie anarhista a -muncitorflor arnericani.

Soarele. Nu voi uita nicicdata ziua aceea, mci surprizele ei. N e făceam socoteala, mai bine zis ghiceam ca ne aflam undeva în largul coastelor peruviene. Vintul, care bătuse cu putere dinspre răsărit, începu decdata sa sufle dâns pre miazazl, înghețându-ne pe toţi.

— Peru! Midi Olson. Cine-a mai pomenit aisberguri în largul coastelor peruviene?

— Aisberguri?! Pe naiba! Exclama unul dintre

— Englezi. Pai, în apele astea de la nord de par alel

— A nu s' găsesc aisberguri, ornule

— Atunci, te afli la sud de paralela 14-a…

Am crezut ca nu-i în toate minţile, dar greşeam, caci în după-amiază acelei zile am zărit un gheţar spre miazăzi, desi noi crezusern zile întregi ca navigam spre miazănoapte. Se înţelege ca ne-a ouprins o descurajare fara margini, dar a doua zi în zori am jntrezarit 0 mica raza de speranţă, cirid marinarul de veghe ne striga prin bocaportul deschis:

— Pământ! Parnint la nord-vest!

Ni se făcuse, ered, tuturor dor de pământ. Mie, unul, mi se făcuse. Dar bucuria mea se spulbera grabnic prin îmbolnăvirea subita a trei dintre nernti, care începură aproape simultan sa vornite. Nu puteam gas! Nici 0 explicaţie acestei stări. L-am întrebat ee rnincasera 9i am aflat ca nu mâncaseră nimic altceva decât hrana gătită de obicei pentru toată lumea.

— Ati băut ceva? I-am iscodit. Vcacl stiarn ca băutura era inohisa în acelaşi dulap cu medioamentele.

— Doar apa, gemu unul dintre ei. 'I'oti am băut apa azi dimineaţă. Am deschis un nou rezervor. 0 fi fost apa…

Am întreprins 0 ancheta, care a scos la iveala 0

Situaţie îngrozitoare – cineva, probabil Benson, otrăvise întreaga cantitate de apa potabila de pe vas. Ar fi fost şi mai groaznic daca n-am fi zarlt uscatul la orizont. Vederea uscatului ne umplu insa de sper anta.

Ne apropiam repede de ceea ce părea sa fie un promotoriu abrupt. Nişte stânci, care se ridicau parca perpendicular din mare, se pierdeau în ceata de-o parte şi de alta a vasului. Pamlntul din fata noastră ar fi putut sa fie un continent, într-atât de puternic conturata era linia ţărmului: ştiam totuşi ca ne aflam la mii de mile distanta de eel mai apropiat parnint apusean, Noua Zeelarida sau Australia.

Am luat relevmentele cu ajutorul instrumentelor noastre stângace şi rudimentare, am cercetat harta, ne-am scormonit creierii, dar degeaba. In cele din urrna, Bradley fu eel care ne sugera 0 explicaţie. Stând în turn şi uitându-se Ia compas, Îmi atrase deodata atenţia asupra acestuia: acul busolei arata drept spre pământul din fata noastră, Bradley răsuci. Brusc cârma spre tribord. Am sirntit ca submarinul se supune şi totuşi săgeata continua sa arate drept spre stâncile acelea înalte.

— Ce încheiere tragi? L-am întrebat eu.

— Ati auzit vreodată de Caproni?

— Un navigator italian de odinioară?

— Da. L-a urmat pe Cook prin 1721. Dar nu e pomenit nici măcar de istoricii contempor ani, cu el ~ probabil din pricina ca a avut unele dificultăţi de ordin politic la întoarcerea lui în Italia. Afirmaţiile Iui erau Iuate în ri. S de toată lumea, dar îmi amintesc ca am citit una din cărţile sale – singura lui carte, de fapt – în care descria un nou continent din Marile Sudului, un continent făcut dintr-un „metal ciudat” care atrăgea acul busolei, un tarrn stâncos, neospitalier; lipsit de orice plaja sau port natural, şi lung de sute de mil-e. N-a putut debarca nicăieri, iar în cele câteva zile cit a navigat în largul lui, n-a putut vedea nici un semn de viaţă. După ce I-a botezat „Caprona”, a plecat mai departe. Cred, domnule, ca avem în Iată noastră tarrnul Capronei, neînsemnat pe harta 9i dat ultarli vreme de doua veacuri.

— Dacia e adevărat ceea ce spui, i-am răspuns eu, s-ar putea sa explice în buna măsură devierea acului busolei în ultimele doua zile. Caprona ne-a ademenit spre stincile-i cumplite. Ei bine, vom primi provocarea: vom debarca pe Caprona. Zidul acesta stâncos trebuie sa aibă 0 spărtură pe undeva. 0 vom găsi, Bradley, trebuie s-o gasimt Trebuie sa găsim apa pe Caprona, caci altfel murim!

Ne-am apropiat aşadar de tarrnul acela, asupra căruia nu se aţintiseră ochii nici unui muritor. Din adâncurile oceanului se înălţau ca nişte turle stâncile, smălţate cu pete verzi, albastre şi cafenii – muşchi şi licheni vestejiţi, peste a carer cocleala se întindea rugina de ocru a piritelor. Culmile stâncilor, desi zdrenţuite, erau de 0 înălţime atât de egala, incit sugerau hotarele unui imens platou; ici şi eolo, în creştetul cite unei stânci se zăreau fi9ii de verdeaţă, trimise parca anume de vegetaţia luxurianta din interior pentru a semnala unei lumi nepăsătoare ca strania Caprona trăieşte şi se bucura de viaţă, dincolo de tarrnul ei aspru şi neospitalier.

Dar 0 metafora, fie ea cH de poetics, n-a astâmpărat niciodată setea unui gâtlej uscat. Pentru a ne bueura de peisajul romantic al Capronei, ne treoui} apa, aşa ca ne-am apropiat sl mai mult, sondând mereu, în lungul ţărmului. Dar ohiar în apropierea ţărmului nu reuşeam sa dam de fund ~i vedeam pretutindenl acelaşi zid înalt de stânci golaşe. La căderea întunericului ne-am I depărtat; de tarrn ~i am rămas la distants de el toată noaptea.

Inca nu sufeream cu adevărat de pe urma Iipsei de apa, dar ştiam ca în curând vom începe sa suferim, aşa ca, Ia ivirea primelor raze de lumina. M-am dus din nou în turnul de control şi am oercetat ţărmul acela duşmănos.

Către amiaza am descoperit 0 plaja, cea dintâi pre care 0 vedeam. Era 0 fi'~i îngustă de nisip, Ia temelia unei parti a falezei care părea mai joasa decât oele pe care le observasem pina atunoi. La poalele el, pe jumătate îngropaţi în nisip, zăceau nişte bolovanr uriaşi – m, ~, rtuY!

Ie taouta a fapttrlu! Ca, odinioară, 00 forţa năpraznică sfărâmase în acest lac hotarul natural al Capronei. Bradley fu eel care ne atrase primul atenţia asupra unui obieot straniu ce se ridica printre bolovani deasupra apei.

— Parca ar fi un am, zise el, şi-mi trecu binoeluL lVI-am uitat îndelung ~i atent, şi as fi putut sa jur ca obiectul acela era 0 silueta omeneasea. Dornnisoara La Rue se aflA. Pe punte irnpreuna ell noi. M-am inton; eu fata spre ea şi am rugm-o sa coboare. Ea s-a supus, fara sa crâcneascâ. Apoi m-am dezbrăcat, sub ochii întrebători ai 1ui Nabs. Acasă, era obisnnit sa intre în mare eu mine şi nu uitase, Iireste, acest obicei.

— Ce aveţi de gând sa faceţi, domnule? Ma întrebă Olson.

— Am de girrd sa vad ce-i obiectul acela de pe tfu'm, i-am răspuns. Dacă-l un om, ar putea sa insemne ea aceasta Caprona e locuita, sau pur şi simplu ca nişte nenorociţi au naufragiat ope aiei. Voi putea să-mi dau seama după îmbrăcămintea Individului.

— Bine, darce faoeti ou rechinii, dornnule? Stărui Olson. Ar trebui sa Iuati un cuţit.

— Poftim unul, dom'le! Îmi striga un marinar, şi-rni întinse un cuţit lung şi subţire – unul pe care-I puteam tine intre dinţi – aşa că-l aeeeptai bueuros.

— Rine submarinul cit mai aproape de ţărm, i-am ordonat lui Bradley, apoi m-arn arunoat peste bord şi am înotat spre plaja îngustă.

Inepoia mea se auzi un, alt ples căit, iar când m-am întors l-am zărit Pe bătrânul şi credinciosul meu obs, care înota vitejeşte pe urmele mele.

Marea nu -era agitata şi nu simţeam vreun, ourerrt subteran, aşa caron ajuns lesne la ţărm, pe care m-am ureat la fel de user. Pleja era alcătuită îndeosebi din pietricele netezite de valuri. Nisip era putin, desi de pe puntea submarinului plaja ni se păruse toată nisipoasa; n-am văzut nici 0 urma de rnoluste sau de orustacee, caracteristice tuturor ptajelor cunoscute de

mJnemaiinainte. Lm: i explic acest fenomen prin îngustimea plajei, prin uriaşa adâncime a apei şi prin marea distanta oe desparte Caprorua de vecinul ei ceil. Mai apropiat.

Pe măsură ee eusi Nabs ne apropiarn de silueta de pe 1(i: iTm, simţeam rea, daca aoeasta fusese vreodată vie, murise au siguranţa în urma eu câtva timp. Nobs se opri, adulmeea şi rmrii. Ceva mai târziu, se aşează, is, i ridica botul spre cer şi scoase un urlet jalnic, Am azvârlit 0' pietricica spre el, poruncindu-i sa taea: urletele lui luguore ma enervau. Chiar când am ajuns llnga obiectul acela, tot n-am Iost în stare să-mi dau seama daca fusese om sau dobitoc. Cadavrul era urnflat şi în parte descompus. Nu se vedea pe el sau prin apropiere nici urma de îmbrăcăminte. Un par fin, oafeniu Ii acoperea pieptul şi abdornenul, dar tata, palmele, picioarele, umerii şi spatele erau lipsite de par. Creatura trebuie sa fi avut înălţimea unui om bine proporţionat; tr asatur'ile ei erau asemanatoare cu acelea ale unui om, dar fusese oare cu ade-: varatun om?

N-a.; putea spune, caci nu semăna cu a maimuţa mai mult decât cu un o~. Degetele grease de Ia picioare se întindeau lateral, întocmai ca acelea ale băştinaşilor din Borneo, Filiplne şi alte ţinuturi depart-ate, unde se mai găsesc şi astăzi oarneni primitivi. Fata lui ar fi putut sa fie aceea a unei Iiinte ieşite din împerecherea unui pitecantrop eu 0 fiiea a tribului „Piltdown” din Sussex-ul preistoric. Lângă cadavru zăcea 0 bâta de lemn, Faptul acesta irni dădu de gândit, caci nu se vedea nici urma de copaci prin împrejurimi. Pe plaja nu se zarea nici un obiect de natura sa evoce prezenta unui marinar naufragiat. Cadavrul nu sugera câtuşi de putin ca, în viaţă, răposatul ar fi putut avea c experienta nautica. Era cadavrul unui tip uman inferior sau al unui animal superior. Nici într-un oaz. Nici în celalalt n-ar fi putut aparţine unui neam de navigatori. Am dedus, de aceea, ca era un bastinaal Capronei.: care căzuse ori fusese aruncat de pe stâncile de deasupra plajei, In cazul

acesta, Caprcna era locuibila, daca nu ehiar locuita de oamenLDaT.

Cum sa ajungi în interiorul ei loeuit? Lata lntrebarea. A privire mai atenta asupra stâncilor, decât eea 'pe care-o putusem arunca de pe puntea submarinului, mi-a întărit convingerea ca niei un muritor n-ar fi în stare sa esealadeze faleza aeeea perpendiculara, Iipsita de orice deschizătură şi de oriee crampon, de cere sa se poată agata. M-am depart at perplex. Nici un rechin nu mi-a ieşit în eale, la întoarcerea spre submarino.

La auzul veştilor aduse de mine, eeHall, ti începură sa emită fel de fel de teorii ~i presupuneri, ~isa nutreascâ speranţe. 'I'oti îşi făceau acelaşi rationamerit pe care-I Iacusem şi eu – concluziile erau-evidente. Apa, insa, nu era de loc evidenta: eram mai însetaţi ea oricând.

Ne-arn petrecut restul zilei continuând sa exploram cu atenţie, dar fara rezultat, ţărmul acela monoton. Peretele stâncos nu vadea nici 0 spărtură. Juci măcar un alt petic de plaja. In asfinţit, 0 data cu soarele se prăbuşiră şi speranţele noastre. Intre timp încercasem din nou sa ma apropii de fata, OOr ea nu voia sa ma mai vada-n ochi, aşa ca eram nu numai însetat, dar şi din cale afara de trist şi de abătut. Mi-a părut bine, de aceea, dud zorii unei zile noi alungară vraja urâtă a unei nopţi de nesomn.

Cautarlle Întreprinse dimineaţă nu ne-au adus nici 0 raw de speranţă, Caprona era Inexpugnabila – asta era părerea tuturor; totuşi ne-arn continuat cercecarile. Cred ca era pe la doua dupa-arriiaza, când Bradley îmi atrase ateritia asupra unei crengi înfrunzite, care plutea pe mare.

A fi fost dusa de vreun râu până-n ocean, sugeraeI.

— Da, s-ar putea, i-arn răspuns. 0 fi căzut, sau 0 ii fast aruncata de pe culmea uneia din stâncile astea.

Bradley se adumbri la fata.

— Şi eu m-am ~n: dit la acelaşi lucru, desi as dori sa cred contraa-iul]

— Ai dreptate ' i-am zis. Trebuie sa credem, pina la proba oontrarie. Nu ne putem irugadui sa ne descurajam toemai acum, cirsd avem eel mai mult nevoie de curaj. Creanga asta a fast purtata de un râu, iar noi vorn, găsi acel râu si, cu pumnul strâns, într-un gest menit sa sublinieze a hotartre lipsita de speranţă, i-am arătat spre un lac ceva ma] apropiat de tarrn.

— Vezi, Bradley? Uită-te bine!

Pe apa pluteau spre noi nişte HOŢi amestecate cu I. Erburi şi inca a creanga înfrunzită. Am scrutat amândoi epa ~i ţărmul, Bradley descoperi Pe semne ceva, sau] ~i închipui numai, caci ceru 0 găleata şi 0 frtngnle, Iar când le primi, li: isa ga: J…eata în apa şi 0 scoase plina. Gusta apoi apa din găleata si, îndreptându-se, ma privi în ochi cu a expresie încântată, ca şi cum as fi zis: 'fi -am spus eu!”

— Apa asta e calda ~i prcaspata! Exclama el.

Am întins mina spre găleata şi am gustat şi eu.

Apa era foarte calda, dar avea un gust extrem de. Neplăcut.

— Ai băut vreodată apa dintr-o balta plina de mormoloci? Ma mtreba Bradley.

— Exact! Exclamaieu. Exact gustul asta il are, desi n-am mai băut asemenea apa din copilărie; dar cum se poate ca apa unui râu sa ailba un astfel de gust, ~i ce nalba 0 face sa fie atât de calda? Trebuie sa aibă eel putin 70 sau 80 de grade Fahrenheit, daca nusi mai multi

— Da, recunoscu Bradley, as zice chiar mai multo Dar de unde vine oare?

— Acum, ca am descoperit-o, asta e u; or de văzut. De vreme ce nu po aţe veni din ocean, trebuie sa vina din interior. Singurul lucru pe care-I avem de făcut este sa mergem pe firul apei si, mai; devreme sau mai. Tlrzlu, vorn da de izvorul ei.

Ne aflam destul de aproape, dar îndreptând pro va submarinului spre tarrn, rie-am tânt încet de-a lungul lui, luând mereu probe de apa şi gustând-o pentru a ne asigura

ca n-am ieşit din curentul de apa proaspătă, Batear un vânticel slab dinspre larg şi nu erau valuri aproape de loc, astf'el incit ne-am continuat iriaintarea spre tarrn, fara a atinge fundul; desi eram la doi pasi de ţărm, n-arn observat nici o spărtură prin care ar fi putut sa răzbească vreun ptrtiascit de mic, sicu atât rnai putin gura unui râu larg cum părea sa fie acesta, de vrerne ce Izbutea sa împrospăteze apa oceanului pina la 0 distants de peste doua sute de iarzi. Refluxul, laolaltă cu puternicul curent de apa proaspătă, ne-ar fi împiedicat sa ne ciocnim de stânci, chiar daca n-am fi avut motoarele în funcţiune; pentru a ne menţine poziţia, trebuia doar Sa ne fclosim deaceste doua forte combinate. Am ajuns la 0 distanta de douăzeci şi cinci de picioare de peretele abrupt, oare se înalta masiv deasupra noastră. Nu se vedea nici 0 spărtură.: Privind suprafaţa apei sl scrutând fata ameninţătoare a falezei, Olson l:9i dădu cu părerea cai apa proaspătă ar fi putut izvorî dintr-un gheizer submarino aşa se explica, spunea el, căldura ei. In clipa aeeea, un tufiş plin de flori şi de Irunze ţâşni la supraf'ata şi începu sa plutească înapoia submarinului.

~ Tufele de flori nu pre a cresc în peşterile subterane din care izvorăsc gheizerele, zise Bradley.

Nu pricep nimic, morrnai Olson, scuturând din cap.

Am găsit! Ia uitati-val exclamai eu, arătând spretemelia falezei, pe care refluxul 0 expunea treptat vederii ncastre.

Priviră cu toţii într-acolo şi văzură ceea ce văzusem şi eu – partea de sus a unei borte întunecoase, prin care apa se varsă în mare.

— E canalul subteran al unui râu! Strigai eu.

Curge pr într-un ţinut acoper it cu vegetaţie, deci luminat de soare. Peşterile subpamiritene nu pot avea nici 0 viaţă vegetala cit de cit asemănătoare cu plantele pe care le-arn văzut plutind pe apa aeestui râu. Dineolo de stâncile astea exists pământuri roditoare şi rluri de apa dulce – poate şi vânat!

— Da.

— Domnulel spuse Olson. Dincolo de stincil Adevărat, dom'le! Dinoolo de stânei!

Bradley izbucni în ris – un ris cam amar:

— Pai, e ca şi cum ne-ai spune, domnule, ca ştiinţa a stabtlit.ca pe Marte exista apa ~i vegetaţie.

— Nu-i ehiar asa, replicai eu. Un submarin nu-i construit pentru a naviga prin spatiu, ci pentru a străbate adincurtle marii.

— Ati fi dispus sa va vârâţi în văgăuna aia? Ma întrebă Olson.

— Da, ii răspunsei eu. N-avem nici 0 şansă de a supravieţui daca nu găsim hrana şi 8pa aici, pe Caprona. Apa asta care iese din stânca nu e sărată, dar nici buna de băut, desi am băut eu toţii din ea.

E logic sa presupunem ca, în interior, râul e alimentat de izvoare curate, sl ca exista acolo fructe, ierburi ~i vânat. Sa rămânem oare aici şi sa murirn de sete ~i de foame, când s-ar putea ca la 0 distanta de numai. Câteva sute de iarzi sa se intirida un tărâm al belşugului? Avem mijloacele necesare. Pentru a naviga într-un râu subteran. Suntem oare prea Iaşi ca sa folosim aceste mijloace?

Eu as zice sa încercăm, spuse Olson.

— Da, sa încercăm, zise şi Bradley.

— Atunci, la fund, şi deie Domnul s-avem noroc!

Exclarna un marinar tânăr, care luptase oindva în tranşee.

— La posturile de imersiune! Poruncii eu, si, în mai putin de un minut, puntea ramase pustie, capacele turnului decontrol erau închise eu zgomot, iar submarinul se seufunda – poate pentru ultima oara. Eu, unul, aşa simtearn, 9i ered ca mai toţi ceilalţi sirnteau la JeL.

În timp ce submarinul se scuf'unda, stăteam în turn, al cărui reflector i; i proieeta pe apa razele palide. Ne scufundam foarte încet, inalntind doar atâta cit sa mentinern prova submarinului în direcţia dorita; în fata noastră zăream hăul negru căscat în peretele de stâncă.

Era 0 deschizătura prin care ar fi putut trece şase submarine deodata, un tune 1 cilindric şi întunecat ca gura iadului.

În timp ce submarinul înainta cu băgare de seama, nu mi-am putut stăpâni 0 presimţire lugubra. Încotro ne îndreptăm? Ce ne aştepta la capătul aeestui mare canal? Ne luasem oare adio de la lumina soarelui şi de la viaţă? Ne aşteptau oare primejdii mai mari decât cele pe care le înfruntasem pina acum? Am încercat sa alung farrtasmele închipuirii, eomunicindu-le cu glas tare tot ce vedeam, celor de jos, care stăteau cu urechile la pândă. Eu eram ochiul întregii eehipe:; i ma străduiam din răsputeri sa fiu la înălţime, Înaintasem poate eu vreo suta de Iarzi, când ne Întâmpină cea dirrtii primejdie. Chiar în Iată noastră tunelul cotea brusc, într-un unghi drept. Puteam vedea răgăliile de pe râu izbindu-se de peretele stâncos din stânga noastră, sub presiunea puternica a eurentului,:; i rna temeam ca submarinul sa nu păţească ceva făcând 0 asemenea cotitura în condiţii atât de vitrege; n-aveam lnJsa de ales,. Trebuia sa Încercăm. Nu i-am prevenit pe camarazii mei – ca sa nu le pricinuieso temeri inutile, caci, daca ne-arn fi ciocnit de peretele acela stâncos, nici 0 forţa de pe pământ n~ar fi putut sa ne ferească de un deznodământ pe cit de tragic, pe atât de grabnic. Am dat or din sa înaintăm cu toată viteza, şi submarinul s-a îndreptat spre prirnejdie. Erarn nevoit sa rna apropii de peretele din stânga pentru a lua cotul,:; i ma bizuiam pe forţa motoarelor ca sa ne poarte prin ncianul acela de ape. Ei bine,. Am izbutit sa trecem, dar cu ehiu cu vai. In timp ce coteam, submarinul a nimerit în mijlocul curentului, care l-a împins cu pupa spre stânci; s-a auzit 0 Izbi tur-a care a făcut sa se eutremure întreaga nava, apoi un scrâşnet lugubru – coca de otel se freca de peretele de stâncă. O clipa, am crezut ca navala apelor ne va pecetlui soarta, dar deodata am auzit de jos vestea buna ca totul e în ordine.

După alticinciz'eci de iarzi am mai întâlnit un cot, de data] asta spre stirrga! Era, insa, ceva mai lin, aşa ea am trecut fara niei 0 vătămare. După aceea, am navigat uşor, desi nu puteam şti ce ne mai aşteaptă, iar nervii mi-erau încordaţi la maximum. După al doilea cot, canalul era aproximativ drept, cale de vreo 0 suta cincizeci pina la doua sute de iarzi. Apele pare au mai luminoase, inctt mi-a mai venit inima la loco Le-arn strigat celor de jos ca vad lumina zilei, şi atunci întreaga nava se cutrernura de chiotele şi exclamaţiile de recunoştinţă ale oamenilor. 0 clipa mai târziu, pluteam printr-o apa luminata de soare; ridicând numaidecât periscopul, am privit de jur împrejur cel mai straniu peisaj pe care-mi fusese dat vreodată să-l vad.

Ne aflam în mijlocul unui râu lat ~i domol, ale cărui maluri erau străjuite de nişte ferigi arborescente gigantice, care-~i înălţau vânjoasele praştii la cincizeci, 0 suta, doua sute de picioare în văzduhul Iinistit. Aproape de noi, 0 umbra se ridica la Iată apei ~i se repezi la perisccp, Am zărit nişte f'alcl uriaşe, desfăcute, apoi totul s-a tulburat. Un tremur scutura turnul în clipa când animalul acela se abătu asupra periscopului. 0 clipa mai târziu, am putut vedea din nou – animalul dispăruse, Deasupra copacilor zbura un fel de Iiliac enorm – 0 dihanie uriaşă ca 0 balena, dar cu 0 alcătuire ee amintea mai degrabă de 0 şopârlă. Apor, 0 umbra se abătu din nou asupra periscopului, întunecându-i oglinda. Marturisese ca albia mai răsuflam când am dat ordinul de ieşire la suprafaţă. Spre ce tărâm straniu ne călăuzise soarta?

În dipa dud puntea Ieşi de sub apa, am deschis bocaportul turnului de control şi am păşit. Afara. Peste un minut se deschise şi bocaportul punţii, iar cei care nu erau de cart dedesubt se căţărară pe scara; Olson il aducea pe Nobs, ţinându-l subsuoara.

Timp de câteva minute nimeni nu scoase 0 verba; cred ea erau cu toţii la fel de îngroziţi ea şi mine. De jur irnprejur vedeam 0 flora şi 0 fauna La fel de stranii şi de admirabile

ea acelea pe care Ie-am fi putut găsi pe 0 planets depărtată, daca am fi fost transportaţi, în chip miraculos, prin eter, spre 0 lume necunoscuta. Pina:; i iarba de pe malul eel mai apropiat era nepământeană – crcstea înaltă şi luxurianta, fiece fir având în vârf cite 0 floare strălucitoare, violeta, galbena, rosie sau albastra; pajiştea asta feerica intreeea oriee inehipuire omeneasca:; i totul clocotea de viaţă, Copacii aceia înalţi, ea nişte ferigi, erau doldora de maim ute, şerpi sl şopârle. Insects gigantiee blzilau, zburând de colo pina colo. La poalele pădurii dese puteau fi văzute sumedenie de fapturt puterniee, în apa râului mişunau alte fapturi, iar deasupra fâlfâiau aripile unor creaturi uriaşe, dintre cele despre eare învăţasem în şcoală ca au dispărut din vremuri imemoriale.

— Ia te uita! Exclama Olson. Ce-i eu girafa asta care iese din fundul mar li?

Am privit în direcţia taratata de el şi am văzut un git lung, lueios, încununat de un cap mic care se înalţa deasupra apei. Deodata spinarea animalului ieşi La iveala – cafenie-siJucioasa în apa ee şiroia de pe ea. Animalul 19i îndreptă privirea spre noi, i9i desehise botul de soplrla si, scoţând un şuierat strident, se repezi spre submarino Avea, ered, 0 lungime de şaisprezece pina la optsprezece picioare:; i semăna leit eu plesiozaurii din jurassicul! Inferior, pe eare-i

1 A doua perioada a erei Mezozoice (situata după Tr iassic, şi inairrte de Cr etacic), denumita astfel după rocile descoperite în masivul Jura.

Văzusem reconstituiţi în plânse. Se repezi la nol ca un taur turbat, de parca ar fi vrut sa distrugă şi sa devore puternicul submarin – de fapt, cred ca asta şi dorea.

Se năpustise spre noi cu botul căscat, în timp ce navigam încet în susul râului. Gâtul acela lung era întins ca 0 ţeava de tun, iar cele patru lopatoaie cu care înota izbeau cu putere apa, făcându-l sa înainteze rapid. Cirid ajunse lângă submarin, monstrul i1? I închise fălcile peste unul din tacheţii parapetului şi-l zmulse ca pe 0 scobitoare înfiptă în

chit. La vederea acestei perforrnante titanice, ne-am dat cu toţii înapoi, iar Bradley i:; i scoase revolverul:; i trase. Glonţul nimeri în gâtul animalului, chiar deasupra trupului, dar în loc să-I paralizeze, nu făcu decât să-i sporească furia. Cu un ţipăt strident, monstrul ieşi pe jumătate din apa 1? I, lăsându-se peste coca submarinului, încerca sa se întindă pe puntea lui, ca sa ne rnghita. In aceeaşi clipa răsunară 0 duzina de împuşcături, caci toţi cei care eram înarmaţi am tras simultan în monstru; dar desi acesta era ciuruit de gloanţe, nu dădu semne de agonie, d sari dear ceva mai Încolo pe submarino.

Băgasem de seama ca fata venise pe punte 9~ stătea acum înapoia mea, nu prea departe; când am văzut ce prirnejdie ne paste pe toţi, m-am inters 1? I am împins-o spire bocaport. Nu mai vorbisem cu ea de cite va zile încoace, şi nici acum n-am vorbit; ea, insa, s-a zmuls din strânsoarea braţului meu, aruncându-mi 0 privire dispreţuitoare, Mi-am dat seama ca nu pot obţine nlmic de la ea decât cu ajutorul forţei, a:; a ca m-arn inters cu spatele, ca sa 0 pot apără de bizara reptila, în cazul oind aceasta ar fi izbutit sa ajungă pe punte; în clipa aoeea, am văzut cum monstrul 1->; i ridica 0 laba peste parapet si, in~tinzindu->; i fulgerător capul, apuca în bot pe unul dintre nemţi. Am dat fuga într-acolo >; i am tras cu pistolul în trupul monstrului, inceroind să-I silesc să-şi slobozească prada; era insa ca >; i cum a>; fi tras în soare!

Url. Ind şi tipind, neamţul se pomeni zmuls de pe punte de monstru, care se scufunda cu victima lui îngrozită. Eramcu toţii zguduiţi de infrtcosatoarea tragedie, dar Olson ne descreţi frunţile atragiridu-ne atentiaca, acum, balanta puter ii era în mâinile noastre. După moartea lui Benson, fusesem noua centra noua – noua nemţi contra noua „aliaţi”, cum ne spuneam noi in~âne; aeum, nu mai erau decât opt nemţi. Pe fata n-o trecusern niciodată în vreo tabără sau alta, poate pentru ca era Iată, desi ştiam prea bine ca era de partea noastră.

'Remarca lui Olson izbuti aşadar sa însenineze atmosfera, eel putin pentru „aliaţi”, dar în curând atenţia ne fu din nou atrasa spre rtu, caci de jur împrejur apa fierbea ca un cazan drăcesc, plin de reptile oribile, care şuierau sl se zbuciumau, turbate ~i înfometate. Începură sa se caţere şi pe punte, zvireolindu-sa ~i împingându-ne tot mai mult, desi trăgeam în ele întruna. Erau tot soiul de fapturt Irrgrozitoare – enorme, hidoase, groteşti – un adevărat coşmar mezozoic. Am avut grija ca fata sa fie dusa jos cit mai grabnic cu putinţă, iar ea il lua şi pe Nobs – bietul dine aproape ca nu mai putea nici sa scheaune, atâta Iatrase l şi cred ca pentru prima oara în viaţa lui, încerca sentimentul Iricii, Dar nu-i de mirare. I-am trimis apoi jos sl pe Bradley şi pe mai toţi „aliaţii”, iar după aceea şi pe nemţii aflaţi pe punte; von Schoenvorts continua sa fie legat în Ianturi.

Monştrii ajunseseră ameninţător de aproape cirid am coborât şi eu, trântind după mine bocaportuL M-am dus apoi în turnul de control şi am dat ordin sa inaintarn cu toată viteza, în speranţa ca ne vom depărta de monstril aceia; dar era în zadar. Nu numai ca oricare dintre ei putea întrece lesne submarinul, dar cu cit înaintam mai mult în susul râului, cu atât mai numeroase erau haitele ce ne atacau: în cele din urrna, temându-mă sa mai navighez atât de repede pe un astfel de râu, am dat ordin sa fie miosorata viteza şi am plutit astfel, încet i? I cu demnitate, prin bulucul acela şuierător. Eram foarte bucuros ca ne făcusem intrarea în Caprona la bordul unui subrnarin, şi nu al vreunei alte nave. Îmi dădeam bine seama ce soarta i-ar fi putut aştepta pe navigatorii care s-ar Ii încumetat Sa viziteze Caprona: lumea nici n-ar fi Iuat cunoştinţă de isprava lor, cacl va asigur ca numai pe un submarin poţi trece pe râul acela mare şi lene1? şi rămâne în viaţă, Am înaintat pe râu în sus cale de vreo patruzecl de mile, pina la căderea serii. Mi-era frica sa coborirn în fundul râului şi sa rămânem acolo peste noapte, caci ma gândeam ca milul era poate prea adânc. Neputând arunca ancora, am mal

'inaintat putin pe lângă ţărm si, profitând de un scurt răgaz oferit de reptilele acelea, ne-arn legat submarinul de un copac mai solid. De asemenea, am scos 0 găleată de apa din râu şi am constatat ca, desi destul de calda, apa era ceva mai dulce acum. Aveam hrana suficlenta, iar apa ne astâmpăra binişor setea; ne lipsea insa carnea proaspătă, Nu mat mâncasem carne de multe săptămâni, dar la vederea reptilelor mi-a venit 0 idee, şi anume, ca s-ar putea ca~i carnea lor sa fie gustoasa. M-am dus aşadar pe punte cu 0 puşca – aveam vreo douăzeci de arme la bordo Văzându-mă, 0 reptila uriaşă se repezi pe punte, drept spre mine. M-am retras spre vârful turnului de control, iar când monstrul isl înalta trupul masiv în dreptul punţii înguste pe care stăteam, i-am tras un glonte intre ochi.

Monstrul se opri şi se uita la mine 0 clipa, ca şi cum mi-ar fi spus: „Omul asta înţeapă, trebuie sa ma feresc!” Apoi i?! I întinse gâtul lung si, căscându-şi botul puternic, Il îndrepta spre mine, dar eu nu mai eram acolo. Ma prabusisern înapoi în turn, gata-gata să-mi găsesc moartea rrrcadere. Când mi-am ridicat privirea, căpşorul din creştetul gâtului tocmai se abateaasupra-ml, dar m-am trântit pe jos, ca sa ma feresc.

Văzând ce se petrecea în turn, Olson dădu fuga după un topor si, după ee-l găsi, se catara far a?! Ovaire pe scara?! I începu sa izbească în căpăţână aceea oribila. Monstrul n-avea destula minte ca sa adăpostească doua idei deodata. Desi lovit ~i hăcuit, şi cu un glonte intre ochi, stăruia în încercarea-i nebunească de a se vir! In turn şi de a-I devora pe Olson, desi avea un trup de câteva ori mai gros decât diametrul bocaportului; şi nu-şi înceta eforturile decât când Olson izbuti să-l decapiteze. Atunci, doi oameni se urcară pe punte prin bocaportul principal sl în timp ce unul stătea de veghe, celalalt taie 0 ciosvârta din coapsa monstrului, botezat de către Bradley „Plesiosaurus Olsoni”. Intre timp Olson taie gâtul lung al monstrului, zicând ea 0 sa facă din el 0 supa straşnică. Pina când am curăţat noi turnul de

sângele şi de maruntaicle monstrului, bucătarul ne-a preparat nişte fripturi zemoase şi 0 ciorba faina pe soba electrica, iar aroma raspiridita de „Plesiosaurus Olsoni” ne ump1u deadrniratie pentru aceasta specie.

V.

Am înfulecat fripturi1echiar în seara aceea; cit despre ciorba, am mâncat-o abia în dimineaţa următoare. Ni se părea ciudat sa mincarn 0 făptura care, potrivit legilor paleontologiei, nu mai exista de milioane de ani. Desi nu-ţi dădea senzaţia de prospeţime, nu ne stânjenea de fel apetitul. Olson mânca pina dud mi se păru ca 0 sa plesrieasca.

Fata mânca împreună cu noi în seara aceea, în careul ofiţerilor, situat chiar în spatele compartimentului torpile1or. Am desfăcut masa plianta, am pus. Cele patru scaune si, pentru prima oara după nu stiu crta vreme, ne-am aşezat sa mâncăm altceva decât raţiile minuscule sl monotone destinate echipajului unui submarin aflat Ia strâmtoare. Nebs f. >edea intre mine $i Iată, şi era hrănit cu bucatele de Plesiozaur, desi risca în felul acesta să-şi strice pentru totdeauna bunele obiceiuri. Se uita la mine ruşinat, caci Îşi dădea seamaca un dine bine crescut nu se cuvine sa mănânce la masa; bietul de el era insa atât de slăbit de un regim alimentar impropriu, tncit n-aş fi putut sa mănânc dad nu i-aş fi dat sl lui, si, oricum, Lys vola să-I hrănească.

Lys ma trata cu 0 politeţe rece, dar fata de Olson şi de Bradley S arata cit se poate de drăguţă. Ştiam ca nu-i exuberanta din fire si, de aceea, nu rna aşteptam la elanuri de generozitatedin parte-I; Ii eram recunoscător pentru putinele semne de ateritie pe care mi le acorda. Am avut 0 cina foarte plăcută, cu un singur moment penibil – când Olson sugera ca făptura din care ne înfruptam era poate aceeaşi care-I inghltise pe nearnt. Ne-a trebuit mult pina $-0 induplecarn pe irata să-~i continue masa: Bradley izbuti în cele din urrna s-o convingă, spunându-i ea

înaintasem vreo patruzeci de mile în susul râului din clipa când neamţul fusese devorat, şi ca, de atunci Irrcoace, văzusem mii de asemenea reptile, aşa licit nu putea fi vorba de acelaşi Plesiozaur.

— Şi în orice caz, conchise el, Olson a lansat fdeea asta doar cu scopul de a ne face să-i cedam Iui toate biftecurile!

Am discutat despre viitor şi ne-arn spus pare rile în legătură cu ceoo ce ne aştepta; erau nişte simple presupuneri, caci nimeni nu putea şti ce ne aşteaptă. Viaţa ar fi imposibila în Capron a daca aceasta ar fi b: in1Juiia de reptilels alea şi de alte dihanii ingroziware. Ne-am hotărât, deci, sa rămânem doar pina ee vorn gas! Apa proaspătă precum şi carne şi fructe usOl' de procurat, apoi sa ne intoarcern dincolo de faleza, spre largul marii.

Într-un târziu ne-arn culcat în hamacurile noastre strimte, sătui, plini de speranţă şi eu cugetul împăcat, iar a doua zi ne-arn trezit înviorаţi şi inca optimişti. Nu ne-a venit de loc greu sa pornim la drum – fiindcă, a9a cum aveam sa aflam mai târziu, saurienii încep sa se hrănească abia dimineaţa tirzlu. De Ia amiaza pina la miezul nopţii sunt deosebit de activi, iar din zori pin a pe la noua dlmineata trândăvesC. Şi într-adevăr, n-am văzut nici un monstru tot timpul cit am plutit pe râu, desi tunul Iusese seas pe punte, gata de a raspunde oricărui atac. Nădăjduiam, fara sa fiu pre a convins, ca obuzele i-ar putea descuraja pe saurieni. Oopacii erau înţesaţi de mairnute de toate mărimile şi culorile, iar 0 data ni se păru ea zărim 0 Iaptura ornenеasca, ce ne privea din adâncul padur ii, Curirid după ce ne-am reluat înaintarea în susul riulut, am zartt gura unui râu mai mic, care se varsă în celalalt, dâns pre miazăzi ~ adică din dreapta ncastra; aproape nurnaidecit după aceea am ajuns la o insula mare, lunga de cinci-şase mile; iar după alte cincizeci de mile am dat peste un râu mai lat decât eel dinainte, şi care curgea dinspre nord-vest, rlul pe care navigam noi curgând acum prin nord-est Reptilele dispăruseră aproape cu desăvârşire, iar vegetaţia de pe

malurile râului sernana acum cu 0 pădure mai deschisa, un fel de pare natural, în care eucalipţii ~i sălcimii erau amestecaţi cu nişte ferigi, ca şi cum doua perioade geologice distincte şi-ar fi dat întâlnire în locul acelA. Şi iarba părea mai putin înflorită, desi se vedeau, ici, colo, zone de verdeaţă luxurranta. In sfârşit, fauna părea mal putin densa pe acolo.

'

Cu vreo şase ori şapte mile mai încolo, râul i~i lărgea simţitor albia; în fata noastră se deschidea o imensa întindere de apa, Ne-am pomenit într-un lac interior atât de larg, incit nu zarearn decât linia ţărmului, pe partea pe care navigam. Apele din jurul nostru erau pline de viaţă. Se mai vedeau şi câteva reptile, dar erau mai ales pesti, milioane de pesti.

Apa din acest lac interior era foarte calda, aproape fierbinte, iar aerul era încins şi înăbuşitor. Ne venea greu sa credem ca dincolo de zidurile fortificate ale Capronei pluteau aisberguri ~i ca dinspre miazăzi batea un vint de gheata, caci în aceste ape însufleţite adia dear 0 briza călduţă şi urneda. Treptat, am început sa lepădăm straiele de pe noi, păstrându-ne dear strictul necesar. Soarele ins a nu era fierbinte. Căldura era mai degrabă a, oeea a unei 'bai de aburi, decât aceea a unui cuptor.

Am navigat în lungul malului acelui lac, în direcţi a nord-vest, sondând tot timpul. Lacul era adânc şi avea fundul stâncos, cu 0 înclinaţie abrupts către mijloc, iar 0 data, când ne-am depărtat de mal pentru a sonda, n-am putut găsi fundul. Din când în când întrezăream, în depărtare, faleza stâncoasă, care, de aici, părea mai putin abrupta decât se arata pe partea dinspre mare. După părerea mea, Caprona a fost cândva, într-o era foarte depărtată, un masiv muntos căruia 0 erupţie vulcanica neînchipuit de puternica i-a năruit Întreaga icoama, azvârlind mii de stânci de jur împrejur sl lăsând un crater enorm; apoi, continentul s-a scufundat poate, întocmai ca alte continents străvechi,

Iasind deasupra marii doar creasta Capronei. Zidurile înconjurătoare, lacul interior, izvoarele fierbinţi care alimentau lacul toate indica acelaşi lucru, iar fauna şi flora sunt 0 mar turie de netăgăduit a faptului ca, odinioară, Caprona făcea parte dintr-un continent întins.

În timp oe navigam de-a lungul malului, peisajul continua sa fie dominat de 0 pădure mai mult sau mai putin deschisa, prin care se întrezărea ici-colo cite un petec de câmpie, unde. Vedeam animale păscând. Cu binoclul, puteam desluşi 0 specie de cerbi roşcaţi, nişte antilope şi ceea ce mi se părea un soi de cal; iar 0 data am zărit silueta zbur liţa a unui bizon monstruos. Aveam aici vânat din belşug! Nu exista riscul de a muri de foame pe Capronal 'I'otusi, animalele pare-au circumspecte; în clipa când ne zăreau, îşi înălţau capetele şi cozile 9i 0 luau la goana, 'cele din interior urrnind pilda celor de la margine, pina când dispăreau tcate în hatlsurile pădurii. Doar bizonul acela uriaş şi zburlit rarnase pe loc si, cu capul plecat, ne privi pins ce disparurarn noi înşine, şi abia apoi continua sa pasca.

Cu vreo douăzeci de mile mai sus de vărsarea riulul, am dat peste nişte stânci joase, de gresie, marturiichinuite ale cataclismului care zguduise cândva Caprona, faeind sa se amestece în acelaşi strat formatlunile de roci ale unor ere diferite, topindu-le pe unele, sl Iasindu-Ie neatinse pe altele.

Am navigat pe lângă ele cale de vreo zece mile, pina am ajuns în dreptul unei deschizături largi, ce ducea pare-se spre un alt lac. Cum noi căutăm apa limpede, nu voiam sa lăsăm necercetata nici 0 parte din tarrn, aşa ca, după ce am constatat, prin sondaje, ca avem destula adinclme, am îndreptat submarinul spre golful aoela, care era de fapt un excelent port natural, cu apa suficient de adâncă pin a la câţiva iarzi de maL. În vreme ce lunecam încet, doi diritre nernti zăriră din nou oeea ce li se părea a fi un om, sau 0 fiinţă antropoida, care ne urrnarea de la liziera unei păduri aflate cu vreo suta de iarzi mai încolo. Curând după aeeea

am descoperit gura unui izvoraş care se varsă în golf. Era primul izvor pe care-l întâlneam de când părăsisem râul;

Am făcut de îndată pregătirile necesare pentru. A-i controla apa. Pentru a debarca, trebuia sa aducern submarinul cit mai aproape de mal, caci chiar şi apele astea erau pline de reptile, desi densitatea lor era ceva mai mica. Am dat ordin ea rezervoarele sa fie urnplute cu apa doar atâta cit sa îngăduie scufundarea submarinului cu vreo treizeci de eentimetri, apoi am îndreptat prova încet spre mal, încredinţat ca, dad. Ne-am împotmoli, am rnai avea totuşi destula Iorta de propulsie pentru a ne desprinde, scotrnd cu pompele apa din rezervoare; dar prova submarinului îşi croi lesne drum prin păpuriş şi atinse malul fara sa se împotmolească.

Oamenii mei erau înarmaţi acum cu puşti şi pistoale, fiecare dintre ei având muniţii din belşug. I-am poruncit unuia dintre nemţi sa coboare pe mal o parâmă, sub paza a doi dintr-ai noştri, caci din putinele lucruri pecare Ie observasern pe Caprona – ori Caspak, cum aveam sa aflam ca se nurneste par tea din interior – ne dădeam seama ca în orice moment ne puteam trezi în Iată une'i primejdii noi şi teribile. Neamţul lega zdravăn parirna de un copac, 9i în aceeaşi clipa ancora de la pupa fu aruncata.

De îndată ce nearntul şi cei doi care-l escortau se întoarseră la bord, i-am chemat pe punte pe toţi, inclusiv pe von Schoenvorts, şi le-arn explicat ca a sosit timpul sa ajungem la un soi de înţelegere iritre noi, pentru a pune capăt penibilei noastre diviziuni în doua tabere duşmane – prizonieri şi paznici. Le-am arătat ca însăşi existents noastră depiridea, în chip vădit, de unitatea de acţiune, ca intrasem într-o lume absolut noua, depărtată de cadrul şi de cauzele razboiulul nostru mondial, ca şi cum milioane de mile şi milioane de eoni ne-ar fi despărţit în spatiu şi-n timp de vieţile ~i de reşedinţele noastre anterioare.

— N-avem nici un motiv sa prelungim aici pe Caprona conflictele interneiate pe ura rasiala sau pe resentimerite

politice. Chiar daca germanii aflaţi printre noi i-ar omori pe eriglezi, sau daca iacestia i-ar omori pe toţi nemţii, asta n-ar influenta câtuşi de putin soarta unei batalit de pe frontul de vest, fie ea cit de neînsemnată, sau măcar opinia unui singur iridivid dintr-o tara beligeranta ori neutra. De aceea va pun deschis problema, fiecăruia dintre voi în parte: sa ne îngropăm animozităţile şi sa lucram laolaltă, toţi pentru unul ~i unul pentru toţi, cit vom rarnine pe Caprona, sau sa continuam sa rămânem divizaţi, şi numai 0 jumatats dintre noi sa purtam arme, poate până-n clipa când rnoartea ne va răpune pe toţi? Daţi-mi voie sa va rnai spun, daca nu ati înţeles asta pina acum, ca nu exists aproape nici o şansă ca vreunul diritre noi sa mai vadă vreodată lumea dirrafara. Avern asigurate acurn hrana şi apa; am putea strânge provizii pentru 0 expediţie Îndelungată a submarinului, dar suntem, practic, Iipsiti de combustibil, iar fara combustibil nu putem spera sa ajungem pe ocean, caci numai un submarin poate trece prin barierele acelor stânci. Care-l răspunsul vostru?

$i, spuntnd acestea, mi-am întors fata spre yon Schoenvorts.

El ma privi în felul sau neplăcut ~i ma întrebă care ar fi regimul nemţilor, în cazul când mi-ar accepta propunerea, ~i în cazul când am găsi 0 cale de scăpare eu ajutorul submarinului. I-am răspuns ca, printr-o colaborare cinstita, am putea ajunge la 0 depl ina egalitate în momentul când am părăsi Caprona, şi i-arn propus ea, daca perspeetiva plecării noastre eu submarinul s-ar materializa, sa ne îndreptăm spre eel mai aprcpiat port neutru şi sa ne predam autor itatilor, care ne-ar interna pe toţi într-un lagăr, pina la terrninarea războiului. Spre uimirea mea, von Schoenvorts se declara de aeord şi-rnl spuse ca nemţii îmi vor accepta condiţiile, ca puteam fi sigur de lealitatea lor fata de cauza comuna.

I-am mulţumit, apoi m-arn adresat Iiecaruia dintre oamenii lui în parte, iar ei i~i dădură, pe rând, cuvântul de

onoare ea vor respecta intoemai cele spuse de mine. Ne-am mai înţeles sa acţionăm ca 0 organizaţie militara. Călăuzită de un regulament şi de 0 discipllna stricta – eu fiind eomandantul englezilor, ~i' avându-I pe Bradley ca prim-loctiitor secondat de Olson, iar von Schoenvorts având comanda oamenilor sai, dar fiindu-mi subordonat mie. Noi patru urma sa alcătuim 0 curte marţială, care să-i poată judeca pe infraetori şi condamna pentru abateri de la disciplina militara cele mai grave abateri putirid atrage ehiar pedeapsa eu moartea.

Am irnpartit apoi arrne şi muniţii nemţilor si, lăsându-l pe Bradley împreună cu cinci oamend ea sa păzească submarmul, am ooborit cu ceilalţi oameni pe mal. Primul Iucru pe care I-am fa cut a fost sa gustam apa din izvoraş pe care, spre Încântarea noastră, am găsit-o dulce, limpede şi rece. Pe deasupra, nu erau pe-acolo nici un fel de reptile periculoase, deoareee – preeum aveam sa aflu mai târziu –

Aceste reptile adorm numaidecât când sunt supuse unei temperaturi sub 70 grade Fahrenheit. Nu le place de loc apa reoE. Şi se tin cit mai departe de ea cu putinţă, Izvoraşul era bogat în păstrăvi, avea multe locuri adinei în care ne puteam scalda, iar pe malurile lui se înălţau copaci foarte asemănători 'cu frasinii, fagii şi stejarti, insusir-ile lor oaracteristice Iiind determinate desigur de temperatura scăzută a aerului de deasupra apei aoeleia reci şi de împrejurarea ca rădăcinile li-erau udate de apa izvorasulul, nu de apa izvoerelor oalde, pe care aveam sa le inti lnirn din abundenta prin alte Iocuri, Prima noastră grija a fest sa umplem rezervoarele submarinului cu apa proaspătă, apoi ne-am apucat sa vânăm şi sa exploram ţinutul pe 0 mid dist8-1'1~a de jur împrejur. OLson, von Sohoenvorts, doi englezl şi doi germani ma însoţiră pe mine, iar ceilalţi zece rămaseră sa păzească nava şi fata. Intenţionasem să-Lfas şi pe Nabs, dar câinele fugi după mine şi păru atât de fericit sa ma regăsească, lncit nu m-a răbdat inima să-l alung înapoi. Am pornit pe malul izvoraşului în sus, printr-un ţinut

superb, iar după vrea cinci mHe arr” ajuns într-un mic lurninis presărat cu bolovani, unde-şi avea oblrsia. Prirrtre stânci bolboroseau vrea douăzeci de izvoare cu apa rece ca giheata, La nord de lumirrisul acela se zăreau nişte stânci de gresie, înalte de cincizeci pina '1: a şaptezeci şi cinci de picioare, la paalele cărora creşteau a surnedenie de copaci falnici, care aproapeca ni le ascundeau. Spre atpus, ţinutul 'era plat şi naimai parţial aooperit de padurt; acolo am writ pentru prima oara vânat un cerb mare, roşcat, care păştea fara sa ne observe. Unul dintre oamenij mei mi-l arata, în tăcere; fa-

/cându-le semn celorlalţi sa stea Iinistiti, m-am târât spre el, însoţit doar de Whitely. Ne-amapropiat pina la vreo suta de iarzi, oind cerbul ~i-a ridicat deedata capul încornorat, ciulindu-şi urechi le enorme. Am tras amândoi în acelaşi timp si, spre satisfacţia noastră, l-am văzut prăbuşindu-se, apoi am alergat ca să-1 mântuim cu cuţitele. Cerbul zaoea Într-o poieniţă, străjuită de un pile de sălcimi; aproape di ajunsesem llnga ei, când ne-am oprit brusc amândoi. Whitely se uita la mine, şi eu la el, apoi ne-am uitat amândoi la Iocul unde fusese oerbul.

— La naibal exclama Whitely. Ce se-ntâmplă, dom'le?

— Am irnpresia, Whitely, ca s-a comis 0 greşeală.

Vreun zeu mai mărunt, ca'r' a făcut toată viaţa lui elefanţi, a fost transferat temporal' la secţia sopirIelor.

~ Nu rnai vcrbiti asa, e 0 blasfemie, ma mush-a Whitely.

— NU-i 0 blasfemde mal mare deoit Iiara 'care ne fU'ra v! Lnaltul! I-am replicat eu, Fiara despre care vorbeam se năpustise asupra cerbului nostru şi-l devora cu înghiţituri rneri, pe nemestecate. Părea sa fie 0 9oplll'la uriaşă, ina-lta de eel putin zece picioare, cu 0 ooada puterniea 9i 1unrga ca şi torsul ei, cu lalbele de dinepoi vânjoase şi cu labele din fata Ioarte scurte. Cirrd ieşise din pădure, ţopăise earn Ia fel ca un caogur, folosindu-şi labele de dinepoi şi coada ca mijloace de propulsie, iar dnd stătea în picioare s' sprijinea „in coada. Avea un cap lungaretsi masiv, eu un bot turtit, iar

fălcile, înzestrate eu nişte dinţi lungi şi ascuţiţi, i se căscau pina dincclo deochi. Trupuq solzos i-era smălţat cu nişte pete mari, negre ~i ga1bui, de forme neregulate, mărginite de un ohenar roşu, Iat cam de 'un deget, Per-tea de dedesubt a pieptului, trupului şi cozii era de un alb-verzui.

— Ce facem cu pasarea asta aiuri&ita, dom'le? Ma întrebă Whitely.

L-am spus sa aştepte până-l fac eu semn, apoj sa traga simultan cu mine – el în inima, iar eu în spinarea monstrului.

— In Teguia, dom'le, îmi răspunse el, ducându-şi arma La umăr.

Impu; caturille noastre răsunară 'in aceeaşi ciipa.

Monstrul i, ~i 'inalta capul şi privi de jur împrejur, pina când ne zări: atunei se repezi spre noi, ou un şuierat terdbil, care se transforms într-un urlet infri eosa tor.

— Fugi, Whitely! Am strigat, luând-o eu însumi la fuga.

Ne aflam earn la vreun sfert de mi'la distanta de reseul oamenilor noştri, care stăteau oulcati în iarba înaltă şi ne priveau. Era Iirnpede ca văzuseră tot ce se întâmplase, cad acum se ridicară '9i 0 luară la fuga spre noi; în fruntea tuturor alerga Nabs. Monstrul se apropia tot rna] mult de noi, oind deodata l-am văzut pe Nabs zburând ea un meteor pe lângă mine şi repezindu-se drept spre fioroasa reptila. Am inceroat să-I ohern înapoi, dar nu m-a looi în seama: şi cum nu puteam răbda să-I vad sacrificat, m-arn oprit eu însumi, gata sa ind'runt monstrul. Acesta păru sa fie mai intrigat de Nabs -decit de noi şi de armele noastre, caci se opri 'in clipa când câinele se năpusti asupra-i, mârâind; dădu să-I muşte eu talcile-i puternioe, dar, Iiind iute ca fulgerul 'in 'Comparatie cu fiara cu mintea greoaie, Nabs se feri lesne din calea adversarului sau, apoi alerga înapoia lui şi-1 apuca de coada. Nabs săvârşi astfel cea mai mare gresala din viaţa Iui, caci în apendicele acela pestriţ Se ascundeau muşchii unui Titan şi forţa a zece catapulte

puternice, forţa de care posesorul cozii era pe deplin conştient.

Cu 0 singura zmucitura a vârfului oozii, 11 trimise pe bietul Nabs de-a rostogolul prin văzduh, pina în pileul de saloimd din care Iiara se repezise spre prada noastră -apoi se prabus! Fara vi>ata la pământ.

Olson şi yon Schoenvorts sosiră peste un minut cu oamenii lor şi atunci ne apropiararn toţi, cu bag are de searna, de monstruj încremenit în fata noastră. Acesta era aproape mort, iar la 0 eercetare atenta se vădi ca glonţul lui Whitely Ii străpunsese inima, în vrerne ce glonţul meu ii atinsese sira spinării:

— Dar de ce n-o fi murit pe loc? Exclamai eu. Van Schoen verts irni răspunse în Ielul lui neplăcut:

— Monstrul acesta e ant de uriaş, iar sisterrrul sau nerves e atât de inferior, inoit a trebuit sa treaea multa vreme pina ce vestea morţii sale sa ajungă la creieru-i minuscul. Monstrul era mort din clipa în care gloanţele voastre l-au lovit, dar timp de mai multe secunde, poate ohiar un minut, rru şi-a dat seama d'i-i mort. Daca nu mă-ngel, este un Allosaurus din jurassicul superior, din care s-au găsit unele rămăşiţe în regiunea centrala a statului Wyoming şi în suburbiile New Yorkului.

Un irlandez pe nume Brady rânji: am aflat mai apoi ca Iuerase timp de trei am In politia din Chicago, în brigada contra traficantllor.

Intre tirnp 11 strigasem ope Nobs şi ma pregăteam sa porneso în căutarea lui, desi, ca sa spun. Drept, ma temeam sa nu-l gases'o zdrobit şi mort în pilcul de sălcimi; iată insa ca ieşi deodata dintre trunchiurile acestora, cu ureohile pleoştite, cu coada intre picioare sl eu trupul eocirjat. Se alesese doar eu clteva zgârieturi, dar în viaţa mea n-am va~Ult cline mai spăsi t ca el.

După ce am jupuit şi am ouratat cerbul roşu, am adunat eeea ce mai rămăsese din el, şi am pornit înapoi spre submarino Pe drum, Olson, von Sohoenvorts şi ou mine am

disoutat despre problemele viitorului apropiat şi ne-am pus de acord în privinţa necesităţii imperioase a unei tabere permanente pe malul râului, Interiorul unui submartn este, după cum lesne se poate imagine, 0 locuinţa extrem de incomoda, care, în condiţiile unui asemenea dimat torid şi ale unei ape atât de calde, devine de-a dreptul insuportabila, De aceea ne-am hotărât sa construim 0 tabăra fortificata.

VI.

În timp ce mergeam încet spre submarin, chibzudnd şi discutând 'in amănunt planul, am auzit 0 detunătură puternica.

— Un proiectil de pe „U-33”! Exclama Yon Schoenvorts.

— Ce-o fi însemnând oare? Întrebă Olson.

— Ceilalţi sunt la ananghie şi trebuie sa ne întoarcem la ei, răspunsei în locul tuturor. Aruncaţi hoitul asta şi veniţi după mine! Adăugai, Iuind-o la fuga spre port.

Am alergat aproape 0 mila, fara sa mai auzim vreun zgornot din direcţia portului, apoi am mers oeva mai meet, fiindcă fuga era earn obositoare pentru nişte oameni ca rroi, închişi atrta amar de vrerne în interioru'l unnii submarino Gl! Fiind şi ionind, The-am firit asa, pina ce, earn la vreo mila înainte de port, am dat peste 0 privelişte ce ne-a făcut sa ne oprim locului, Trecând printr-o pădurice mai deasa decât cele din aceasta parte a ţinutului, am ieşit brusc într-un spatiu descnis, în centrul căruia se afla o ceata care i-ar fi oprit locu1ui pina şi pe eel mai viteji dintre viteji – 0 ceata de aproximativ cinci sute de indivizi, aparţinând unor rase foarte asemănătoare cu omul. Pe lângă gorilele şi maimuţele antropoide – pe care nu-mi venea greu sa le recunosc – mai erau şi alte fapturt, cum nu mai văzusem niciodată, şi despre care nu puteam spune daca sunt maimuţe sau oameni, Unele dirrtre ele semănau cu cadavrul pe care-I găsisem pe plaja îngustă de sub faleza stâncoasă a Capronei, altele erau dintr-o specie inferioara mai apropiata de maimuţe, iar altele 'aduceau în chip

lugubru 'oamenii, fiind mal putin păroase şi având nişte capete mai bine proporţionate.

Unul din banda, desigur căpetenia ei, sernana leit cu „omul din Neanderthal”. Găsit la La Chapelle-auxSaints. Avea acelaşi trup scurt, îndesat, pe care se sprijinea un cap enorm aplecat de obieei înainte, în acelaşi unghi ca şi spinarea braţele Ii erau mai seurte decât picioarele, acestea fiind ele insele mult mai scurte deeit cele ale omului modern; genunchii lor ex-au îndoiţi în afara, neputând sta niciodată drepţi. Individul acesta sl alti doi-trei, care pare-au sa fie de un tip inferior lui, desi superior maimuţelor, erau înarmaţi cu bâte greIe; ceilalţi aveau doar armele naturii – 0 musculatura vânjoasa şi colţi ascuţiţi. Toţi erau bărbaţi şi toţi erau goi, nici măcar cei mai înalţi în rang n-aveau vreo cit de midi podoaba pe ei.

La vederea noastră, se întoarseră spre noi r-injindu-şi ooltri şi mirilnd, gata sa ne înfrunte. N-aş fi vrut sa trag în ei, decât daca ar fi devenit neapărat necesar, aşa ca am pornit cu echipa mea, cu gândul să-i ocolesc, dar în clip a aceea neanderthalezul, ghicindu-mi intenţia, 0 atribui desigur fricii şi se năpusti spre rioi, chiuind şi agitându-şi bita deasupra capului. Ceilalţi 11 urmară, incit peste un minut am fi fost covârşiţi de nurnarul lor. Am dat ordin oamenilor mei sa traga, iar la prima salva şase atacatori, inclusiv neanderthalezul, se prăbuşiră. Celtalti şovăiră 0 clipa, apoi 0 luară la goana spre copaci, unii catarfndu-se cu sprinteneala pe crengi, iar restul ascunzându-se pe du: pa trunchiur i. Artlt eu cit şi von Sohoenvorts am băgat de seamaoa eel putin doi dintre indivizii mai lnalti, cu înfăţişare omeneasca, se căţăraseră în copaci cu aceeaşi sprinteneala ca şi maimuţele, în timp ce alţii, care semănau cu oamenii ca statura şi ca înfăţişare, căutau sa scape de prirnejdie rămânând pe pământ, cu gorilele.

Lao eercetare atenta se vădi, ea cinci dintre prirnii noştri atacatori erau morţi, iar al şaselea, neanderthalezul, nu, era deoit user rănit de un glonte ce ricoşase pe craniul Iui

gros, năucindu-l. Ne-arn hotărât să-I luam cu noi şi sa pornim cu el spre tabăra: legându-i mâinile la spate cu nişte curele şi vârându-i gâtul într-un Tat inca înainte de a-şi veni în fire, am pornit înapoi spre locul unde lasasern vânatul. Eram convinşi acum ca cei de pe submarin putuseră să-i alunge pe sălbatici cu un singur proiectil, dar când am ajuns la loeul un de Iasasem eerbul, aeesta dispăruse.

La intoareere, eu şi Whitely am Iuat-o putin înaIntea celorlalţi, în spenanta ca Yom putea împuşca vreun alt animaloornestibil, caci eram cu toţii contrartati şi dezamăgiţi de pierderea cerbului vânat. Am înaintat cu multa băgare de seama si, cum nu aveam eu noi întreaga echipa, am obţinut rezultate mai bune dedt la început, vânând dam anrilope mar-i, la vreo [umatate de mila disbanta de port; ou vinatul acesta şi eu prizonierul nostru, ne-am inters veseli la submarin, unde am văzut ca totul e în ordine, Pe mal, ceva mai la nord de looul unde poposilsem, zăceau eadavrele a douăzeci dintre sălbaticii eare-i atacaseră pe Bradley şi pe oamenii lui, în lipsa noastră; pe ceilalţi, Ii irrtilnisern noi cu oiteva minute mai târziu şi-i pusesem pe fuga.

Aveam sentimentul ca Ie dădusem acestor fiorosl oameni-maimute 0 lecţie, şi ca datorita ei vom fi mai în siguranţă pe viitor – cel putin în ceea ce-i privea; ne-am hotărât, insa, sa nu slăbim nici 0 clipa vigiIenta, presimţind ea Iumea asta noua era plina de grozavii inca nocunoscute noua – 0 presimţire foarte interneiata.

În dimineaţa zHei următoare am început sa lucram La amenajarea taberei noastre, după ce Bradley, Olson, von Sehoenvorts, domnişoară La Rue şi eu mine.

Discutasern pina 1a miezul nopţii şi schiţasem planurile taberei. I-am pus pe oameni sa taie câţiva arbori din specia Jarrah, un copac cu 1emnul tare şi rezistent, care creştea din belşug prin împrejurimi. 0 jurnatate din oameni munceau, în vreme ce ceilalţi stăteau de veghe, fiecare căpătând cite 0 ora libera la amiaza. Olson avea conducerea

echipei de lucrători. Bradley, von Sohoenvorts şi eu însumi, ajutaţi de domnişoară La Rue, puneam jaloanele diferitelor clădiri ~i ale zidului de împrejmuire. La capătul primei zile, am avut 0 stivii de Iemne destul de înaltă, cu care puteam începe oonstructia ohiar a doua zi dimi; neaţa, desi eram cu toţii frânt! De oboseala, ohiar şi eu sl Bradley, 'caci după ce terminasem jalonarea, li ajutasem pe oeilalti la tăierea copacilor: numai yon Sohoenvorts, fiind PTUSalO şi nobil, nu catadicsea sa facă asemenea rnunci de rând In prezenta oamenilor lui, şi nici nu am socotit necesar sa i-o cer, dsoarece munca noastră era pur voluntara. Von Schoenvorts îşi petrecu după-amiază cioplind un bastonaş dintr-o ramura de Jarrah şi stând de verba cu domnişoară La Rue, care consimţise sa ia act de existenta lui.

Nu l-am mai zărit pe sălbaticii din ajun şi n-am mai Iost deranjaţi de ciudapii locuitori ai Capronei decât 0 singura data, când din cer s-a abătut asupră-ne 0 făptură de coşmar, pe care am alungat-o CU o rafala de gloanţe. Părea sa fie un fel de pterodactil uriaş, cu 0 înfăţişare feroce. S-a mai petrecut un incident care, cel putin pentru mine, a fost mai neplăcut decât atacul neaşteptat al reptilei preistorice. Doi dintre oameni, amândoi nemţi, curăţau de crengi un oopao doborât. Von Sohoenvorts 19i terminase bastenul şi se plimba împreună eu mine în apropierea 1ocului unde luerau cei doi. Unul dintreei azvârli peste umăr 0 erenguta pe 'care toomai 0 tăiase şi care, din nefericire, il izbi în fata pe von Schoenvorts, Desi crenguţa nu-i lăsa nici 0 zgârietură, ofiţerului ii sari ţandăra, cad începu sa zbiere:

— Drepţi!

Marinarul se ridica numaidecât în picioare şi-l saIuta pe of iter, Iovinidu-şi călcâiele.

— Porcule! Răcni baronul. Şi-l plesni peste obraz, spărgându-i nasul.

L-am apucat de brat pe von Sehoenvorts şi l-am trasou putere, pentru a-l împiedica sa mai lovească o data, daca avea cumva de gând s-O facă, şi atunci baronul rjdica

bastonaşul spre mine; dar înainte ca acesta sa ma atingă, ţeava pistolului meu i se înfipsese în burta şi cred ca baronul va fi citit în oehii mei hotărârea de a apăsa pre trăgaci la primul pretext merit.

Ca toţi cei asemenea lui, lăudărosul von Schoenverts era de Iapt un las, aşa că-şi lamana în jos şi dădu sa plece; l-am tras insa 'inapors] i-arn spus, acolo, în fata oamenilor lui, ca as dori oa asemenea lucruri Sa nu se mai repete niciodată – nici un om nu se cuvenea sa fie lovit sau pedepsit altfel decât ca urrnare a aplicării legilor stahilite de noi, de către trrbunalul pe care-I instituisem. In tot acest timp, marinar-ul neamţ stătea drepţi, şi nu-mi puteam da seama după expresia lui ce-l revoltase mai mult: palma primrta de Ia ofiţerul lui sau amestecul meu în evanghelia eel-or conduşi de Kaiser. Nici nu s-a clintit din loc pina în clipa cinid i-am spus:

— Plesser, te poţi Întoarce la tabăra oa să-ţi îngrijeşti rana.

Atunci marinarul saluta şi porni ţanţoş spre submarin.

Chiar înainte de căderea intunericuiJ. Ui am dus nava Ia vreo suta de iarzi depărtare de mal şi am aruncat ancora acolo, pentru a ne simţi rnai 18 adăpost. Am pus de asemenea oameni sa stea de veghe toată noaptea, inoredmtinciu-t lui Olson corrranda oarturilorsi sfătuindu-l să-9i aducă pe punte paturile sl sa încerce sa se odi hne ascii. La cina am mâncat penrru prima oara fripturi din carnea antilopelor de pe Caprona pre cum şi 0 salata făcută din nişte verdeţuri pe care oucatarul nostru Ie descoperise pe malul râului. In timpul mesei, von Schoenvorts nu scoase verba şi ramase posac.

După mas a am Ieşit cu toţii pe punte pentru a contempla neobişnuitele privelişti ale nopţii caproniene – toţi, afara de von Schoenvorts. De fapt, nu era prea mult de văzut, ci mal ales de au-zit. Dinspre marele lac interior din spatele nostru veneau suieraturtle şi ţipetele a rienumarati saurieni. Deasupra noastră se auzea fHfiitul unor aripi ur iase, iar dinspre mal se înălţat; vocile fara număr ale unei jungle

tropicale, Învăluită într-o atmosfera calda şi umeda, ca aceea care va fi lIl! Valui, t întreg parnintul în er ele Paleozoica şi Mezozoica. Dar aici se amesteeau şi vocile unor ere mai târzii – striga te1e panterei, răgetele Ieului, urletele lupilor şi 0 mulţime de aite zgomote puternice, pe care nu Ie puteam atribui nici unei fiinţe terestre, dar în care într-o buna zi aveam sa identificam glasurile celor mai fioroase şi mai străvechi oreaturi.

Unul cite unul, ceilalţi se retraseră irroacine, pina ce rămăsei singur eu fata, cad li dădusem voie mar inarului de cart sa eoboare pentru câteva minute, cit timp ştiam ca voi fi pe punte eu însumi. Dornnisoara La Rue era foarte tăcută, desi imt răspundea destul de politicos la toate intrebarlle.

La întrebarea daca nu se simte bine, îmi răspunse, de pilda:

— Ba da, dar situaţia asta rngroeitoare ma deprima. Ma simt atât de neînsemnată, atlt de mica şi de neajutorata în Iată tuturor acestor forme de viaţă primitiva ~i brutala. Îmi dau seama rnai mult ca oricând o1t de lipsita de preţ e viaţa. Ea pare 0 gluma, o gluma rea şi sinistra. Eşti un incident ridicol sau unul îngrozitor, în măsura în care se-ntâmplă sa fii mai slab ori mai puternic decât vreo alta forma de viaţă ce-ţi iese în cale: de regula, insa, n-ai nici 0 importanta pentru altcineva în atara de tine Însuţi. Omul e 0 mica făptură caraghioasa, care tot ţopăie de la le3! Gan pina la mormânt. Da, asta e cusurul nostru: ne luarn prea în series. Dar Caprona te vindeca de boala asta.

F'ata se opri, r izlnd.

— Frumoasa filosofie ai nascocltl exclamai eu. 0 filosofie care astâmpăra un foarte veahi dor al inimii omeneşti. 0 filosofie cornpleta şi satisfăcătoare, care înnobilează. Ce pasi rninunati către perfeotiune ar fi putut face nearmrl omenesc daca întâiul om ar fi elaborat 0 asemenea filosofie şi daca ea s-ar fi menţinut pina azi ca un crez al umanităţii

— Nu-mi plac ironiile, spuse tata. Ele sunt un sirnptom al micimii sufleteşti.

Pai, la ce altceva te poţi aştepta din partea unei fapturi minuscule care ţopăie de la Ieagan pina la mormânt? şi ce contează oare daca ceva lti place sau nu? Treci prin viaţă dear 0 clipa şi nu trebuie sa te iei prea In series.

Fata ma privi zirnbind şi-rni spuse:

— Îmi inohipui ca sunt speriata şi Iivida şi recunoso ca ma simt foarte, foarte singura şi dezrădăcinată.

Glasul i-era trernurator. Pentru prima oara îmi vorbea în felul acesta. Fara sa vreau, mi-am pus mina peste a ei pe balustrada.

— Stiu cit de greu îţi este, i-am spus. Dar sa nu te simţi singura. E cineva aici care ar face orice pentI'U durnneata.

Fata nu-şi trase mina dintr-a mea, iar când 19i ridica spre mine ochii inlacramatl, am putut citi în ei recunoştinţa pe care buzele ei n-o puteau rosti. Is! Întoarse apoi privirea spre peisajul bizar luminat de luna şi scoase un of'tat. Era limpede Că-şi nesocotea propria filosofie, caci părea sa se ia în serios. As fi vrut s-o iau în braţe şi să-i spun cit de mult 0 iubesc. Toomai Ii dădusem mina jos de pe balustrada şi ma pregăteam s-o îmbrăţişez, când Olson apăru pe punte cu 0 pătură.

În dimineaţa zilei urrnatoare am început lucrările de construcţie, care aveau sa progreseze temeinic. Neanderthalezul ne earn dădea de furca, deoarece trebuia să-l tinern tot timpul în lanţuri, iar când ne apropiam de el, era de 0 sălbăticie fara seamăn. După câtva timp, insa, deveni mai supus; am încercat atunci sa aflam daca vorbeşte în vreun grai oarecare. Lys îşi petrecu multa vreme vorbinidu-i şi încercând să-I traga de Iirnba, dar stradani ile ei rămaseră zadarriice.

Ne-au trebuit trei săptămâni pentru a construi toate clădirile: le-arn construit în apropierea unui pârâu rece, situ at la vreo doua mile de port. Ne-am modificat puţintel planurile când ne-am apucat sa construim zidul de

imprejmulre, caci am dat pes'te 0 stânca friabila, din care puteam extrage toate lespezile de care aveam nevoie, astfel incit am înălţat de jur împrejurul clădirilor un zid de forma unui pătrat, cu bastioane sl turnuri la fie care colt, pentru a permite un tir susţinut de-a lungul oricăreia dintre laturile Iortaretei; zidul ocupa în afara 0 suprafaţa de vreo suta şi treizeci şi cinci de picioare pătrate, având Ia temelie ° grosime de trei picioare pătrate şi în creştet o, grosime de 0 jumătate de picior; înălţimea lui era de cincisprezece picioare. Construcţia zidului ne-a luat multa vreme, şi am lucrat eu toţii, afara de van Schoenvorts care, în treacăt fie spus, nu-mi mai adresa nici un cuvânt, decât când avea ceva oficial de eomunieat; starea asta de neutralitate armata îmi convenes de rninune. Am terminat ziduil ehiar azi, punându-i ultimele pietre. Personal am încetat lucrul în urrna cu 0 saptarnina şi am început sa scriu aceasta cronica a eiudatelor noastre aventuri, în care se vor fi strecurat şi unele erori mărunte de cronologie; materialul fiind atât de abundent, n-ar fi exclus sa fi Iacut unele greşeli, dar socot ca ele sunt puţine şi neinsernna te.

Recitind ultimeleeiteva pagini, constat ca am omis sa spun ca Lys a descoperit incele din urma ca „omul din Neanderthal” avea un grai. Ea a învăţat să-I vorbească şi eu la fel într-o oarecare măsură. Neanderthalezul – care zice că-l cheama Am, sau Ahm – ne-a spus ca tara lui se numeşte „Caspak”. Când l-am întrebat pina unde se întinde, isi-a ridicat arnindoua milnile deasupra capului, într-un gest atotcuprinzător, care îngloba parca întreg universul, Acum, Ahm e mal prietenos, şi il vom pune în libertate, caci ne-a asigurat ca nu le va îngădui semenilor lui sa ne facă vreun rau, Spune despre noi ca suntem „Galu1? I” şi pretinde ca va deveni el însuşi un „Galu” în scurta vreme. Nu prea ne dam seama ce vrea sa spună, Mai zice ca exista numeroşi „Galu1? I” undeva în miazănoapte, şi ca, de îndată ee va deveni el însuşi un „Galu”, se va duce sa trăiască în mijlocul lor.

Ahm a venit ieri cu noi la vânătoare şi s-a arătat foarte impresionat de uşurinţa cu care puştile noastre doborau antilope şi cerbi. Am învăţat sa ne hrănim eu bunătăţile acestui pământ, deoarece Ahm ne-a arătat fructele, ierburile şi rădacinoasele comestibile, iar de doua ori pe săptămână ne ducem la vânătoare, pentru a face rost de carne prcaspata. O parte din vânat 0 uscam şi 0 punem la păstrare, caci nu ştim ce se mai poate întâmpla. De fapt, afumam vânatul. Am uscat îşi 0 mare cantitate de cereale, din doua soiuri sălbatice care cresc la vreo câteva mile spre sud de tabăra noastră. Unul din aceste soiuri este un porumb gigantic – 0 planta, nobila care atinge uneori 0 înălţime de cincizecisaizeci de picioare, având nişte ştiuleţi de mărimea corpului omenesc 1? I nişte boabe cit pumnul. A trebuit sa construim inca 0 magazie pentru depozitarea uriaşei cantităţi de coceni pe care i-am cules.

3 septembrie 1916. Exact acum trei luni, torpila lansata de pe submarinul „U-33” m-a azvârlit de pe puntea pasnica a unui transatlantic american în strania călătorie care a luat sfârşit aici, în Caspak. N e-am resemnat cu soarta noastră, caci am ajuns toţi la convingerea ca niciunul dintre noi nu va mai apuea sa vadă din nou lumea din afara. Afirmaţi ile repetate ale lui Ahm, precum ca ar exista frânte omeneşti la fel ca noi în Caspak, au trezit în oameni apriga dorinţa de a porni în explorare. Săptămâna trecuta am trimis 0 echipa condusa de Bradley. Ahm, care acum are deplina libertate de mişcare, i-a însoţit, Au mers vreo douăzeci sl cinci de mile spre vest, mtilnind în cale 0 mulţime de fiare şi reptile îngrozitoare, preeum îşi numeroase f'apturi cu chip de om, pe care Ahm le-a pus pe fuga. Lata cum a relatat Bradley expediţia: „In prima zi, după ce am străbătut vreo cincisprezece mile, am poposit pe malul unui r iu lat care curge spre miazăzi. Vânatul era abundent 1? I am zărit mai multe specii, pe care inca nu Ie iriţi lnisem pin a atunci în Caspak. Chiar înainte de-a face popas, am fost atacaţi de un uriaş rinocer lânos, pe care Plesser l-a doborât cu un glonte

tras drept Ia tinta, Am avut fripturi de rinocer la cina, Ahm ne-a spus ca animalul se numeşte „Atis„. De când” am pornit din tabără şi pina am făcut popas, am dus 0 lupta aproape necontenita, Mintea omului po aţe cu greu sa conceapă numeroasele forme de viaţă carnivora existente în lumea asta pierduta; prada lor e, desigur, şi mai abundenta aici.

În cea de-a doua zi am mers vreo zece mile printr-o pădure deasa, pina la poalele stâncilor. Am zărit, Într-un cârd de maimuţe, nişte Iapturi cu înfăţişare omeneasca, iar unul dintre ai noştri se jura ca a văzut şi un alb în mijlocul lor. La început, pare au gata-gata sa ne atace, dâro rafalai de gloanţe ii făcu să-s; schimbe gândul. Ne-am căţărat pe stânci cit am putut mai sus, dar către culmea lor acestea sunt absolut perpendiculare ~i nu of era picicrului nici 0 crăpătura sau protuberanta în care sa se poată propti. Am rămas cu buzele umflate, deoarece eram ahtiaţi sa vedem oceanul şi lumea dinafara. Sperasem chiar ca vom zar! Vreo nava sica-i vom face semne pentru a-i atrage atenţia. Expediţia noastră de explorare a dus la descoperirea unui arnanunt care va fi probabil de mica însemnătate pentru noi şi de care nu se va auzi rriciodata în afara zldurilor Capronei, şi anurne, ea acest crater a fost cândva umplut în întregime cu apa. Suprafaţa stâncilor dovedeşte limpede acest lucru.

Drumul nostru de întoarcere a durat doua zile şi a fost la fel de plin de peripeţii. Ne-am obişnuit eu aventura, desi a început sa ne eam obosească. N-am avut insa victims i? I nimeni nu s-a îmbolnăvit.”

Citind raportul lui Bradley mi-a venit sa zâmbesc.

În aceste patru zile, trecuse desigur prin mai multe aventuri decât cele hărăzite unui vânător de fiare sălbatice africane în decurs de 0 viaţă întreagă, şi totuşi Bradley Ie expedia în câteva ririduri. Da, am început sa ne oblsmrim cu aventura. Nu trece 0 zi fara ca vreunul sau mai multi dintre noi sa înfrunte moartea măcar 0 singura data. Ahm

ne-a învăţat câteva lucruri care s-au dovedit folositoare şi ne-au perrnis sa ecoriomisim multa muniţie – cad n-are rost sa ne irosim gloanţele decât pentru a ne procura hrana.

Sau pentru a ne apăra, când nu mai avem alte mijloace. Acum, ori de cite ori suntem atacaţi de vreo reptila zburătoare, ne ascundem repede sub frunzişul des al unui co pac, iar când fiarele carnivore ne ameninţa, ne căţărăm 'in copaci. Ne-am învăţat sa nu tragem într-un dinozaur decât atunci cirid putem sa ne ţinem la distants de el timp de eel putin doua minute după ce l-am lovit In ereier sau în sira spinarn, sau cinci minute după ce i-am străpuns inima: animalele astea mor foarte încet. A Ie lovi în alta parte a trupului e zadarnic, fiindcă nici nu par sa se sinchisească, siam constatat ca ase-menea Iovituri nu le pricinuiesc nici 0 vătămare.

7 septembrie 1916. De la ultima însemnare, s-au Întâmplat multe! Bradley a pornit într-o noua expediţie de explorare spre stânci. Va Iipsi mai multe săptămâni, urrnind sa umble pe Ia poalele lor, în căutarea unui punct pe unde sa se poată catara pina în creştet, I-a luatcu el pe Sinclair, Brady, James şi Tippet. Ahm a dispărut, Lipseşte de vreo trei zile. Dar lucrul eel mai senzaţional pe eare se euvine să-I notez este ca von Schoenvorts şi Olson au descoperit dcunazi, în cursul unei expediţii de vânătoare, 0 pânza de titel, eu vreo cincisprezece mile la nord de tabăra noastră, dincolo de stâncile de gresie. Olson e de părere ca exista pe-aeolo un put de ţiţei, iar von Schoenvorts face pregătiri pentru rafinarea ţiţeiului. Dacaz va reuşi, vom dobândi mijloacele necesare pentru a pleca din Caspak şi a ne întoarce în lumea noastră. Nu-mi vine a crede ca e adevaratl Ne simţim, eu toţii parca în al şaptelea eer. Deie Domnul sa nu fim dezamăgiţi!

Am încercat în câteva rindurl să-i vorbesc lui Lys despre dragastea ce i-o part, dar ea rrici nu vrea sa asculte.

VII

8 ociotnbrie 1916. Aceasta e ultima însemnare pe care a fac în carnetul meu. La capătul ei, misiunea mea va fi terminata. Desi s-ar putea sa ma rag ca manuscrisul meu sa ajungă la lumea civilizata, raţiunea îmi spune ca el nu va fi citit niciodată de alti ochi, ~i ca, chiar dac-ar fi citit, va fi prea firziu ca să-mi fie de vreun folos. Msaflu singur pe culmea unei faleze de pe tarrnul Paoificului. Un vint rece, venind dinspre miazăzi, ma înfioară pina în măduva spinarri, iar undeva dedesubt întrezăresc vegetaţia tropicala a tarii Caspak, precum şi uriaşele aisberguri ale Antarcticei apropiate. In curlnd voi vârî manuscrisul în termosul pe care l-am luat cu mine anume în acest scop, din ziua când am părăsit Fortul (Fortul „Dinazaur", cum l-am botezat), ~i-l voi azvârli hat departe, peste culmea falezei, în apele Pacificului. Nu stiu ce curent scald a ţărmul Capranei, nu pat ghici încotro rmi va fi minata sticla, dar stiu ca am făcut tat ce e omeneşte posibil pentru a comunica lumii locul unde ma aflu şi pericolele ce-i ameninţa pe aceia dintre nol care vom rămâne în viaţă în Caspak – daca val' mai rămâne şi alţii în afara de mine.

În ziua de 8 septembrie m-am dus eu Olson, cu Lys şi cu van Schaenvarts la puţul de ţiţei. Am luat

Cu noi 0 seama de lucrurl de care von Schoenvorts avea nevoie pentru construirea unei rafinării rudimentare. Am mers pe llnga ccasta cu submarinul, cale de vreo zecc-douasprezece mile şi am acostat Iinga vărsarea unui rtulet care arunca în ocean cantităţi uriaşe de ţiţei. Debarcând, am mers vreo cinci mile în interior, pina ce am dat de un lac plin cu ţiţei, 0 adevărata mare, din mijlocul căreia ţâşnea un qtieizer.

L-am ajutat pe yon Schoenvorts să-şi construiască rafinăria pe malullacului. Am lucrat cu el vreo doua zile, pina ~i-a pus pe roate „fabrica", apoi ne-am înapoiat la Fortul „Dinozaur", cad ma temearn ca nu cumva Bradley, reîntors intre timp, sa se alarmeze de absenta noastră. După ce toţi cei ce urmau sa se Întoarcă la fort au debarcat

de pe submarin, aoesta s-a înapoiat la puţul de petrol. Olson, Whitely, Wilson, dornnisoara La Rue sl eu însumi am coborât pe mal, iar yon Schoenvorts şi echipa lui de nernti s-au întors ea sa se ocupe de rafinarea ţiţeiului. A doua zi, Plesser şi alti doi nemţi au venit la fort ca sa ceara muniţii: potrivit celor spuse de Plesser, fuseseră atacaţi de sălbatici, aşa di-~i epuizaseră muniţiile. Îmi ceru de asemenea să-i dau ceva porurnb sl carne afumata, sub cuvânt ca erau prea ocupaţi cu munca la rafinărie ca sa mai poată vina. I-am dat tot ce mi-a cerut, fara să-I bănuiesc de vreo intenţie rea. Nemţii s-au iritors la puţul de ţiţei în aceea~i zi, iar noi ne-am văzut de numeroasele treburi legate de viaţă din tabără.

Vreme de trel zile nu s-a întâmplat nimic deosebit.

Bradley nu s-a întors şi nici de la Schoenvorts n-am primit nici 0 veste. Seara, Lys şi cu mine ne-am ureat într-unul din turnurile Iortaretei sl am ascultat zgomotele lugubrei şi înfricoşătoarei vieţi de noapte A. Acestui tărâm uitat de Timp. La un moment dat, 0 felina a început sa ragă chiar sub noi, şi atunci fata s-a lipit de mine speriata. Simţindu-I trupul lângă al meu, toată dragostea inabustta în aceste trei Iuni 'a sfărâmat stavilele sfielii şi ale raţiunii, aşa ca am luat-o în braţe 9i l-am acoperit obrajii şi buzele cu sărutări. In loc sa se zbată ca sa se zmulgă din îmbrăţişare, Lys mi-a cuprins cu braţele ei scurnpe grumazul, aproplindu-mi şi mai mult fata de a ei.

— Ma iubeşti, Lys? Am exdamat. Fata a seuturat din cap afirmativ.

— Spune-rni, Lys, spune-rni prin viu grai cit de mult ma iubeşti l 0 rugai eu.

Răspunsul veni în şoaptă, 0 şoaptă dulce?! I tandra:

— Te iubesc dineolo de orice închipuire)

Atunci, inima mi se umplu de bucurie, 0 bucurie ce 0 tnfioara şi acum, la fel ea în nenumăratele clipe când am repetat în gând acele cuvinte dragi, care ma vor insuflet! Pina la moarte. S-ar putea sa n-o mai revăd rriciodata: s-ar

putea ca ea sa nici nu ştie cit de mult 0 iubesc, s-ar putea sa se îndoiască de iubirea mea, dar inima-mi credincioasa 9i statornica, încălzită de focul iubirdi, bate pentru fata care mi -a spus în seara aceea:

— Te lubesc dincolo de orice inehipuire!

Am stat rnulta vreme aeolo, pe banca strimta construita anume pentru sentinela (socotisem necesar sa punem doar 0 singura sentinels, într-unul din cele patru turnuri). In acele doua ore am ajuns sa ne cunoaştem mai temeinie decât în toate lunile petrecale pe Lys. Mi-a mărturisit ca ma îndrăgise din cute laclalta, din ziua oind soarta mi-o scosese în prima clipa, ~ica nu-l iubise rriciodata pe yon Schoenvorts, logodna lor fiind aranjata de 0 mătuşa a ei, din considerente de ordin social.

A fost cea mai fericita seara din viaţa mea şi nu cred ca se va repeta vrecdata. Dar, ca orice Iericire, s-a sfârşit ~i ea. Am coborât din turn şi am pornit cu Lys spre usa odăii ei. In prag, ea ma săruta inca o data si, spunându-mi noapte buna, intra 9i mchise usa.

M-am dus în odaia mea si, la lumina uneia din luminartle rudimeritare pe care le confectionasern din grăsimea animalelor vânate, am evocat întâmplările acelei seri. In cele din urma am stins luminarea ~i am adormit, făurind vise fericite şi planuri de viitor, caci trebuia sa am grija de fericirea ~i siguranţa fetei, chiar aici, în sălbatică tara Caspak. LVI-am trezit a doua zi în zori: Wilson, care lucra ca bucătar, trebăluia de zor în bucătăria lui. Ceilalţi dorrneau inca; sculându-mă, am coborrt la râu ca sa fac 0 baie împreună cu Nobs. Ca de obicei, erarn înarmat cu 0 puşca şi 'cu un revolver; dar m-am dezbrăcat şi am înotat f8. Ra sa fiu deranjat decât de '0 hiena uriaşă – asemenea h'iene se găseau 'in pester ile din stâncile de gresie de la nord de tabăra noastră. Jivinele astea sunt neobişnuit de feroce. Îmi inchipul ca sunt Ia fel ca hienele rupestre din timpurile preistorice. Hiena cu pricina se repezi la Nebs, a cărui experienta caproniana Il învăţase ca prudenta e mama

intelepciunil: de aceea, câinele se dădu la fund alături de mine, după ce vscoase câteva urlete fioroase, care insa nu avură asupra hienei mai rnult efect decât ar avea un zâmbet mieros asupra unui mistreţ turbat. După aceea am împuşcat hiena, iar Nobs s-a ospătat în timp ce eu ma îmbrăcam, caci devenise un mâncător de carne cruda în cursul numeroaselor noastre expediţii cinegetice, din care se alegea totdeauna cu Cite -0 porţie buna.

Whitely şi Olson se treziseră ~i se unbracasere când ne-am ifnt-ors de la r iu, aşa ca ne-am aşezat cu toţii la masa pentru micul dejun. Ma intriga insa lipsa fetei, care fusese Întotdeauna printre prirnii care se trezeau; de aceea, pe la orele noua, temându-mă ca nu cumva Lys sa se fi îmbolnăvit, m-am dus la odaia ei şi am bătut în usa. N-am auzit nici un răspuns, desi am bătut cu toată puterea; atunei am apăsat pe clarita 9i am intrat, dar fata nu era în camera. Patul arata ca fusese ocupat, iar roehia ei era aeolo unde şi-o lăsase în ajun; Lys, insa, dispăruse. Ar fi prea putin daca as spune ca erarri copleşit de spaima. Desi stiarn ca. Lys nu putea sa fie în tabără, am căutat-o prin toate cotloanele, dar în zadar.

Whitely fu eel ce descoperi primul indiciu – urma unei labe uriaşe, parca omeneşti, în pământul moale de lângă râu, pre cum şi urmele unei lupte în nămolul de pe mal. Am gaslt apoi 0 mica batista, aproape de zidul exterior. Era limpede ca Lys fusese răpită l Vreun fiu hidos al tribului de oameni-rnaimute intrase în fort şi 0 răpise. In timp ce stăteam uluit 9i îngrozit de teribila evidenta, am auzit dinspre lacul cel mare un zgomot puternic şi -ascutit. Ne-am ri dicat cu toţii privirea sprecer, intrigaţi de zgomotul aeela, care zbura parca deasupra capetelor noastre, şi peste 0 clip a 0 explozie cumplita ne trânti la pământ. Când ne-am ridicat din nou în pictoare, am văzut ca 0 parte considerabila din zidul dinspre apus se năruise. Olson fu primul care-şi veni în fire, îndeajuns pentru a ghici natura exploziei.

— 0 ghiulea! Exclama el. $i nu exista în Caspak alte ghiulele decât cele de pe submarin! 'I'icalosii de nemţi ne bombardează fortul. Haideţi!

Si spunând acestea, isl apuca puşca $i 0 lua la fuga spre lac. Era un drum de peste doua mile, dar nu ne-am oprit pina n-am zar it portul; lacul lnsa nu-l puteam zar i, din pricina stâncilor de gresie ce ni-l ascundeau. Am alergat cit am putut de repede, ocolind marginea de jos a portului, ne-am căţărat pe stânci si, ajungând în creştetul lor, am zartt în sfârşit lacul în întregimea lui. Departe pe ţărm, în direcţia râului pe care venisem pentru a ajunge la lac, am zărit la suprafaţa apei c-ontururile submarinului, al cărui c09 scuipa vălătuci de fum negru.

Von Schoenvorts izbutise sa raf'ineze ţiţeiul! Nemernicul Îşi calcase cuvântul de onoare 1? I ne părăsea acolo, lăsându-ne în voia soartei! Ghiulelele trase asupra fortului erau salutul lui de adio! Nimic nu putea fi mai autentic prusac decât acest „bun rămas” al baronului Friedrich von Schoenvorts.

Olson, Whitely, Wilson 9i eu msumi ne-am uitat clipa unii la alţii, Ni se părea de necrezut ca omul poate fi atât de perfid, ca văzusem cu ochii noştri ceea ce văzusem; dar când ne-am întors la fort, zidul sfărâmat ne-a convins ca nu ne mseiasem.

Am început apoi sa ne întrebăm daca Lys fusese răpită de un om-maim uţa sau de un neamţ. Din câte-l cunoşteam pe von Schoenvorts, il ere de am în stare de orlce; dar urmele de pasi de lângă râu păreau 0 dovada sigura ca fata pe care 0 iubeam Iusese răpită de unul dintre băştinaşii Capronei.

De îndată ce m-am convins ca acesta era adevăr ul, am început sa fac pregătiri pentrua porni pe urmele ei ca s-o salvez. Olson, 'Whitely EJi Wilson ar fi vrut sa rna însoţească, dar le-arn spus dL. Era nevoie de ei aici, deoarece acum, după pleoarea nerntilor, 9i cita vreme avea sa Iipseasca echipa lui Bradley, trebuia sa ne rnenajam dt mai mult forţele.

VIII.

Am shins în tăcere miirrile fiecăruia dintre cei trei oarneni care mai rarrrineau în fort. Era 0 despărţire trista; pina şi bietul Nobs părea abătut în dip a când am părăsit tabăra şi am pornit pe urmele, bine întipărite, ale răpitorului, Nu mi-am întors nici 0 clipa privirea spre „Fortul Dinozaur”. Nu l-am mai văzut de at unci încoace şi nu-l voi mai vedea desigur niciodată. Urmele duceau spre nord-vest, pina ce ajungeau la marginea apuseana a stâncilor de gresie, de la nord de, f'ortareata. Acolo se pierdeau într-o poteca bineconturata, care şerpuia către miazarioapte, într-un ţinut inca neexplorat de noi. Era un ţinut frumos, cu dine domoale, smălţate ici-colo cu stânci răzleţe 9icu petiee de pădure dcasa, alternate cu pajişti întinse, ca nişte parcuri largi, în care păşteau nenumărate animale Ierbivore – cerbi roşii, zimbri, tot felul de antilope, precum sl eel putin trei soiuri de cai, unii earn cit Nobs de mari, iar a ltii înalţi pina la paisprezece – şaisprezece picioare.

Animalele astea păşteau în devalrnasie, într-o prietenie desăvârşită, iar când eu şi Nobs ne-am apropiat de ele, nu s-au arătat din cale afar a de tulburate: s-au tras doar ceva mai încolo i} i nu ne-au slăbit din oehi pina ce n-am treeut mai departe, apoi au continuat sa pasca.

Poteca ducea, prin pajişte, spre 0 alta pădure, la marginea căreia am zarrt un petic alb, ce părea sa contrasteze ciudat cu întreaga privelişte înconjurătoare; când m-am oprit ea să-l privesc îndeaproape, am văzut ea era 0 fâşie de muselina – 0 bucata de rochie.

Am tresărit, caci ştiam că-i un semn lăsat de Lys, ea sa arate ea a fost tirHa pina acolo; era 0 bucata rupta din combinezonul ei, pe care-I purta -in loeul cămăşii de noapte pierdute 0 data cu seufundarea transatlanticului. Stringindin buze fâşia de muselina, am alergat şi mai repede ca înainte, caci stiarn aeum ca ma aflu pe drumuleel bun şi ea Lys supravieţuise, eel putin pina în punctul aeesta.

În ziua aceea am străbătut peste douăzeci de mile, fiind deprinseu oboseala şi cu drumurile lungi, datorita vânătorilor şi explorărilor făcute în imediata apropiere a taberei. De vreo zece ori am fost atacat de cite 0 jivina zburătoare sau pedestra, desi am observat ca, eu cit inaintarn înspre nord, eu atât deveneau mai rari dinozaurii. Pe de alta parte, sporeau numărul rumegătoarelor; i varietatea şi densitatea animalelor carnivore.

Am găsit, iei-eolo, cite 0 fi. I} ie de muselina, care ma îmbărbăta şi-rni arata drumul, Îndeosebi în locurile un de se încrucişau doua poteei. $i astfel, la căderea nopţii, am ajuns la capătul sudie al unui lant de stânci mai înalte decât toate cele pe care le vazusern pina atunci; apropiindu-mă, am adulrnecat mirosul înţepător al unui fum de lernne arse. Ce sa fie, oare? Nu putea exista dectt 0 singura explicaţie: prin apropiere se aflau oameni, nişte oameni de un tip superior neanderthalezului. M-am întrebat din nou, ca de atâtea ori în ziua aceea, daca nu toemai Ahm 0 răpise pe Lys.

M-am apropiat cu băgare de seama de masivul acela stâncos, care se termina într-o panta abrupta, ca! I'i cum vreo mina atotputernica ar fi zmuls 0 stâncă uriaşă 9i ar fi aşezat-o pe supraf'ata parnintului. Intre timp, se întunecase de-a binelea. Târându-mă de-a buşilea pe lângă muchea stâncii, am zărit la mica distanta un foe uriaş, în jurul căruia 5e foiau numeroase siluete – pare-se omenosti. Făcându-i semn lui Nobs sa tacă (bietul de el, învăţase în repetate ocazii, aici în Caspak, preţul supunerii), m-am târât înainte din ascunzătoare în ascunzătoare, pina ce am putut vedea Iimpede, de după un tufiş, Iapturile adunate lângă foc. Erau nişte fapturi ornenesti, şi totuşi inumane. As zice ca erau cu 0 treapta mai sus pe scara evoluţiei decât Ahm, ocupând poate 0 treapta Interrnediara intre omul din Neanderthal şi aşa-numita rasa Grimaldi.' Trasaturtle lor erau pronunţat negroide, desi aveau pielea alba. Atrt torsul cit şi membrele Ii-erau acoperite aproape în întregime cu un par scurt, iar

propor tlile lor aduceau în multe privinţe cu acelea ale maimuţelor, desi în mai mica măsură. Decât Ahm. Se tine au într-o pozi ţie mai

1 Tip antropolcgic a car ui existenta a fost atestata de arheologi în Liguria (Italia).

Dreapta, desi braţele Ii-erau mult mai lungi decât cele ale neanderthalezului. Privindu-ieu luare aminte, mi-am dat seama ca vorbesc, ea stiu ee-i foeul 9i ca sunt inarrnati nu numai ell bâta de lemn a Iui Ahm, ei şi eu un obiect care semăna icu un toper primitiv de piatra. Erau, desigur, pe 0 treapta inferioara a umanităţii, dar mai evoluaţi decât cet pe eare-i văzusem pina atunei în Caspak.

Dareeea ce ma interesa eel mai mult era silueta subţire a unei fete frumoase, îmbrăcată doar într-o flsie de muselina, ce abia ii acoperea genunehii – 0 fiale rupta şi zdrenţuită. Era Lys, vie si, pe cit puteam vedea, nevătămată. 0 namila cu buze grease şi eu bărbia ieşită în afara stătea lângă umărul ei, vorbind tare şi gestieulind. Eram îndeajuns de aproape ca să-i aud euvintele, care semănau cu oele folosite de Ahm, desi păreau mult mai închegate. Cu toate ca nu prea Ie înţelegeam, am ghicit tâlcul vorbelor lui: pe scurt, individul spunea ca 0 deseoperise şi 0 eapturase pe aceasta „Galu”, ca ea Ii aparţinea, şi ca va fi vai şi amar de eel care s-ar încumeta să-i eonteste dreptul de posesiune. Aveam impresia – 0 impresie ee avea sa se dovedească interneiata – ea asist la un ritual primitiv de căsătorie. Membrii tribului priveau 9i aseultau eu un soi de apatie posaca, Iiindca vorbitorul era, de departe, eel mai puternic dintre ei. Nimeni nu păru să-i con teste pretenţiile când vlăjganul spuse, ori mai degrabă răcni, eu un glas de stentor:

— Eu sin t Tsa. Ea e a mea. Cine 0 doreşte mai mult decât Tsa?

— Eu! Strigai eu pe limba lui Ahm, ieşind din umbra în lumina Iocului din fata lor.

Lys scoase un chiot de bucurie şi dădu sa pornească spre mine, dar Tsa 0 apnea de brat şi 0 trase înapoi.

— Cine eşti tu? Zbiera vlăjganul. Omor, omor, omor!

— Ea e a mea sl am venit s-o cer inapol. Te ucid daca n-o laşi sa vina Ia mine!

Si, spunând acestea, mi-am ridicat pistolul până-n dreptu1 inimii lui. Se înţelege ca individul n-avea nici 0 idee despre rostul micului şi ciudatului obiect pe care-l îndreptăm asupra Iui. Scoţând un zgomot pe jumătate ornenesc, pe jumătate animalic, se năpusti asupră-mi. Am ţintit spre inima 1ui 9i am tras; în vreme ce vlăjganul se prăbuşea Ia pământ, ceilalţi membri ai trtbuluivcoplesiti de spaima la auzul împuşcăturii, 0 Iuara la fuga spre stânci, iar Lys alerga spre mine, cu braţele întinse.

În timpce-o strângeam la piept, am auzit întâi înapoia noastră, apoi la dreapta şi la stânga, nişte urlete şi nişte ţipete înfricoşătoare, amestecate cu mugete, lătraturi 9i mârâituri. Lumea junglei se trezea la viaţa de noapte – enormele jivine carnivore care transform a nopţile din Caspak în coşmaruri, porneau la atac.

— Dumnezeu1e! Exclama Lys, înfiorată, Da-mi puterea de a indura, de dragul lui!

Mi-am dat seama că-i la un pas de nebunie, după toate încercările îngrozitoare prin care va fi trecut în ziua aceea, şi am căutat s-o Iinistesc şi să-i ridic moralul, dar eu însumi vedeam viitorul în culorile cele mai negrevcaci oare ce şanse de supravieţuire aveam rroi 'aid, printre ingrozitoare1e jlvine de prada, care mişunau în preaima noastră?

Mi-am întors privirea spre membrii tribului, ca sa vad ce se întâmplase cu ei si, în lumina foeului, am observat ca faleza aceea stâncoasă era presărată eu nişte gauri mari, sprecare f'apturile cuchlp de om se căţărau repede.

— Vino, Lys, trebuie să-i urmărim! Am strigat.

Nu putern supravieţui niei 0 jumătate deeeas aiei. Tr'ebuie sa găsim 0 grota.

Ochii verzi ai unor animale 'carnivore flămânde străluceau din oe în ce mai aproape. Am seos din foe un tăciune

aprinaei l-am azvârlit în noapte; un cor de urlete sălbatice îmi răspunse în semn de protest. Dar ochii aceia verzi nu dispărură decât pentru scurta vreme. Tinirid cite 0 craca arzânda în mina, eu şi Lys am pornit înainte spre stânci, unde ne irrtimpinara nişte ameninţări furicase.

— Au sa ne omoare! Îmi spuse fata. Mai bineam cauta un alt adăpost.

— Mai degrabă au sa ne omoare fiarele astea, i-am răspuns, Ma due sa caut un adăpost într-una din grotele astea – f'apturile cu xrhip de om n-au sa ma poată împiedica.

$1 am pornit spre poalele stâncilor. 0 rnatahala stătea pe 0 Iespede, agitându-şi toporul de piatra.

— Daca te apropii, te omor, 9i 0 iau pe ea! Îmi striga, pe un ton lăudăros.

— Ai văzut ee-a păţit Tsa când a vrut s-o oprească, i-am răspuns în propriu-i grai. A1? A vei patt şi tu, şi toţi ceilalţi dad nu ne daţi voie sa venim printre voi, ca sa scăpăm de primejdiile nopţii.

— Pleacă în miazanoaptel răcni matahala. Pleacă în miazănoapte, la seminţia „Galu", şi nu-ţi faeem rumic. 0 sa fim şi noi „Galu" într-o zi, dar acum nu sintern. Tu nu eşti de-al nostru. Du-te de-aiel, altfel te ucidern. Ea po aţe sa rămână daca i-e Irica, dar tu trebuie sa pleci!

— Nu we au sa plec, i-am răspuns, apropiindu-mă şi mai multo.

Nişte lespezi naturale înguste şi aspre duceau spre grotele de sus. Te puteai catara pe ele daca nu erai împiedicat, dar a face asta în fata unui trib războinic de semi-oameni, şi cu 0 fata lângă tine, era peste puterile unui muritor.

— Nu tem de tine! Răcni matahala. Erai aproape de Tsa, dar eu mult deasupra ta. N-ai cum sa fad rau la mine cum făcut lui Tsa. Pleacal.

Proptindu-mă c-un picior de lespedea cea mai de jos, am tras-o:; i pe Lys după mine, în sus. Ma ~i simtearn ceva mai în siguranţă, In curând vom fi în afara pericolului Iiarelor

salbaticevcare se apropiau din nou. Individul de deasupra noastră i:; i ridica toporul de piatra şi sari sa ne întâmpine. Se afla într-o poziţie foarte avantajoasa, în oriee caz părea conştient de asta, caci venea spre mine plin de încredere. Neavând încotro, l-am împuşcat în sila, aşa cum 11 împuşcasem ili pe Tsa.

— Vedeţi? Le-am strigat celorlalţi. Va pot omori oriunde v-aţi afla. Va pot omori din depărtare, ea şi din apropiere. Lăsaţi-ne sa venim printre voi. Nu va fae nici un rau daca ne lăsaţi în pace. Vom intra într-o peşteră de sus. Vorbiţi odată!

— Bine, veniţi l spuse unul dintre ei. Puteţi veni, daca nu ne faceţi nici un rau. Duceţi-vă în grota lui Tsa, colo sus!

/

$i individul arata spre gura unei grote întunecoase, către care incepul sa ma târăsc, urmat de Lys. Avearn la mine nişte chibrituri; la lumina unuia dintre ele am văzut 0 peştera strimta, cu tavanul ~i pardoseala netede, urmând despicătura stratului în care se afla. Din tavan căzuseră nişte bolovani, probabil foarte demult, dupacum Q dovedeau pietrice. Ide şi pulberea eu care erau acoperiţi. Era de ajuns chiar ~i 0 pri vâre su perficiala pen tru a – ti da seama ca nimeni nu încercase vrecdata sa amelioreze condiţiile de locuit din grota, sau măcar sa 0 cureţe. Cu mare greutate am zmuls câţiva dintre bolovanii de pe jos ~i l-am aşezat în prag, ca pe-e bariera. Era prea întuneric ca sa fac mai mult decât aut. I-am dat apoi Iui Lys 0 bucata de carne uscata si, aşezându-ne dincoace de prag, am cinat aşa cum vor fi cinat strămoşii noştri de odinioară, în zorii erei omeneşti, în vreme ce undeva, dedesubt, noaptea sălbatică i9] înalta zgomotele stranii şi infr icosatoare pentru urechile noastre. In lumina focului uriaş care inca mai ardea, puteam vedea nişte siluete gigantice, misterioase, Iar pe fundalul ceva mai Întunecat nenumăraţi ochi scânteietori, Lys tremura. Am cuprins-o de rnijloc şi am tras-o spre mine. Asaam şezut toată noaptea. Ea mi-a povestit despre felul cum Iusese răpită şi despre spaima

prin care trecuse. I-am mulţumit amândoi Iui Dumnezeu ea scăpase nevătămată. Scăpase datorrta Iaptului ca vlăjganul acela nu cutezase sa se oprească pe drumul plin de primejdii. Tocmai ajunseseră la stânci, când mi-am Iacut eu apariţia; uriaşul sălbatic fusese nevoit sa se caţere de neriumarate ori în copaci împreună cu ea, ca sa scape de ghearele vreunuk leu hămesit sau ale vreunui tigru cu colţi de sabie; de doua ori fuseseră siliţi sa rămână mult timp ascunşi, pina sa se retragă fiarele.

'I'irlndu-se cu chiu cu valel fiind cit pe ce să-şi găsească moartea, Nabs izbutise sa ne urmeze pina în creştetul falezei, iar acum şedea tolănit intre mine şi prag, după ce devorase, cu mare placere, a bucata de carne uscata, EI fu primul care adorrni, dar irni Închipui ca şi noi l-am urmat în curând exemplul, caci eram foarte obosiţi. Îmi pusesem alături de mine puşca şi muniţiile, iar pistolul mi-l aşezasem în poala, la tndemina. N'-am fast insa tulburaţi de nimeni peste noapte, iar când rn-am trezit, soarele strălucea deasupra copacilor, în depărtare. Capul fetei mi se Iasase pe piept, 1M braţul meu continua s-o înlănţuie.

Curând după aceea Lys se trezi si, o clipa, păru sa nu priceapă situaţia în care se gas-ea. Se uita la mine, apoi se întoarse şi privi braţul care a cuprindea, si, ca:; i cum şi-ar fi dat brusc seama de felul sumar cum 'era îmbrăcată, se zmuci inapci, acoperindu~:; i fata cu palmele:; i rosirid toată. Am tras-o cu putere spre mine şi am sărutat-o, şi atunei ea 1:; i petrecu braţele pe după gâtul meu:; i începu sa plângă încet, resemnata sa accepte inevitabilul.

O ora mai târziu, tribul începu sa dea semne de viaţă. Ii priveam din „apartamentul” nostru, cum il numea Lys. Nici bărbaţii nici femeile nu purtau vreo Îmbrăcăminte sau vreo podcaba, şi toţi păreau sa fie earn de aceeaşi vârstă: nu se găseau printre ei copii sau sugari. Acesta era, pentru noi, faptul eel mai ciudat şi mai inexplicabil, par ne-am arnintit ca, desi văzusem multi bastinasl din Caspak, inca nu zărisem vreun copil sau vreun bătrân printre ei.

După un tirnp, deveniră mai putin bănuitori fata de noi, ba chiar prietenoşi, în felul lor animalic. Începură sa puna mina pe hainele noastre, care păreau să-i intereseze, şi-mi cercetară pusea, pistolul ~i muniţiile de la brâu. Le-arn arătat termosul, Iar când am vărsat putina apa din el, au părut încântaţi, închipuindu-şi ca era un izvor pe care-I ducearn cu mine – 0 sursa veşnică de apa.

Am observat arrrlndoi 0 trăsătura caracteristica lor: nu râdeau nicicdata şi nici măcar nu zâmbeau: dar ne-am adus aminte ca nici pe Ahm nu-l văzusem rlzind sau zirnbind. I-am întrebat dacă-l curiosteau pe Ahm, dar rni-au răspuns ca nu.

Unul dintre ei ne spuse, arătând cu capul spre miazazl:

— Acolo, poate ca l-am cunoscut.

— Vii de acolo? Il lntrebai eu.

Individul ma privi mirat:

— I'oti venim de acolo. $i acolo ne întoarcem, după 0 vreme. Si, scuturând din cap, de data asta spre miazănoapte, adaoga: Ajungem „Galu”.

Auzisem de multe ori alueia a: sta. Ahm folosise de murte ori acestcuvint. Eu şi Lys am dedus că-i vorba de un soi de 'conlVingere religioasa origimcla, Ia fel de mradaoinata In fiinţa 'lor ca şi instinctul de censervare – 0 acoeptare primiltiova a unei Iurni de apoi şi a unei stări de gratie, Era 0 ipoteza, straşnică, dar se dovedi a fi CU totul greşită. Acuma stiu asta, stiu cit de de parte eram de admirabilul, miraculosul, colosalul adevăr, pe care chiar şi azi, abia i1 ghicesc ma refer la trăsăturile care deosebesc Caspakul de tot restul Iumii, mult mai net decât poziţia sa geografica izolata sau decât bariera de netrecut a stirrcidor ei enorme. Daca as putea supravieţui pentru a ma reîntoarce la civilizaţie, as avea material de reflecţie pentru preoţi şi mireni, pentru evolutionsti.

După micul dejun, bărbaţii porniră la vina toare, iar ferneile se duseră 'la uri bazin cu apa calda, plin de spuma verzuie şi de mormoloci. Se Scobora într-un loc unde apa Ie

venea pina 'la genunohi şi se tăvăliră în mal. Rămaseră acolo 0 ora-doua, apoi se întoarseră Ia stânci. In tot timpul asta am stat printre băştinaşi, am asistat la acelaşi ritual, repetat 'in f'iece dimineaţa; dar desi ie-am întrebat dece făceau asta, n-am prirnit nici un răspuns inteligibil. Singura exphcatie pe care catadicseau sa ne-o dea se reducea Ia cuvântul „ATA”. Încercară sa 0 convingă şi pe Lys sa meargă cu e1e şi nu pricepură de ce refuza. A doua zi după instalarea noastră m-am dus 'la vânătoare cu bărbaţii, lăsându-i lui Lys pistoluţ şi câinele, dar ea. Nu avu ocazia sa se folosească de aceste arme deoareee nici 0 reptila sau fiara sălbatică nu se apropie de bazin în timp. Ce femeile se Scăldau, şi nici alta data. In milul de lângă mal nu se vedeau urme de fiare, iar apa nu părea, In orce caz, buna de băut, Tribul acesta se hrănea îndeosebi cu anirnale mai mici, pe care le doborau CU toporiştile de piatra, după ce făceau un cerc larg în jurul stincilorsi-1 strângeau în aşa fel incait sa prindă vreun animai. Căluţii şi antilopele mai mărunte pe care le capturau erau îndeajuns pentru a Ie oferi hrana trebuitoare: mâncau şi o surnedenie de fructe şi legume. Nu aduceau niciodată hrana mai multa dealt atâta cit le trebuia pentru satisfacerea nevoilor lor imediate. Si, In definitiv, de ce ar fi procedat astfel? Alimentatla nu era 0 problema peneru locuitorii din Caspak.

În cea de-a patra zi Lys mi-a spus ca se simte în stare sa întreprindă ciiilatori: a de lrntom-cere, aşa ca am pornit la vânătoare cu entuziesm, eram nersbdator sa ma înapoiez Ia fort, oa sa vad daca Bradley se întorsese eu eehipa lui şi ee rezultat avusese expediţia lor. Voiam de asemenea să-i Iinistesc în privinţa mea şi a fetei, caci eram convins ca ne şi oredeau morţi. Era 0 zi noroasa, desi calda, ICUID sl'nlt toate zilele In Caspale, Era ciudat sa te gândeşti ca, la numaj cl1teva mile, iarna domnea pe oeeanul bântuit de furtum, şi ca de jurimprejurut Capronei putea sa ningă; nici 0 zăpadă nu putea pătrunde vreodată In atmosfera umeda şi fierbinte a uriaşului cr-ater.

Am fost nevoiţi sa faeem un ocol mai mare ea de obicej pentru a putea înconjura 0 mica turma de antilopssi tocmai dud Ie minam loointe, am zao: -i-t, Ia vreo doua sute de iarzd înapoia mea, un frumos oerb roşu. Pe sem: ne ea adormise în iarba înaltă, caci I-am văzut r idicindu-se şi aruncaind priviri speriate în jurui atunci l-am ochit şi am tras eu puşca în e1. Cerbul s-a prăbuşit şi am alergat oa să-I. Omor eu cuţitul lung şi subţire, pe care-l primisem de La unul dintre vânători: dar în clipa când am ajuns Ungael, cerbui s-'a ridicat în picioaresi a alergat inca vreo. Doua sute de Iarzi, inairste de a se prabus; din nou sub glonţul meu. Povestea asta s-a repetat inca 0, data, înainte de a putea ajunge la el şi a-i tăia gâtul. M-am uitat apoi în jur, după tovarasit mei, did as.fi vrut sa ma ajurte sa duo oarnea acasă, dar nu i-am. Mai văzut. Am strigat de clteva ori şi am aşteptat,. Dar n-am auzit nici un răspuns şi n-a venit nimeni.

În oele din. Urma m-am plictisit si, tăind nurnai carriea pe care-a puteam transporta singur, am pornrt în direcpia stâncilor. Am mers, cred, vreo mila, pina să-mi dau seama de tristul adevăr ca ma rătăcisem.

Cerul era complet acoperit de nori grei, şi nu zăream nici un semn după care sa ma port orienta. Am pornit în direcţia oe mi se părea ca e Sudul, dar care acum îmi spuN. Ca va fi fost Nordul, şi n-am zărit rrici măcar un singurolbieot familiar. Într-o pădure deasa am dat peste U.n Iucru care, la inoeput, m-a umplut de speranţă, dar apoi de deznădejdea cea mai adâncă. Era 0 movilita de pam [nrt proaspăt răscolit, presărată CD fieri de mult veştede şi având la margine 0 Iespede de gresie. Era un mormânt, ceea oe însemna ca ajunsesern în sfârşit într-un tărâm 10- cult de oameni. Ii voi găsi, îmi spuneam, iar ei îmi vor arata drumul spre stânci, poate ne vor însoţi, pina acolo şi ne vor duce, pe mine şi pe fata, Înapoi la Iocuintele lor – locuinţele unOr oameni ca şi noi. Speranţele şi imaginaţia mea îşi dădură liber frâu înainte de a străbate cei câţiva yarzi ce ma despărţeau de mormântul solitar şi de a ma apleca pentru a

putea citi Iiterele strâmbe scrijelite pe lespedea aoeea rudimentara. Lata ce am citit acolo:

ACI ODIHNE$TE JOHN TIPPET ENGLEZ OMORÂT DE UN TIRANOSAUR 10 SEPT. A. D. 1916

R. I.p.1

Tippet! Mi se părea de neorezut. Tippet zăcea aici, în aceasta pădure întunecoasă! Tippet murise. Fusese

1 Requiescat în pacem.

Un om de treaba, dar nu pierderea lui oa atare ma tulbura, ci faptul ca morrnintul acesta tăcut dovedea limpede ca Bradley ajunsese piina aici In expediţia lui şi ca pierise probabil şi el, deoarece ne înţelesesem sa nu Iipseasca multo Dad dădusem peste morminaul unuia dintre memorn expediţiei, nu aveam oare temei Isa ered ca şi oasele celorlalţi zaoeau pe undeva prin apropiere?

IX.

În timp Ice priveam, copleşit de gânduri şi presimţiri rele, movilita aceea trista şi singuratica, m-am pomenit apucat brusc pe Ia spate sl trântit la pământ. Un trup oald dizu peste mine 'si nişte mâini vânjoase îmi prinseră braţele şi picioarele. Cirrd am putut să-mi r idio privirea, am văzut nişte Iapturi mătăhăloase care ma tirrtuiau, loa pământ, în vrerne ce altele ma supravegheaU. Şi de data asta, aveam de-a face cu un tip uman diferit – un tip superiortribului primitiv pe care-l părăsisem. Erau mai înalţi, cranijle lor păreau mai ibine formate, tar fetele cnai dnteligente. Aveau mai puţine trasatur! De mairnuta 91 păreau rnai putin negroizi. Purtau arme, sulite cu vârful de cremene, cuţite de piatrasi toporişti, în par. Aveau pene şi erau încinşi cu un brâu faGut din pielea unui şarpe al cărui cap le atârna peste genunchi.

Fireşte ca n-am reţinut toate aceste detalii ohiar în clipa capturării mele, caci aveam alte griji. Trei dintre agresort şedeau calare pe mine, încercând sa ma imobilizeze, şi se zbăteau din răsputeri ca sa reuşească. N-s vrea sa par îngâmfat, dar recunosc şi sunt rnindru de puterea mea şi de

iscusinţa de a 0 folosi – mtotdeauna am fost mindr-u deaceasta iscusinţa şi de felul cum călăresc. In ziua aceea, numeroasele are consacrate teoriei 9i practicii 'imi aduseră în nurnai două-trei minute răsplata cea mai depliria a eforturilor investite. Californienii sunt, îndeobşte, familiariziti ICU jiu-jitJsu, un sport caruja ii studiasem regulile vreme de multi ani, atât la şcoală dt şi la clubul atletic din Los Angeles, iar mai târziu avusesem printre subalternii mei un japonez care era expert în materie.

Mi-au trebuit doar vreo treizeci de secunde oa sa frâng cotul unuia dintreatacatorii mei, ca să-I trmtesc pe un altul şi să-I trimit de-a-ndărătelea spre ceilalţi, <; >i ca să-I arunc pe al treilea peste capul meu, în aşa fel lncit să-9i friThga gltw. Mcadere. Ceilaltj rămaseră inrnarrnuriti a clipa; atuncn mi-am seos repede puşca. Atârnată în spinare, iar când ei s-au năpustit spre mine, am tras un glonte drept în fr untea unuia. Asta ii Iacu pe toţi sa se oprească Iocului – nu rnoartea irrdividului li impresiona, ci irnpuscatura, un, zgomot pe care-I auzeau pentru prima oara. In timp ce se pregăteau de un nou atac, unul dintre ei le vorbi cu glas poruncitor, iner-o Iimba asemănătoare, OOr mai bogata decât aceea a tribului din miazăzi (după cum limba acestuia era superioara limbii Iui Ahm), Am înţeles ca Ie poruncea sa stea pe lac. După Gllceea veni spre mine şi-mi vorbi; ma iritreba, întâi, cine sunt. De unde vin sl ce intenţii am. I-am răspuns ca sunt strain, ca m-am rătăcit;: i ca singura mea dorinţă este să-mi găsesc drumul înapoi spre tovarăşii mei.

M-a întrebat cine erau aceştia şi i-am răspuns aratirrdu-i spre rniazazi şi Iolosind 0 expresie caspakiana, care însemna, literal, „către „început”. Uimirea i se zugravi Iimpede pe fata, înainte de a se rosti în cuvinte:

— Acolo nu-i nici un Galu!

— Îţi repet ca sunt dintr-o a1ta tara, de dincolo de Caspak, ha1 departe de stmci! I-am răspuns CU, furies. Nu stiu cine-s „Galu~ii” de care vorbeşti, nu i-am văzut niciodată, Acesta e eel mal nordic punct uncle am ajuns vreodată. Uită-te la

mine, uită-te la im: bracamintea mea şi la armele mele. Ai văzut vreodată vreun „Galu” sau vreo alta Iaptura din Caspak sa aibă asemenea lucruri?

Individul fu nevoit sa admită 'ca nu văzuse şi că-l interesa foarte mult persoana mea, puşca mea 1i'i felul cum li învinsesem pe cei trei războinici ai sal. In cele din urma se arata pe jumătate convins că-i spusesem adevărul şi se oferi sa ma ajute, cu oondi., tia să-t explic cum 11 azvârlisem peste cap pe unul dintre oamenil lui, şi să-i fac oadou „sUliva cu poc', cum numea el puşca. Am refuzat sa i-a dau, dar i-am făgăduit să-I învăţ trucul cu aruneatul peste cap, daca rna V1a călăuzi pe drumul eel bun. Mi-a răspuns ca o va face mâine, arum fiind prea târziu, sI. As putea veni în satul lor ca să-mi petrec noaptea acolo. N-a9 fi vrut să-mi pierd timpul, dar individul stărui atâta, incib a trebuit Să-1 însoţesc. Ii lăsară pe oei doi morţi acolo unde căzuseră, fara maear 8a-i privească intr-atrt de putin preţ are viaţă în Caspakl.

Oamenii aceştia Iocuiau şi ei în peşteri, dar peşterile erau rodul unei inteligente superioare, care-i dusese eu un pas mai aproape de omenirea civilizata, Decât era tribul din miazăzi. Interioarele grotelor lor fuseseră curăţate de pietre, desi erau inca departe. De a fi curate; se vedeau acoio saltele de ierburi uscate acoperite au piei de leopard, de rIS şi de UrS, Iar în fata intrărilor S8 înălţau pragur! De piatra şi nişte cuptoare mid, circulare, tot din pia, tra, Pereţii grotei în care am fost condus erau acoperrti cu desene scrijelite în gresie. Am desluşit contururile unui cerb roşu, gigantic, ale unor mamuţi, tigri şi alte jivine. Aici, ca şi la celalalt trib, nu erau copii şi nici batrtni. Oamenii aeestui trib aveau cite doua nume, nume de cite doua silla! Be, iar Iimba lor era fermata din cuvinte bisilabice, pe cirrd La tribul lui. Tsa cuvintele. El'au, toate, monosllabice, cu excepţia câtorva, ca de pilda ATIS şi QALU, Numele căpeteniei era To-jo, iar familia Iui număra şapte femei. Acestea emu mult mai atrăgătoare, sau în orioe caz mai

putin hidoase decât femeile din tribul Iui Tsa; una dintre ele era chiar drăguţă, fiind mai putin păroasă şi având 0 piele destul de frumoasa şi foarte colorata.

Îmi arătau, cu toţii, mult interes şi-rrri eercetau au atenţie îmbrăcămintea şi eehipamentul, pipăind 9i mirosind fiece obieot, Am afliart; de La ei cii neamul lor era cunoscut sub denurnirea „BanJd-Iu”, ad: ica oameni eu lănci. Tribul lui Tsa era numit „Sto-Iu”, ceea ce înseamnă oameni cu topoare. Un 100 inferior pe scara evoluţiei 11 ocupau „Bo-'lu”, oameni'i ou ciomege, iar sub aceştia se aflau „AIus”-ii, care n-aveau niei grai, nici armee. Cuvântul „Alus” mi-a sugerat ceea ce mi se părea a fi cea mai remarcabila descoperire făcute de mine In Caprona; daca nu oumva era la mijloc 0 simpla coincidenta, curwntul acesta Iusese transmis de Ia inceputurl'le lumii, vreme de rnilioane de ani, aproape nesohimbat. Em singurul fir ce mai rămăsese din străvechiul caier al unei culturt înfiripate pe vremea când Caprona era un munte de roc străjuind a irrtindere imensa de pământ clocotitor de viaţă, Era un cuvânt care 1ega insondabilul „atunci” de eterriul „acum”. $i totuşi ar fi putut sa fie a simpla coineidenta; raţiunea îmi spune ca numai a coincidenta face ca termenul ce desemnează, în Caspak, un om lipsit de grai, sa fie „Alus”, iar în lumea noastră de azi „ Alallus „.

Femeia diraga1asa despre care am pomenit se numea „So-ta”; ea îmi arata un interes atât de viu, incait pana la urma To-jo se supără şi-isi manifesta dezaprobarea fata de atenţiile ei, trântind-o 1a pământ şi împingând-o într-un colt al grotei. Am sărit intre ei în tirnp ce-o Iovea si, imobilizlindu-I grabnic, l-am târât afara din grota. Urla de durere! L-am silit să-mi promită di n-o va mai Iovi pe raita, amenințându-l ca, altfel, iI voi pedepsi şi mai rau. So -ta îmi arunca a privire plina de recunoştinţă, dar celelalte femei ale lui To-jo se arătară tifrioase şi amenințătoare, Ceva mai tireiu în seara aceea, Se-ta îmi mărturisi ea va pe.'raisi în curând tribul.

— So-ta ajunge curând Kro-lu, lmi şopti ea.

Am rugat-o să-mi explice despre ce era vorba, şi ea se Sltradui, dar nici aourn nu stiu daca i-am înţeles bine explicaţia. Dupe. Gesturile pe care le făcea, am dedus ca „Kro-'lu" era uri triib ai cărui oameni erau inarrnati cu arcuri şi săgeţi, aveau vase de gătit, Ioculau în nişte colibe şi creşteau animale, Se părea ea tribu1 acesta era mai evoluat decât „Band-Iu".! Nainte de a adormi, am reflectat îndelung la ceea ce-mj spusese So-ta. Am inoereat sa stabilesc vreo 1egatuma intre aceste neamuri atât de diferrte, 0 legătura care sa explioe sperarrta pe care 0 nutrea fiecare dintre oamenii lor, ca va dsveni într-o buna zi „Galu". Se-ta îmi dăduse 0 Vaga idee, dar imaginea rezultata din ea 'era atât; de stranie, incit rni se părea de necrezut: totuşi coincidea am cu speranţa exprimata de Ahm, clt şi eu observaţiile făcute de mine asupra difer-itelcr triburi întâlnite şi asupra tipurilor caraoteristioe existente în tiecare trib în parte. Buna, oara, printre „Band-Iu" se aflau tipur; ca Se-ta, care mi se părеau a fi prirrtre cele mai evoluate, şi ca To-jo, care era ahia cu 0 treapta mai sus decât 0 maimuţă, în tirnp oe alţii aveau nasurile mai turtite, fetele mai teşite şi trupurile mai păroase, PI'oblema ma intriga. Peate ca în lumea din afara răspunsul la aceasta problema e inohis în inima sfinxuIui. Cine ştie? Bu, urrul, n-ern habar.

Cu aceste gânduri delirante, am adormrt buştean.

Când l-am trezit, mâinile şi picioarele mi-erau legate Iedeles, iar armele îmi fuseseră luate. Cum de mi le luaseră fara sa ma trezească, n-aş sti' sa spun. Era urnilrtor, dar adevărat. To-jo stătea deasupra mea, în Iurnina tulbure a diminepii care se strecura In peşteră.

~ Arată-mi oum se arunca uri om peste cap pentru a-i frlng~e gâtul, îmi porunoi el. Vreau sa învăţ asta de La tine înainte de a te omori, caci te voi omori!

Declaraţia asta directa mi se păru ali; it de ridicoli, încât am izbuonrt în ras, chiar în fata morţii. In treacăt fie spus,

rnoartea îşi pierduse pentru mine o buna parte din trăsăturile ei înfricoşătoare. Devenisem un adept al filosofiei lui Lys, în legătură cu nimicnicia vieţii omeneşti, Îmi dădeam seama ca avea destula dreptate – ca omu1 e un personaj caragihios care 'topaie de 1a 1eagan pana Ia mormânt; şi care nu prezintă, practic, interes pentru nimeni altcineva decât pentru e1 însuşi şi un cerc de intimi.

So-ta, care stătea înapoia lui To-jo, îşi ridica 0 mina spre mine – prin aeest gest eei din Caspak înlocuiau semnul negativ a1 clătinării capului.

— Lasă-mă sa chibzuiesc, i-am răspuns eu lui To-jo, iar acesta mi-a acordat un răgaz pina seara: îmi dădea 0 zi de gândire. Apoi pleca. Femeile la fel. Bărbaţii se duceau la vânătoare, iar femeile – după cum aveam sa aflu de la So-ta – se duceau la bazin, unde se scăldau întocmai Ca femeile din tribul „Sto-lu”. Când am întrebat-o ce înseamnă acest ritual, So-ta mi-a răspuns, ceva mai târziu:

— Ata.

Am zăcut aoolo vreo două-trei ore, 1egat fedeleş, când deodata Se-ta intra în peşteră, ţinând în mina un cuţit ascuţit.: era cihlar cutitu'l meu, cu care-mi tale Iegaturile.

— Vino! Îmi spuse ea. So-ta merge cu tine înapoi la Goiu. E timpu: l oa Se-ta sa pleoe de la Band-lu. Împreună mergem la Kro-lu, apoi la Galu. 'I'o-jo vrea sa te omoare azi-noapte. Omoară şi pe So-Ta daca afla ca ea ajutat pe tine. Plecam împreună.

— Plec cu tine la Kro-lu, i-am răspuns, dar pentru asta trebuie sa ma întorc la ai mei, „către început”.

— Nu te. Poţi întoarce, îmi spuse ea. E oprit, Te-ar ucide. Ai venit pina aioi – nu mal e irrtoarcere.

— Dar trebuie sa ma intc. Oamenii mei sunt acolo. Trebutie -sa ma întorc şi să-i călăuzesc încoace.

Ea stărui, şi eu la fel, dar în cele din urma am ajuns la un compromis: ne-am înţeles s-o însoţesc pina la ţinutul tribului Kro-lu, de unde urma sa ma întorc la ai mei şi să-i conduc spre miazănoapte, într-o regiune ceva mai ferita de

pericole şi cu 1ocuitori mai putin singersi. Fata îmi aduse toate lucrurile ce-mi fuseseră furate – puşca, muniţiile, cutittul – apoi am Iuat-o de mina si, coborând faleza, am pornit spre miezanoapee.

Am mers cale de vreo trei zile, pina am ajuns, într-un amurg, lângă un sat alcătuit din nişte colibe acopertte cu paie. SO-TA mi-a spus ca va intra singura în sat; eu nu trebuia sa fiu văzut, daca nu intenţionam sa rămân, caci după ce ajungeai aici n-aveai voie sa te întorci şi s'a ramii în viaţĂ. Aşa că-şi lua rarnas bun de la mine. Era 0 fata drăguţă şi 0 prietena credincioasa – mnai degrabă ca un bărbat decât Ca 0 femeie. In fe'lul ei barbar, era şi rafinata şi casta. Fusese sotia lui To-jo. Printre Kro-lu îşi va găsi un alt soţ, potrivit cblceiurilor din cludata lurne oaspakiana. Mi-a mărturisit insa deschis ca, daca ma voi întoarce, ea îşi va Iasă soţul şi VIa veni Ia mine, caci rna prefera oricărui a:1t bărbat. După 0 viaţa de sfiiciune, deven'isem răsfăţatul femeilor.

M-am despărţit de ea la marginea satului, fara sa vad măcar ce fel de oameni locuiau acolo şi am porinit spre miasazi, prin intunericu. Ce se lasă. In cea de-a treia zi m-am abătut putin înspre apus, ca sa ocolesc ţinutul tribu1ui Band-lu, fiindcă nu voiam să-mi pierd timprul din pricina lui To-jo. In cea de-a şasea zi am ajuns Ia stltnloile tribului Sto-lu, Inima îmi batea tot mai tare, caci ştiam ca aclo era Lys; în curând 0 voi strânge în braţe, in. Curând bulzele-i fierbinţi se vor contopi cu ale mele. Eram convins că-i în siguranţă printre sălbaticii aceia, şi-mi imaginam bucuria şi dragostea din ochii ei în clip a când ma va vedea ieşind de după ultimul pile de copaci.

Era către amiaza. Femeile se întorseseră desigur de la bazin. Totuşi, apropiindu-mă de stânci, nu vedeam nici un sernn de viaţă, nicareri. „Poate ca or fi zabovit mai mult la scalda” îmi spuneam.

Dar când am ajuns chiar la poalele stâncilor; am zărit o privelişte care însemna sfârşitul speranţelor şi al fericirii

mele pe acest pământ. Sub ochii mei se înşirau, ca nişte semne mute si. Înfricoşătoare, 0 sumedenie de oase despuiate de carne, oasele unor fiinţe cu ohip de om, oase1e celor din trirbul Sto-lu, iar în peşteri nu era nici 0 urma de viaţă!

Am privit cu luare-aminte ramasite1e acelea.1ugubre, printre care as fi putut găsi din clipa în clipalpa craniul fiinţei dragi, de care era legata fericirea mea pe acest pământ: dar, cu toate ca am cercetat cu atenţie frecare dintre cele peste douăzeci de tidve, n-am găsit decât craniele unor: fliinte abia CU o treapta superioara maimuţelor. Aşadar, exista inca 0 speranţă! Vreme de A. Llte trei zile am căutat spre nord şi spre sud, spre est şi spre vest, dar nu am găsit nici o urma din tribul. „oamenilor cu topoare" din CaSpak. I ntre tim începuseră ploile şi vremea devenise relativ friguroasa pentru Caprona.

În cele din urma am renunţat sa mai caut şi am pornit spre „Fortul Dinozaur". Vreme de 0 saptarnina – 0 săptămâna plina de spaimele şi de primejdiile unei lumi primordiale – am trolt mers în direcţia ce mi se părea a fi sudul. Soarele nu strălucea niciodată: ploaia nu mai contenea. Fiarele pe care le întâlneam eu erai puţine la număr, dar infinit mai feroce, şi totuşi am supravieţuit. In cele din urma, mi-am dat seama ca m-am rătăcit de-a binelea şi ca nu mi-aş putea-recapata simţul de orientare nici măcar după un an, umblând mereu în lumina soarelui. Copleşit de infr'icosetoarea certitudine ca n-o voi mai putea regăsi niciodată pe Lys am dat deodata peste un a1t mormânt – mormântul Jui William James, o Iespede rudimentara, pe care scria, cu litere stângace, ca omul murise în ziua de 13 septembrie, ucis de un tigru cu ghearele de otel.

Cred ca, atunci m-am dat bătut. In viaţa mea nu ma simţisem mai deznădăjduit şi mai neajutorat, Eram pierdut. Nu-mi puteam regăsi prietenii. Nu ştiam nici măcar daca au rămas în viaţă; de rapt, nu puteam crede ca trăiesc. Eram sigur ca Lys murise. As fi vrut sa mor şi eu, şi totuşi ma

agăţam de viaţă – chiar aşa neajutorat şi deznădăjduit cum eram. Ma agăţam de viaţă, pentru ca vreun strămoş reptilian făcuse la fel şi-mi transmisese, prin veacuri, cel mai puternic instinct ce-i călăuzise creierul minuscul – instinctul de autoconservare.

În cele din urma am ajuns la, bariera de stânci si, după trei zile de eforturi nebuneşti, m-am căţărat pina în creştetul lor. Am construit un fel de scări, am astupat cu bete găurile din stanca, am tăiat cu cuţitul nişte crampoane pe care să-mi sprijin degete1e de la mâini şi de la picioare sl am izbutit sa ajung sus. Nu departe de creştet am găsit o grota uriaşă – locuinţa vreunei fapturi aripate din Triassic. Acum e locuinţa mea. Am ucis acea făptură şi i-am luat cuibul. M-am urcat pe cu1mea stâncilor şi am privit întinderea cenuşie a Pacificudui inva1uit de iarna australa, Era frig acolo sus. E frig, şi astăzi. Totuşi, aici stau şi veghez, pândind ceva care ştiai ca nu se va arata niciodată – 0 corabie!

X o data pe zi cobor la poalele falezei ca sa vânez şi sa beau apa dintr-un izvor rece şi Iimpede, Am trei ploşti pe care le umplu cu apa şi le iau cu mine în peşteră, ca sa am ce bea in, nopţile lungti. Mi-am meşterit o lance şi un arc cu' săgeţi, pentru a-mi putea pastra muniţiile, care s-au împuţinat. Hainele mele s-au zdrenpurt de tot. Mâine Ie voi lepăda şi le voi Înlocui cu pieile de leopard, pe care le-am tăbăcit şi le-am cusut, făcându-mi din ele un veşmânt trainic şi călduros. Sus pe stânci e frig. Am apris un foc peste care stau aplecat în vreme ce scriu, Dar ma simt la adăpost aici. Nici 0 alta fiinţă vie nu se încumeta pina la culmea glaciala a stâncilor. Sunt

1 Era geologica, anterioara. Jurasicului.

La adăpost, şi sunt singur cu necazurile mele şi cu amintirea bucuriilor mele – dar fara speranţă. Se spune ca speranţa dăinuie veşnic în inima omului, dar în inima mea nu e pic de speranţă.

Am cârn ispravt. Voi îndoi aceste file şi le voi vârî în terrnos. Ii voi pune dopul şi voi înşuruba bine capacul, apoi

voi azvârli sticla cit voi putea mai departe, pe mare. Vintul bate spre larg: fluxul mina apele tot în spre larg: poate ca sticla va nimeri într-unul din acei curenţi oceanici care circula necontenit de la un pol la altul, di de la un continent la altul, pentru a ajunge în cele din urma la vreun ţărm pustiu. Daca soarta va fi prielnica.; va îngădui acest lucru, atunci, ueniti şi salvaţi-mă, pentru numele lui Dumnezeu

*

Am scris aceste rânduri acum o săptămână, socotind ca voi încheia cu ele cronica vieţii rnele pe Caprona, Ma oprisern ca sa schimb vârful penei me1e şi ca sa agit cerneala bruta (preparata prin stoarcerea unor boabe negre şi prin amestecarea cu apa), înainte de a-mi pune iscălitura, când dinspre valea depărtată am auzit, vag, un zgomot Iesne de recunocut. Tremurând de emoţie, am sărit în picioare, pentru a privi în vale, de pe lespedea mea ameţitoare. Zgomotul acela era 0 împuşcătură, aşa ca va daţi seama ca, pentru mine, era un zgomot plin de semnificaţie. Privirea mea strbatu într-o olipa valea, pina când desluşii patru siluete la poalele falezei – un om atacat de trei hienodoni, cum Se numesc ferocii şi sângeroşii câini sălbatici din Eocen. O a patra fiara zăcea mnoarta, sau în agonie, în apropiere.

Nu puteam fi sigur de la înălţimea de unde priveam, totuşi inima îmi spunea ca era Lys, iar judecata îmi încuraja dorinţa apriga, caci persoana aceea, oricare ar fi fost, avea un singur pistol, întocmai ca şi Lys. Primul val de entuziasm fu insa alungat grabnic de convingerea ca fiinţa care se lupta acolo era ca şi pierduta. Norocul, numai norocul 0 făcuse sa doboare dintr-o singura imuscatura una dintre fiarele acelea, caci chiar şi 0 arma grea ca pistolul meu. E totalneputincioasa în Iată carnasierilor din Caspak,. Fie ei şi mai mici. Peste oiteva clipe, cele trei hiene. Vor trece la atac! 0 împuşcătura zadarnica nu va face decât sa sporească turbarea fiarei atinse de glonte, şi atunci, omul va fi sfâşiat în bucăţi!

Peate ca era Lys! La gândul acesta, inima înceta parca să-rni bata, dar mintea şi muşchii mer răspunseră spontan la hotărârea pe care eram silit s-o iau. Exista 0 singura speranţă, o singura cale – sl am urmat-o. Mi-am dus arma la umăr şi am ţintit Cu atenţie. Era un tir periculos, caci de la 0 înălţime aşa de mare nu poţi nimeri tinta decât daca eşti obişnuit sa tragi. Precizia tirului tine insa de ceva care transcende legi1e şi regulile ştiinţifice. Nu-mi pot explica altfel performanta mea din acel moment. Arma mea s-a rostit de trei ori – trei silabe scurte

1 A doua (si cea mai lunga) epoca a perioadei Terţiare din Era Cenozoica,

: şi repezi ale morţii, N-am ţintit în mod deliberat, si. Totuşi fiecare împuşcătură a doborât 0 hiena.

De Ia lespedea mea pina 1a poalele stâncilor erau vreo câteva mii de iarzi de panta primejdioasa şi totuşi cutez a spune ca nici măcar prima maimuţă din care se trage neamul omenesc n-ar fi putut egala viteza au care am coborât acea panta abrupta. Ca sa străbaţi ultirnele doua sute de picioare, trebuia. Sa treci peste un grohotiş ce ducea în fundul văii; tocmai ajunsesem la marginea grohotişului, când îmi veni în auz un strigat: „Bowen! Bowen! Vino repede, iubitule!'

Fuses-em prea absorbit de primejdiile coborâşului pentru a mai privi spre vale, dar strigatul acela care-mi oonfirma d'i era irrtr-adevar vorba despre Lys, şi-mi spunea ca e iar în pericol, rna făcu să-mi îndrept grabnic privirile spre ea, la timp ca sa zăresc o namila păroasă care-o apuca şi pornea în fuga spre pădurea apropiata. Am sărit din stânca în stâncă, aidoma unei căprioare, pe urrnele fetei şi a monstruIui hidos care-o răpise.

Era mai masiv decât mine, şi atât de îngreunat de povara pe care-o purta, încât l-am ajuns repede din urrna, atunci monstrul se întoarse au fata spre mine, rânjind şi mârâind. Era Kho, din tribul Iui Tsa. Recunoscându-mă, a azvârlit pe Lys la paminr şi se năpusti spre mine, strigând:

— Ea e a mea! OmorI OmorI.

Fusesern nevoit să-mi lepăd arma înainte de a începe coborâşul pantei, aşa ca aeurn eram înarmat doar ou un cuţit de vânătoare pe care l-am scos din teaca în clipa când Kho s-a năpustit spre mine. Era un animal vânjos, cu o muşcătură puternica, iar străvechiul impuls, care la făcut pe masculi sa se bata inca din zorile vieţii pe pământ, Il umplea de ura şi de setea de a ucide; dar eu însumi eram însufleţit de ecelasi impuls primar. Doua sălbăticiuni apocaliptice se repeziră atuncl una spre gatul celeilalte, în umbra celor mai bătrâne stânci ale pamantu1ui – ornul de astăzi şi omui de odinioară, însufleţiţi amândoi de aeeeasi nemuritoere patima, care a dăinuit neschimbata de-a lungul tuturor veacurilor şi erelor, de Ia începutul lumii încoace, şi care va dăinui în vecii vecilor: femeia, nepieritoarea Alfa şi Omega a vieţii!

Kho îmi caută beregata cu dinţii. Părea sa fi uitat de toporul ce-i atârna pe coapsa, prins într-o catarama din piele de zimbru, dupe cum eu însumi uitasem, o clipa, de pumnalul cel ţineam în mina. Sunt sigur ca Kho m-ar fi învins cu uşurinţă într-o tupta de acest fel, daca glasul lui Lys n-ar fi deşteptat în creierui meu, 0 clipa amorţit, iscusint şi violenia ornului raţional.

— Bowen! Îmi striga ea. Cutitut! Cuţitul!

A fost de ajuns ca sa ma zmulgă din vremea de demult în care creierul meu se rătăcise şi sa ma transform din nou într-un om modern, în lupta cu un animal neîndemânatic şi nepriceput, fălcile mele nu mai încercară sa muşte gatul acela păros; în schimb, cuţitul meu caută şi găsi un loc intre doua coaste. Deasupra acelei inimi sălbatice. Kho scoase un urlet 'infricosator, se zvârcoli spasmodic şi se prăbuşi ţeapăn la pământ. Iar Lys se arunca în braţele mele.

Toate spaimele şi necazurile trecutulut se risipiră, şi astfel devenii iarăşi eel mai fiericit dintre oameni, Curând după aceea mi-am ridicat din nou privirea, cu oareoare teama, spre lespedea din fata peşterii mele, caci mi se părea

absurd sa ma aştept din partea unei fete moderne sa se încumete a înfrunta pericolele unui astfel de urcuş Am întrebat-o daca se simte în stare sa întreprindă urcuşul, iar ea mi-a răspuns, râzând vesel:

— Priveşte!

Si, alergmd spre poalele stâncilor, a inoeput sa se caţere ca o veveriţă, Încât a trebuit sa fac eu însumi mari eforturi pentru a putea tine pasul cu ea. La început mi-a fost teama dar în curând mi -am dat seama ca fata era la fel de călita ca şi mine. Când am ajuns în sfârşit la lespedea mea, şi am cuprinns-o iar în braţe pe Lys, ea mi-a amintit ca trăise vreme de câteva săptămâni viaţa unei fete a peşterilor, printre mânuitorii! De topoare. Aceştia fuseseră alungaţi din grotele lor de către un alt trib, care-i omorâse pe multi dintre ei şi le răpise jumătate din femei, iar stâncile către care plecaseră se dovediseră a fi mult mai înalte şi mai abrupte, astfel încât Lys devenise, vrând-nevrând, 0 alpinista încercată.

Mi-a mai vorbit despre Kho sl despre pasiunea lui pentru ea, acum, după ce toate femeile Ii fuseseră răpite, precum şi despre. Existenta îngrozitoare pe care-o dusese: viaţa ei ajunsese un adevărat coşmar, deoareoe trebuia zi şi noapte sa se ferească de monstrul acela. Un timp, Nobs ii servise drept scut, dar Într-o zi câinele dispăruse şi n-avea să-I mai vadă de-atuncl încoace. Lys e de părere ca Nobs a fostrapit; Ii împărtăşesc părerea, fiindcă sunt sigurca şi ea,.ca Nobs n-ar fi parssit-o niciodată. Rămasă fara apărare, Lys ajunsese Ia cheremul aelui slbatic, care izbutise curând a puna gheara pe ea la poalele falezei; dar tocmai când monstrul o purta triumfator, spre peştera lul, ea reuşise sa scape.

— M-a urmărit vreme de trei zile prin lumea asta îngrozitoare, încheie Lys, Nu-mi dau seama cum de-am scăpat cu viaţă şi nu stiu cum de-am fost. In stare sa laerg mai repede ca el, dar am alergat pana adineaori când m-ai găsit. Soarta a fost blândă cu noi, Bowen.

Am scuturat din cap şi am strâns-o tare în braţe, Apoi am vorbit şi am făcut planuri de viitor, în vreme ce fripturile de antilopa se rumeneeu pe foc, Am ajuns Ia părerea ca nu exista nici 0 speranţa de salvare, ca eram amândoi osândiţi sa trăim şi sa rnurirn pe Caprona. In definitiv, ar fi putut sa fie şi mai rau! Mai bine sa trăiesc aici, mereu alături de Lys, decât sa trăiesc aiurea, fara ea. $i Lys, draga de ea, spune despre mine acelaşi lucru. Ma tern insa pentru viaţa ei. E 0 viaţa 'aspra, cumplita, pericuIoasa, şi ma voi ruga necontenit sa găsim 0 ieşire.

În noaptea aceea norii se risipiră şi luna străluci deasupra. Lespezii noastre: acolo, mina în mina, ne-am întors fetele spre cer şi ne-am jurat credinţă. Nici o Instituţie omeneasca n-ar fi putut sa ne. Cunune în chip mai sfânt decât ne-am ounonat noi înşine. Sintern soţ şi sotie şi suntem f'ericiti. Daoa 0 vrea Domnul, vom trai aici pin a 1a capătul zilelor noastre, Daca o vrea altminteri, atunci manuscrisul acesta, pe care-l voi încredinţa de îndată stihiei de nepătruns a marii, va cădea în mâini prietenoase. Totuşi, suntem amândoi lipsiţi de speranţĂ. Aşa ca spunem adio, prin acest ultim mesaj, lumii de dincolo de fortăreaţă stâncilor.

(semnat) BOWEN J. TYLER jR. Şi L YS LA R. TYLER
EDGAR RICE BURROUGHS.

Numele striitorului american Edgar Rice Burroughs este legat, în conştiinţa cititorilor, de Tarzan, fabulosul erou al unor cărţi şi filme celebre. Ca în multe alte cazuri, autorul a fost eclipsat de gloria propriului Sau personaj, devenit un advarat zeu în mitoloqia tineretului din numeroase tari ale lumii. Despre creatorui lui Tarzan nu vorbeşte nici 0 istorie serioasa a literaturii din Statele Unite, el este pomenit, cel mult, la capitolul „para-literaturii”, ca un continuator al tradiţiei „romanelor de un gologan” (dimenovels), tradiţie întemeiată în secolul trecut şi cultivait inca, foarte asiduu, de numeroşi scriitori de peste ocean.

Si totuşi, Edqar Rice Burroughs este mai mult decât un fabricant de „para-literatura” pentru uzul unei anumite

vârste intelectuale, care nu tine de numărul anilor. Autor al unei opere prodigioase (numai cărţile despre Tarzan insumaza 26 de titluri!), el este considerat, astăzi, ca un precursor al literaturii de anticipaite şi ca făuritorul unui gen nou, apropiat de ceea ce în lumea anglo-saxonă se numeşte „Heroic Fantasy” – fantezia eroica. (Cf. J. Goimard, în articoiui pubiicat în ziarul „Le Monde” din 4 iulie 1970, sub titlul „Tarzan, Mit a1 secoluiui XX”.)

Născut la 1 septembrie 1875 la Chicago, într-o familie înstărită, Edgar Rice Burroughs şi-a făcut studiile în diferite scoli particulare, ajungând în cele din urma la Academia Militara din Michigan. După absolvirea acesteia, a dus 0 existenta aventuroasa, practicând tot felul de meserii: ciobaN. În Idaho, căutător de aur în Oregon, agent al politiei feroviare din Salt Lake City, om de afaceri etc. Niciuna dintre aceste îndeletniciri nu i-au. Adus, lui şi familiei sale (in 1900 s-a căsătorit cu Emma Centennia aHulbert, care i-a dăruit trei copii), prosperitatea şi tihna atât de râvnite. Dicţionarul biogragic, din care extragem aceste date („Twentieth Century Authors”, editeD. By Stanley J. Kunitz and Howard Haycraft, New-York,. The H. W. Wilson Company, 1942, şi Suplimentul aceluiaşi Dicţionar, publicat în 1955), precizează ca, la vârsta de 36 de ani, Burroughs era un ratat perfect„. „Singura diractie pe care şi-o putea îngădui era obiceiul lui de a visa cu ochii deschişi, despre aventuri năstruşnice pe cite planete sau în locuri sălbatice ale pământului. Căzându-i sub ochi nişte reviste de mare tiraj, el, care în viaia lui nu scrisese un cuvânt, a hotărât ca poate sa scrie lucruri mai bune decât pouvestile citite în paginile acelor reviste, pur şi simplu dând. Expresie viselor sale. Rezultatui a fost 0 suita de povestiri despre viaţa pe Marte.”

În 1912 Burroughs şi-a, scris prima povestire despre Tarzan, iar în 1914 i-a apărut prima carte. „Restul – spune Dicţionarul – este istorie. Domnul Burroughs este nu atât un scriitor, cit 0 instituţie”…

Din vânzarea milioanelor de exemplare ale cărţilor sale despre Tarzan (douiizeci şi cinci de milioane, Pana pe la inceputui celui de-al doilea riizboi mondial!), Edgar Rice Burroughs a agonisit 0 avere uriaşă, dar a continuat sa scrie chiarsi după ce a devenit 0 „instituţie” – de fapt, 0 societaie pe acţiuni, create sub numele lui, cu scopul de a negocia drepturile de adaptare cinematoqrajica a scriilor sale şi de a-i edita operele… La vârsta de 66 de ani, a fost trimis de un ziar din Los Angeles în calitate de corespondent de război în Pacific. Rentors după patru ani acasă, şi-a petrecut restul vieţii în „ranch”-ul. Lui din localitatea sud-californiana Encino – Localitate unde posta însuşi şi-a luat numele de „Tarzana”… Acolo a şi murit, la 19. Martie 1950, lăsând în urma lui cincisprezece romane inedite.

„Ţărmul uitat de Timp”, publicat mai întâi în 1918 într-o revista („Blue Book Magazine”), şi abia în 1924 sub forma unui volum separat, este un mic roman de 0 factura oarecum aparte în raport cu aceea a majorititii scrierilor lui Burrouqhs, Debutând ca o povesitire realista, despre.; una din numeroasele batalii navale purtate pe oceanele şi marile lumii în cursui primului riizboi mondial, cartea ajunge, la jumataiea ei, într-o zona fantastica, pe care autorul o explorează cu idrazneala, dar şi cu stângăciile inerente unui asemenea subiect, A face sa traşca sub ochii. Cititorului o lume ca aceea descoperita de Bowen Tyler, tânărul protagonist al povestirii, şi de tovarăşi sai de pe bordul submarinului „U-33”, nu. Era o treaba uşoară, desi Burroughs avea la îndemână unele modele anterioare. Ldeea în sine nu era noua – ea [usese tratata de Jules Verne in, 0 călătorie spre centrul pământului” (1864) si, mai aproape de Burroughs, de Conan Doyle în romanul Lumea Dispărută„ (1912). Povestirea scriitorului american este evident influenţată, îndeosebi de romanui lui Conan Doyle (apăru~ în româneşte La Editura tineretului în 1958 şi în volumul publicat în 1966 de aceeaşi editura, sub titlul

„Aventurile profesorului Challenger„], In acest roman e vorba de, 0 lume dispărută”, situata undeva în bazinul Amazonului, pe un podiş inaccesibil: 0 suprafaţa de teren, tot atât de linisttai ca şi Sussex-ul, de pilda, a fast ridicata în bloc, cu tot ce avea pe ea ca vietate, şi rupta de restul continentului prin prăpăstii perpendiculare. Duritatea pereţilor făcând acest podiş cu neputinţă de atins, consecinţă fireasca e ca legile naturii au fost suspendate. Influentele de tot felul, care în olte parti cârmuiesc viaţa, au fast anulate sau modificate. Au supravieţuit aici fiinţe care, în alte condiţii, ar fi dispărut;

Întocmai ca în rornanul lui Conan Doyle, în pavestirea lui Burroughs avem de-a face cu un tărâm în care legile naiurii au fost suspendate. Caprona, denumita astfel după un navigator italian, Caproni, care a întrezărit-o prima oara, pe la incepuiui secolului al XVIII-lea, fara a putea insa debarca pe ţărmul ei stâncos, neospitalier, este un continent din Marile Sudului, scufucdat în parte, în urma unei erupţii vulcanice teribile. („După părerea mea spune. Protagonistul povestirii Caprona a fost cândva, într-o era foarte depărtată, un masiv muntos căruia 0 erupţie vulcanica neînchipuit de puternica i-a năruit întreaga coama, azvârlind mii de stânci de jur împrejur şi lasindui un crater enorm; apoi, continentul s-a scufundat, poate, iniocmai ca alte continente staivechi, lăsând deasupra marii doar creasta Capronei.”)

Pe lângă similitudinea tematica, exista şi unele asemănări de detalii – ca şi in. Lumea pierduta„, Tyler şi tovarăşa sai sunt atacaţi; de maimuţe antropoide, băştinaşii ceva mai evoluaţi locuiesc în peşteri, stâncile care străjuiesc Caprona sunt perpendiculare etc. Fauna de pe Caprona e, în esenţă, aceeaşi ca fauna de pe podişul imaginat de Conan Doyle cu pterodactili, dinozauri şi alte animale antediluvienE. Şi totuşi, „coşmarul mesozoic„ din povestirea lui Burroughs nu e o simpla copie a celui din „Lumea pierduta„, după cum nici romanul lui Conan Doyle nu e o simpla imitaţie a

modelului anterior oferit de Jules Verne in, 0 călătorie spre centrul pământului”, In prefaţa lui la. Lumea pierduta„, Ion Hobana, vorbind de coincideniele dintre o ata povestire a lui Conan Doyle şi un roman al lui Rosny Aine, conchide cai „avem de-a face cu inca o manifestare a migraţiei ideilor în literatura stiintificofantastica”, E o concluzie ce se impune şi în căzut povestirii lui Burroughs, de care ne ocupam.

Problema care se pune este alta: ce face Burroughs cu ideea care sta la temelia povestirii sale? In ce măsură izbuteşte el să-i dea poezie şi consistena? Caci, aşa cum arata Kingsley Amis în cunoscuta sa lucrare despre. Universul. Literaturii ştiinţifico-fantastice„ (titlul ei englezesc fiind „New Maps of Hell„, Hărţi noi ale iadului), exista „un fenomen care se produce inca destul de frecvent în literature stiintifico-fantasticii moderne: fenomenul unei idei interesante, dar tratata prost„, „Tărâmul uitat de Timp„ e o povestire care reuşeşte, în buna măsură, să-şi facta plauzibilla ideea ce-i sta la baza. Aventurile romatice relatate în prima jumătate a povestirii constituie 0 foarte potrivita „rampa de lansare„ pentru zborul imaginaţiei autorului în lumea fantastica pe care ne-o descrie în cea de-a doua parte; scenele de groaza din „jumătatea realista„ a cărţii preqatesc astfel „oosmarul mezozoic” despre care am pomenit.

Cele doai planuri ale povestirii continua sa se tntrepatrunda chiar şi după ce aceasta ia o direcţie net fantastica; Burroughs nu o face, poate, în mod deliberat, dar imaginea globalA. Pe care ne-o da despre Caprona reprezintă o prelungire a lumii din 1916, 0 proectie a coşmarului real provocat de primul război mondial. Baronui von Schoenvorts, comandantul submarinuiui german capturat de Bowen Tyler şi de marinarii de pe vasul englez scufundat de submarin, Tamine – chiar şi în acest „tărâm uitat de Timp” un ofiţer prusac, însufleţit de 0 ura pe cit de oarba, pe atât de anacronica. El colca în picioare pactul încheiat cu „aliaţii” din indemnul generalului şi lucidului

Tyler. Comportamentul oamenilor-maimai din Caprona nu se deosebeşte prea mult de acela al unor ~, fiinţe superioare" ca baronut german, pare a spune Burroughs.

Autorul „Tărâmului uitat de Timp" nu trage insa concluzie pesimiştii, mizamiropicii, din aceste paralelisme, Satira lui e îndreptată excluşi împotriva militarismului prusac, ale cărui crime sunt denunţate cu vigoare, mai ales în prima parte a povestirii. In rest, Burroughs îşi proclama La tot pasul încrederea în viaţă, şi exalta curajul, inventivitatea şi spiritul de abneqatie al oamenilor. 0 face ehiar cu un soi de naivitate juvenila, cu acel optimism specific yankeu, care caracieriza acţiunile multora dintre compatrioţii sai în „perioada eroicii" a colonizării Vestului. Bowen Tyler devine astfel un personaj din familia spirituala a iui Tarzan, un atlet justiţiar, căruia nu-i poate sta în cale nimeni şi nimic. Pentru ca asemănarea sa fie şi mai perfecta, autorul ii oferă eroului prilejul de a se indraqosti de 0 fata tânără şi frumoasa, gratie căreia va putea să-şi îndure mai uşor soarta vitreqa. Sentimentalismul dulceag al acestei idile ne arata, din nou, limitele scriitorului american, care, potrivit spuselor prietenului sau. Cyril Clemens, „nu-şi lua uiciodata prea în serios munca literarii", Meritele lui Burroughs trebuie căutate altundeva decât în domeniul psihologiei sau al stintei.

Referindu-se mai ales la povestirile „marţiene" ale creatorului lui Tarzan, Jacques Goimard subiinia ca aşa-numita „science-fiction" „este un gen literar, dar şi un vis, care abia aşteaptă sa se constituie într-o, mitologie".

„Tărâmul uitat de Timp" este un asemenea vis, unul din numeroasele vise făurite 'de Edgar Rice Burroughs, inir-o vreme când literatura stiintifico-fantasticii abia se constituia. Din acest punct de vedere, are dreptate Jacques Goimard sa spună ca „gustuI pentru aventurile imcginatiei, vizibil la toii autorii anglo-saxoni, nu vine nici de la Wells, nici de la Verne, ci de la acela care rămâne marele primitiv, al Genului: Edgar Rice Burroughs„. Ref. Jacques Goimard,

în articotui publicat în „Le Monde„ din 9 aprilie 1971, sub titlul. Le Grand. Primitif Q. U Genre' E. R. Burroughs”).

SFÂRŞIT